



MEHMET ATILLA SANCI YILANI

İçindekiler

bağbozumu

keletir'in kahvesi

ustaca bir ölüm

beyaz bir karanlıkta

bir yaz gecesinin sabahı

ay! o da mı öldü?

sancı yılanı

dört tek bir çift

mektup

yoksul yolculuk

diyet

bebek

dönüş

kar

BAĞBOZUMU

Her şey bir yol yitimiyle başladı.

Altımızda kara bir yılan gibi uzanıp bir yandan da gecenin derinliğine doğru ilerleyen o upuzun şerit, gözlerimin önünden bir anda silinince ne yapacağımı şaşırđım. Sanki yolu değil de yaşamı ikiye bölen bembeyaz çizgileri; sağa sola dizilmiş kırmızılı yeşilli kilometre taşlarını tuhaf bir telaşla aradım. Ama bulamadım hiçbirini. Bu sırada farların ışığı da sürekli yön değiştirmeye başlamıştı. Bir görünüp bir kaybolan ağaçların tepesini aydınlatıyorlardı ikide bir; yol gösterici fenerinin değişken ışığı gibi... Bütün ağaçlar birer yaprak yığınınna dönüşmüşlerdi ve ben onların yalnızca üst dallarını görebiliyordum artık. Yeşille siyahın birbirine yakışmayan bu birlikteliği ürküttü beni. Her şey hızla biçim değiştirmeye başladı. Korktum. Çok korktum. Sarsıntılardan oluşan bir dünyanın içine düşmüştük. Daha önce hiç çıkmadığımız, acemisi olduğumuz bir yolculuğa çıkmak üzereydik hep birlikte... Bunu anladım.

Önce karım bağırdı. Ardından da çocukların sesi doluştu saçlarımın arasına. Direksiyonu hızla çevirdim. Boşla döndü, yani boşluğa... Sesler daha da çoğaldı. Patlayan camlar, kırılan lambalar

ve yoğrulan metal yüzeyler, art arda yankılanmaya başladı gecenin içinde. Başım iki üç yere birden çarptı. Bir uğultu, içinden çıkılmaz bir dalgalanma kapladı benliğimi...

Bir ara kendi sesimi duyar gibi oldum. Hiçbir şeye benzemeyen sesimi... Çok geçmeden de kollarımın benden uzaklaşmakta oldukları duygusuna kapıldım. Tutunmak istediğim onca dal, ellerimin arasından kayıp gidiyordu sanki. Döndüm. Döndük! Arabanın içinde hepimiz döndük. Karımın ve çocuklarımın bağırmaları da döndü benimle birlikte. İlk taklayı böyle attık. Cam kırıkları, bir arı sürüsü gibi doluştu yüzüme. Kondukları her noktaya irili ufaklı acılar bırakarak öyle ustalıklarla saplandılar ki döküldüm oracığa. O ana değin az da olsa bir umut vardı içimde. Boşalmakta olan bu örselenmiş zembereğin biraz sonra duracağını, bir noktaya gelip dayanacağını ve işte o noktadan güç alarak yeniden ayağa kalkacağımızı düşünüyordum. Fakat olmadı. Seslerin küçük patlamalara dönüşmeye başladığı sırada, yana doğru devrildim. Bir çözülmeydi bu. Bedenimi yaşama bağlayan zincirlerin titreyerek koştüğünü, sızılar denizine uzanan bir uçurumdan aşağıya doğru süzülmekte olduğumu fark ettim.

Bu kargaşada çocuklarımdan biri üstüme düştü. Acaba hangisiydi? Ayıramadım diğerinden. Utandım. Hem kendimden, hem de ondan; o üstüme düşenden... Oysa kırılan bir dalın çığılığına benziyordu sesi. Öylesine kısacık ve öylesine taze... Gözlerim kendiliğinden kapandı. Açtığımda bütün sarsıntılar bitmiş, üzerimdeki ağırlık da kalkmıştı. Ancak o zaman kocaman bir soluk alabildim. Arabanın içini bir sessizlik kaplamıştı. Yapayalnız bir sessizlik! Karıma dokunmak istedim. Yoktu yanımda. Yavaşça kaldırdım elimi. Boşluğu geçtim. Atabileceğim en uzak noktaya fırlattım parmaklarımı. Uçuştular bir süre oralarda. Ama hiçbir noktaya ulaşmadan geri döndüler. Güçsüzdüler. Havada öyle uzun süre gezinecek halleri yoktu. Buruşuk bir kâğıt parçası gibi gelip gövdemin kuytusuna yerleştiler. Bir sığınmaydı bu da. Yeniden denedim. Bir yerlere dokunabilmeyi çok istiyordum çünkü. Gene olmadı. İçimde bir sarnıç serinliği oluştu. Tuhaf bir yumuşaklık gelip oturdu bağrıma. Sonsuzluğa uzanan bir ormanın kapısına yaklaşıyor gibiydim. Doğrusu böyle bir durumda umarsızlığı yaşamamak olası değildi. Kapıldım o yılginlığa. Aynı anda da farklı bir koku dayandı burnuma. Şimdiye değin hiç duymadığım bir koku... Bir kum serpintisi gibi... Acıyla karışık gelip ağzıma, burnuma ve göz kapaklarıma doldu. Yapışkan yaptı bedenimi. Ne karımın, ne de çocuklarımdan sesini duyabiliyordum artık. Yoksa benden uzak yerlere savrulmuşlardı da, bir tek ben mi kalmıştım arabanın içinde? Yarım yarım düşündüm bunu da. Tamlığımın ayarı bozulmuştu çünkü.

Bu bozulmada elbette yalnız değildim. Her birimiz; sallanan, kırılan, titreyen ya da bozulan bir oyuncak gibi, bir köşede yatıyor olmalıydık. Kırılğan bir hareketsizliğe saplanmış olsak bile, bir yandan da bu ortamdan hızla uzaklaşmaya başladığımızın farkındaydım. Bu bir çelişkiydi ve bence bu çelişkinin kendine özgü bir sesi olmalıydı. Duymak istediğim, aradığım ses oydu işte. Yaşadığımızın kanıtı olan ses! Saçmasapan bir uçurumun dudakları arasında, çabucak kayıp gidenlerden olmamızı istemiyordum çünkü. Ağlamaya başladım sessizce. Bir aynaydım o anda, her geçen dakika yüzü biraz daha kararın... Ve ben buna direniyordum. Göz kamaştırıcı bir ırmağın kenarında durmuş, karşıya atlamak için atının kararını bekleyen bir savaşı gibiydim. Ne kadar bekleyeceğini bilmeyen... Kafamın içinde, bir açılıp bir kapanan makasın gıcırıltıları büyümeye başlamıştı. Korkuyordum. Hiçbir sesi duyamamak çıldırtıcı bir yosun gibi sarıyordu beynimi. Konuşacak durumda değildim. Bu yüzden böylesi bir çabaya yeltenmedim hiç. Sözcüklerin birer ikişer kucağıma döküleceğini ve arkalarında tuhaf bir karmaşa bırakarak uzaklaşacaklarını adım gibi biliyordum. Lambaya çarpan böcekler gibi içimde dolanmalarını ve anlamsız bir kısır döngünün sarmalına savrulmalarını da gereksiz buluyordum doğrusu. Az önce

hiçbir yere ulaştıramadığım elim, yüreğimdiki şalteri indirmek için göğsüme uzanmaktaydı şimdi sık sık. Her ne kadar ölümü aklımdan silmeye çalışsam da, sanki böylesi bir soğukluğu yaşamaya hazırlanıyordu bütün organlarım. Ve ben onların bu isteklerinin önüne geçip geçemeyeceğimi bilmiyordum.

Başımı geriye doğru hafifçe yatırdım. Belki de kendiliğinden düştü de ben bilmiyorum. Bu düşünüş sırasında bir an, gözlerimin aralandığını fark ettim. Yıldızların fersiz ışıklarıyla boğuşmakta olan gecenin bulanık karanlığında karımı görebildim. Az ötede iki büklüm yatıyordu. Yüzünü nasılsa bana doğru çevirmişti ve o minik aralıkta, saçlarının dibinden yanaklarına doğru ince bir çizginin inmiş olduğunu fark ettim. Dudakları ise eğri bir hüznle sarkmışlardı. Yüzüne bakmaya doyamayan gözlerim yeniden kapandı. Karanlıklarım çoğaldı. Belleğimin derinliklerinden kopup gelen binlerce anının, beni oyalamak için yola çıktıklarını biliyordum. Ama bu anılar öylesine düzensiz bir şekilde toplanmaya başlamışlardı ki, kendi aralarında çarpışıp kavgalar çıkararak yeni bir bellek oluşturmaya çalışır gibiydiler. Oysa benim böyle bir belleğe ayıracak zamanım yoktu artık. Daralmıştım. Soluk alıp vermekte zorlanıyordum. Son bir çabayla doğrulmak ve beni affedin diye fısıldamak istedim. Karıma ve çocuklarıma... Bunu yapabilmek için, derin bir iç çekmem gerekiyordu. Kendimi zorladım ve hiç olmazsa bunu başarabildim. İçime dolan hava, bütün yüzeyletimi tıraşlayarak yaktı geçti. Tabanlarımda toplanıp, orada bir ateş topu oluşturdu. Alevlerin ikide bir yükselip alçaldığı kıdemli bir bataklık yangınının derinliklerine doğru çekildiğimi hissettim. Belki de ilk kez o zaman, bu yörüngeden kendimi asla kurtaramayacağımı anladım. Son bir çabayla bedenimi bu çekim kuvvetinin dışına atmak istedimse de olmadı. Görünmez bir el, beni yaşama bağlayan ana kabloyu kesti. Ve oracıkta öldüm.

Bütün anlattıkları doğru.

Kocam, gerçekten böyle öldü. Ölümünü buzlu bir camın ardından izler gibi izledim. Gözlerim yarı açıktı. Baygın mıydım, değil miydim bilmiyorum. Bildiğim tek şey; bana son kez gözyaşları içinde baktığında, ne gariptir ki ben de ona benzemek ve bu benzeyişin eşliğinde ağlamak istedim. Ama gücüm öylesine azalmıştı ki, kumsala bırakılmış zavallı bir sandal gibi kendi kendime mırıldanmaktan başka elimden bir şey gelmedi. Ağlamamak için attığım bütün adımlar yarım kaldı. Yine de yavaşça seslendim ona. Adını heceledim. Duymadı. Sonra güçlkle geriye döndüm. Çocuklarıma baktım. Büyük oğlumla göz göze geldik. Ağlıyordu. Karanlıkta parlayan gözleri, bir su birikintisi gibi yansıtıyordu yıldızların ışığını. Baktığımı görünce, uğultu gibi yükselen bir sesle anne dediğini duydum. Ağzı barut kokuyordu sanki. İyi misin dedim yavaşça. Başımı salladı. Bir daha göz göze geldik. O anda içimde bir fiskiye patladı. Bedenimin bütün boşluklarına bu fiskiyeden saçılan kanların doluşmakta olduğunu anladım. Kırmızı bir acı eşlik ediyordu bakışlarıma. Küçük oğlum ise ortalıkta yoktu. Görünmüyordu. Kardeşin nerede dedim ötekine. Bilmiyorum, dedi. Yanında yok mu? Yok! Öldü mü yoksa? Bu kez yanıt vermedi. Ağlamayı kesti. Çevresine göz gezdirmekte olduğunu anladım suskunluğundan. Belli ki karanlığa iyice alışmıştı gözleri. Benimse her tarafım acıyordu. Bekledim. Kocama baktım. Cılız bir ışık vuruyordu yüzüne. Bu ışıktan anladığım kadarıyla yüzünün çevresinde bir buğu oluşmaya başlamıştı. Ne çabuk eskimeye başladı diye geçirdim içimden. Sonra da kendime kızdım. Ölümündeki gerçekliği bu denli kolay kabullendiğim ve ayrıntılarla uğraşmaya başladığım için...

Bu kızgınlık oğlumun sesini duyuncaya değin sürdü. Anne, kardeşim yok arabanın içinde, diye bir fısıltı duyunca; üç ya da dört kez titredim. Ayakkabılarımın içine bir sıvı dolmaya başladı. Ve ben bu sıvının nereden geldiğini bilebilecek durumda değildim artık. Bütün derilerim, üzerine tutkal dökülmüş gibi gerilip büzülüyordu. Soluğumun hızı azalıyordu gittikçe. Güçsüzleşiyor, sık sık teklemeye başlayan organlarımın vuruntularını duyuyordum. Geçen zamanın hızını ölçemiyordum bir türlü. Algıladığım olayların süresini belirlemekte de zorlanıyordum. Kimi zaman uzun bir uykudan uyanmış gibi hissediyordum kendimi, kimi zaman ise hiç uyumamış... Arkama dönmeye yetecek gücüm kalmamıştı. Bu yüzden küçük oğlumun nerede olduğunu araştıramıyordum. Oysa onu ne çok özlemiştim! Üşümeye başladım. İçime kocaman bir buz parçası gelip oturdu. Ne tuhaf; dilim sık sık kuruyup kalınlaşıyor, bir çakıl taşı gibi hem kayganlığını koruyup, hem de sert kalmayı beceriyordu. Büyük oğlumun ağlamaları geliyordu arkadan. Belki de hiç susmamıştı. Kısa aralıklarla kendimden mi geçiyordum yoksa? Anne diye seslendi. Yanıt vermek istedim, veremedim. Birkaç kez daha bağırdı. Gene başaramadım karşılık vermeyi. Umudunu kesince daha çok ağlamaya başladı. Oysa ben duyuyordum onu. Dediklerini anlıyordum. Fakat sesim çıkmıyordu. Ağzımı açıp kapatıyordum, o kadar. Kolumun havalanmakta olduğunu gördüm. Kim kaldırmıştı onu havaya? Şaşırdım. Yarı açık gözlerle sağa sola bakındım. Kimsecikler yoktu. Kolum kendi kendine yükseliyordu. Çok sevindim. Bu kadarcık bir gücümün olması bile cesaret verdi bana. Hiç olmazsa yaşadığımı gösterebilecektim oğluma. Beklediğim gibi de oldu. Karanlığın onca engeline karşın, oğlum elimi fark etti. Ağlamayı bıraktı. Anne dedi; anne, kardeşim burada! Yaşıyor! Dikkat kesildim. Yaşıyor mu dedi? Yoksa bana mı öyle geldi? İçim içime sığmıyordu. Nasılsa oğlum anladı ağzından çıkan sözcükleri yeniden aralamak istediğimi. Korkma anne dedi. Kardeşim yaşıyor. Oğlum bana korkma diyordu, oğlum beni korumaya çalışıyordu; Tanrım, bu ne büyük hazdı böyle giderayak yaşadığım! İçimde bir anahtar döndü ve açıldı kilidim. Kolum yanıma düşüverdi birdenbire... O zaman anladım ki, artık iyice incelmış ipliğim. Doyasıya ağlamanın zamanıydı. Hem küçük oğlum yaşadığı için; hem de rengim gittikçe küle dönüşmekte olduğu için... Gözyaşlarımın hakkını vererek... Kendime özgü bir tutulmanın gölgesindeydim artık. Bedenim yaşamla ölümün arasına sıkışmış ve orada kararmaya başlamıştı. Bu kararmanın ne kadar süreceğini tahmin bile edemiyordum. Geceyi gündüze, yaşamı ölüme bağlayan eğri bir köprünün üzerinde durmaya çalışıyor, sendeleyip aşağıya düşmemek için kendimce çaba harcıyordum. Sonra birdenbire gözümün önünde değişik yüzler belirdi. Tanıdığım, tanımadığım insan yüzleri... Hızla gelip geçiyorlardı önümden. Bir trene binmişçesine el sallayıp uzaklaşıyorlardı. Ben ise onlara karşılık veremiyordum. Aldığım her soluk, bu dünyanın elime tutuşturduğu son armağandı sanki. Ve bu armağanların tükendiği anda bitecekti her şey. Bundan kuşku duymuyordum. Belki bir saat sonra, belki de sabaha doğru... Bilmiyordum.

Bütün anlattıkları doğru.

Şafak sökmeye başlamışken; o güzel annem, bir merdivenden iner gibi dura dura uzaklaştı bizden. Ortalık ağarınca da ömrünün sayfalarını baştan sona büyük bir hızla çevirdi ve bir anda yabancılaştı. Ön koltukta tanımadığım birisiymiş gibi yatmaya başladı. Sık sık bakıyordum ona. Korkarak... Her an dönecekmiş gibi, dönüp de gülümseyecekmiş gibi, gülümseyip de yeniden

kendisine dönüştürmüş gibi... Sabaha doğru benim de gücüm iyice azalmaya başladı. Binlerce karıncanın ortasında otururcasına huzursuzluğa sürüklendim. Yorgundum. Bütün gece hem ağlamış, hem de sonradan yanıma gelmeyi başaran kardeşimi karayoluna çıkması için ikna etmeye çalışmışım. Sıkıştığım yerde kıpırdamam olası değildi ve yanımda minik bir adam gibi bekleyen kardeşimden yardım istemekten başka çıkış yolum yoktu. Çünkü o, kaza sırasında her nasılsa dışarı fırlamıştı. Attığımız taklalar bittiğinde yanımda değildi. Annem sorduğunda da yoktu. Çok sonra cama vururken gördüm onu. Bütün kapılar kapalıydı ve kardeşim, bu dünyada geçirdiği beş yılın acemiliğiyle açmakta zorlanıyordu onları. Hemen anneme haber verdim. Sonra da tutamağın altındaki düğmeye nasıl basması gerektiğini anlattım uzun uzun. Ne var ki kardeşim, kapıyı açmayı bir türlü beceremiyordu. Yüzünü cama dayamıştı ve tanımadığım bir çocuk gibi bakıyordu oradan. Kendimi toparladım. Bağırardım ona. Aç kapıyı dedim. Düğmeye bir kez daha yüklendi. Epeyce de zorladı. Fakat açamadı. Parmaklarının gücü yetmiyordu. Bas dedim, kuvvetli bas! Dediğimi yaptı. Gene olmadı. Bulduğum yerden ben uzanmaya çalıştım. Kolum yetişmedi. Çıldırarak gibi oldum. Başka bir yöntem bulmalıydım. Annemle babamın inlemelerinin kesildiği bir zaman dilimini yaşamaya başlamıştık. Bir bağbozumu oluşmuştu içeride. Yoğun bir sessizlik damlıyordu gecenin havuzuna. Kan kokusunu ilk kez o zaman duydum. Kendimi yokladım. Korkuyla ellerimi yüzümde, saçlarımın arasında gezdirdim. Kupkuru döndüler geriye. Sızlayan bir yerim de yoktu. Öyleyse annemle babamdan yükselen bir kokuydu bu. İçim kalktı. Ağlamakla kusmak arasında bir istek çörelendi boğazımda. Üst üste birkaç kez yutkunarak geçiştirdim bunu da. Kardeşim cama vurmaya başladı gene. Kapının kolunu gösterdim. Nasıl açması gerektiğini anlattım yeniden. Olmuyordu. Üşüyor musun dedim. Ağlaması arttı. Kemiklerimi kırarcasına zorladım kendimi. Değişen bir şey yoktu. Bulduğum yerden çıkacak durumda değildim. Arabanın içinde, önümde oturan iki durgun bedene baktım uzun uzun. Yavaşça annemin başına dokundum, yani saçlarına... Yumuşacıktı. Bir an için kıpırdadı gibi geldi bana. Ürperdim. Çektim elimi. Sonra dayanamayıp bir daha dokundum. Yüzünü görmeye çalıştım. Olmadı. Kuvvetlice okşadım. Baş, dalından düşen bir meyve gibi ansızın öne doğru devrildi ve öylece kaldı. Şimdi yalnızca ensesini görebiliyordum. Yıldızların izin verdiği kadar... Babam daha ötedeydi ve yüzü zor seçiliyordu. Uzaklaşan bir gemi gibi gittikçe azalıyordu belirginliği. Onu bir daha göremeyeceğimi biliyordum. Ve de özleyeceğimi...

Dakikalar arka arkaya yuvarlandıkça, olan biteni daha iyi anımsamaya başlamıştım. Annemin, babamın elindeki kadehi almaya çalışması geldi gözümün önüne. Ve babamın buna karşı çıkışı... Gideceğimiz yol ne ki; alt tarafı on kilometrelik bir şey, ben oraya gözü kapalı giderim deyişi...

Sözünü tutmanın bir başka türüydü belki de bu gidiş. Oysa zavallı annem yalvarmayı ne çok sürdürmüştü; başına gelecekleri bilircesine. Bu yüzden şimdi ona daha çok acıyor; arkasından baktıkça haykırmak, ağlamak, yerimden fırlamak, kucağıma alıp uzaklara götürmek, bu can pazarından onu bir an önce uzaklaştırmak istiyordum. Yapamayacağımı bildiğim halde. Bu gelgitler arasında ne kadar zaman geçti bilmiyorum. Ağlamaktan ve kardeşime yol göstermekten öyle bitkin düşmüştüm ki, başımı ön koltuğa hafifçe yaslamışken birdenbire açılan kapının sesiyle irkildim. Kardeşim içeri attı kendini. Ona sıkıca sarıldım. Yanaklarından, saçlarından, dudaklarının uzanabildiği her yerinden öptüm. O ise hiç konuşmuyor, gecenin ayazından buz kesmiş elleri ve ayaklarıyla beni sıkıca kavramaktan başka bir şey yapmıyordu. Azıcık ısınır gibi olduğunu görünce sordum. Kapıyı nasıl açtın? Çektim açıldı, dedi. Şaşırdım. Sonra hemen kendimi toparlayıp, yanıtını buldum bu çelişkinin. Demek ki biz, sıkıştığı için zor açılan kapının düğmesiyle boşuna uğraşmıştık şimdiye dek. Kapı açıktı da, kardeşimin gücü, onu sıkışıklıktan kurtarmaya yetmiyordu. Geç de olsa, bunu başardığı için çok sevinmişim. Bir yerin acıyor mu

diye sordum. Başını salladı: Hayır! Yeniden koltuğumun altına girdi. Orada soluk alış veriş öyle hoşuma gitti ki, kendimi tutmasam yeniden ağlamaya başlayacaktım. Tan yerinin ağarmasını bekledik birbirimizin saçlarını okşayarak. Sessizce...

Karanlık usulca çekip giderken, her şeyin bir göz aldanması olup olmadığını düşündüm. Ama değildi. Kısa bir süre sonra, arabanın dışındaki dünyayla yeniden tanıştık. Babamın yüzünü şimdi daha iyi görebiliyordum. Başını cama yaslamış, uyuyor gibiydi. Anneminki ise hiç görünmüyordu. Ortalık aydınlanınca sağa sola yapışmış kan lekelerini gördüm. Bunları kardeşimin görmesini önlemek istiyordum. Bu yüzden birçok numara yapıp, ikide bir görevini anımsattım ona. Bir an önce yukarıya, anayola çıkıp yardım getirmesini istiyordum. Bunu başarmak zorundaydı. Yoksa bizi bulduklarında çok geç olacaktı. Ne var ki kardeşim, bu çıkışı yapmak istemiyor, daha doğrusu korkuyordu. Sözlerimin etkisiyle gece yarısı iki kez denemeye kalktıysa da, üç beş adımdan sonra geri dönmüştü. Karanlıkta üzerine fazla gitmek istememiştım ama artık şimdi yapabilir, yukarıya çıkıp bize yardım getirebilirdi. Ona güveniyordum.

Bütün anlattıkları doğru.

Sonunda onun güvenini boşa çıkarmadım. Dediği gibi biraz gecikmiş olabilirim; fakat benim yaşımda birisi için bunu daha önce yapmak, hiç de kolay değildi doğrusu. Zaten arabaya girmeseydim donacaktım. Konuşamıyordum bile. Dudaklarımdan dökülen harflerin sırasını karıştırmaya başlamıştım. Kötü bir yap-bozun karşısında, elim kolum bağlıymış gibi duruyordum. Ağlamak isteği, çoğalarak boğazıma kadar geliyor ve orada aleve dönüştükten sonra ağzımdan dışarıya çıkıyordu. Kendimi yerde, kocaman bir çalı yığınının üzerinde bulduğumdan beri böyleydi bu. Bacaklarım acıyor, ellerim sızlıyordu. Karanlığa gözlerim alışınca dek çok korktum. Sonra arabamızı gördüm. Az ötede bir canavar gibi uzanıyordu. Kısacık yaşamımda, tek başına bir iş becermenin gerekli olduğu kanısına, belki de ilk kez o zaman vardım. Korkuyla birlikte hem ağlanıp hem de yürünebileceğini kavradım. Arabaya doğru yürüdüm. Sendeleyerek ve titreyerek... İçeriden iniltiler, mırıltılar ve abimin ağlamaları geliyordu. Yaklaştım. O güzelim arabamızın her yeri yağrulmuş, ön camı bembeyaz olmuştu. Bir yana hafifçe yatıp kocaman bir kayaya yaslanmıştı. O tarafını göremiyordum zaten. Bana yakın olan kapıya gidip, cama burnumu dayadım. Abimle göz göze geldik. Birimiz içeride, diğeri dışarıda bakışıyorduk. Kapıyı açmasını bekledim. Açmadı. Öyle delicesine ağlıyordum ki, aç demek aklıma gelmiyordu. Çok sonra anlayabildim onun oturduğu yerde sıkışıp kaldığını. Annemle babama baktım; onlar hiçbir şeyle ilgilenmiyorlardı. Bizi duyduklarını da sanmıyordum. Onca uğraşmama karşın kapıyı açamadım. Çok bekledim, çok kaldım dışarıda. Bu yüzden de çok üşüdüm. Dudaklarımla şiştiğini, her tarafımın titrediğini gördükçe daha çok ağlıyordum. Annemle babam benden yana hiç bakmadılar. İkisi de uyuyordu sanki. Uyanık olan bir tek abim vardı. O da yerinden kıpırdayamıyor, yalnızca bağırarak bana ne yapmam gerektiğini anlatmaya çalışıyordu. Bu şekilde gecenin çoğunu bitirdik. Sonra nasıl olduysa, düğmeye basmaktan vazgeçip kapıya olanca gücümle asıldım. Kapı tuhaf bir gıcırıtının eşliğiyle açıldı. Arabanın içine bıraktım kendimi. Gün ışığına dek orada, abimin kanatları altında kaldım. Taşlar, ağaçlar, irili ufaklı dallar ve deniz yavaş yavaş aydınlanıp belirmeye başlayınca abim bütün gece süren isteğini yineledi: Yukarıya çık, dedi bana. Yoldan geçen arabalardan birini durdur! Anlat başımıza geleni! Bunu yapmak

zorundasın! Yoksa sen de ölürsün, ben de... Ona göre! Haydi! Yapmak istediğini anlıyordum, ama bunu nasıl başaracağıma bir türlü karar veremiyordum. Yola çıkmak ya da içine düştüğümüz uçurumu tırmanmak çok zor gelmiyordu da, hızla geçen bir arabayı durdurmak... İşte bunu bir türlü aklım almıyordu.

Gerçi abime hak vermiyor değildim. Ancak hadi git de, şu arabalardan birini durdur deyince elim ayağım birbirine dolanıyor; yerimden kıpırdayacak cesareti kendimde bulamıyordum. Korkularım, güneş doğuncaya dek sürdü. O zaman yavaşça dışarı çıkabildim. Ayakkabılarımdan biri ayağımdan fırlamıştı; toprağa basınca anladım bunu. Ama aldırış etmedim. Yokuş yukarı yürüdüm. Hem de bütün gücümle. Çünkü abim hiç durmadan yürü demişti. Arkana bakma. Gözün hep ileride olsun. Araba seslerine doğru git. Bunları o kadar çok söylemişti ki, sesi hep kulağımdaydı. Bu yüzden tırmanış, düşündüğüm kadar zor olmadı. Keşke daha önce yapmışım dedim kendi kendime. Soluk soluğa yola çıktım. Kenarda durdum. İlk geçen arabaya el salladım. Sürücü önemsemedi beni. Durmadı. Ondan sonra geçen de aynı şeyi yaptı. Ama üçüncüsünü durdurmayı başardım. Kırmızı bir taksiydi bu. Gelip tam önümde durdu. Bir adam indi içinden. Ne oldu sana dedi heyecanla. Utandım. Bir şey diyemedim. Üstüme başıma baktı. Hemen anladı başımıza gelenleri. Kaza mı geçirdiniz oğlum siz? Sustum gene. Uçuruma doğru döndüm. Elimle aşağıyı gösterdim. Yanıma geldi. Aşağıya doğru giden tekerlek izlerini görünce iyice eğildi. Kayaların ve ağaçların arasında yan yatmış arabamızı fark eder etmez de hızla geriye döndü. Kocaman elleriyle yüzünü kapattı. Anlamadığım bir şeyler söyledi. Sonra bir bana, bir de taksideki kadına baktı. Dudakları bembeyazdı. Feci bir kaza olmuş burada diye bağırdı boğuk bir sesle. Araba paramparça! Sesindeki acıyı duyunca koşup kollarına atılmak istedim birden. Ve öyle yaptım. Kucağına alıp sıcacık bedeniyle sarıp sarmaladı beni. Yüreğinin gümbürtüsüyle ısındı kulaklarım. Yüzüne baktım. Babama çok benziyordu. Sonra kadına döndüm. İyice baktım yüzüne, dikkatle... Anne, dedim; anne, buradayım!

Bütün anlattıklarım doğru.

KELETİR'İN KAHVESİ

Işıklar kesilmeseydi eğer, abimin havaya kalkan eli öyle yarı yolda kalmayacak ve masanın ortasında yükselen sarı renkli taş kulesine yumuşak bir iniş yaptıktan sonra, belki de aradığı taş bularak yerine dönecekti. Ama olmadı. Hepimiz karanlık bir boşluğa düştük birdenbire. Soluk alış verişlerimiz bile değişti. Oysa ben de en az abim kadar heyecanla bekliyor, kalın ve biçimli parmaklarının arasında yokladıktan sonra, yavru bir ahtapot gibi istakaya çarpacak olduğu taşı görmek için sabırsızlanıyordum. Doğrusu böyle bir sabırsızlık ikimize de yakışıyordu. Öğleden önce oturduğumuz şu uğursuz masada, saatlerdir süren şanssızlığımız yeni yeni yön değiştirmeye başlamıştı. Hele bu son elde taşlar öylesine akrabaydı ki birbirine, kısa sürede okeyi dışarı atacak duruma gelmiştik. Belli etmemeye çalışıyorduk ama ikimiz de çok gergindik.

Ah o yeşil yedili!

Bir gelse, adım gibi biliyordum ki abim okeyi sağ tarafında oturan Başarda Memet'in kucağına

fırlatacak; havada birkaç takla atacak olan zavallı taş, kör bir martı gibi Memet'in göğsüne vurduktan sonra pat diye yere düşecekti.

“Gel be koçum! Hadi be güzelim!”

İçin için yalvarıyordum. Çoktandır özlediğim o güzel tören için hazırlamıştım kendimi. Üstelik abim, taşlara uzanmadan önce, böyle durumlarda hep yaptığı gibi, çakır bakışlarını en üstteki taşla dikmiş ve o ünlü özdeyişini de söylemişti:

“Arkadaşlar! Yer bir hazinedir.”

Güçlü parmakları Japon malı bir robot gibi taşlara doğru yol alırken, ben biraz sonra başlayacak olan filmi gözümde canlandırmaya başlamıştım bile. Yeşil yedili gelir gelmez, abim o mübarek taş ıstakasına bir güzel yerleştirecek, hemen ardından da okeyi bir mancınıkla fırlatılmış gibi uçuracaktı bulunduğu yerden. Taş, Başarda Memet'in göğsünden sekip, ayaklarının dibine düşerken hiçbir şey olmamış gibi cebinden sigarasını çıkarıp yakacak ve bu arada öteki ıstakaların hınçla devrilmesini sessizce izleyecekti. Böyle bir görüntüyü beklemek bile haz veriyordu insana. Yerdeki taşın, gerçekten okey olup olmadığına kimse bakmayacaktı Bu hareket yeterdi çünkü onun kimliğini anlamak için... Ve abim, taşların büyük bir gürültüyle yeniden karıştırılmaya başladığı sırada başını havaya kaldıracak, alnına düşen kumral saçlarını geriye atarak bir ağız dolusu dumanı uzun uzun boşluğa üfleyecekti. Homurtular yükselecekti diğerlerinden. Taşlara, kadere, kismete, hatta sandalyelere naküfür! Ama o, bu küfürlere de aldırmış etmeyecek; bir dağ başında güneşe karşı oturup da yaşlı bir zeytin ağacının gövdesine sırtını dayamışçasına kayıtsız bakacaktı her gördüğüne. Dumanlar geçecekti gözlerinin önünden bir bulut gibi... Bu yüzden her zamankinden daha yakışıklı görünecekti gözüme ve ben onun bu tavırlarına bir kez daha hayran olacaktım.

Işıklar kesilip de bunca senaryoyu darmadağın edince;

“Tüh!” dedi abim karanlığın içine. “Doğuranını...”

İçerideki uğultu iyice arttı. Masalarda bir iki çakmak yanıp söndü. Ocak tarafında mumlar yakılmaya başladı. Bekliyorduk. Bu duruma abimden çok ben bozulmuştum. Cennetin kapısından dönmüş gibi hissediyordum kendimi. Kahvecinin oğluna baktım; bizim koca kafa Keletir'e... Dip masalara mum servisi yapmaya başlamıştı. Biraz daha bekledik. Hep birlikte... Ama ne ışıklar yandı, ne de Keletir bizim tarafa geldi. Sonunda dayanamayıp bağırDIM:

“Hadisene birader! Getireceksen getir şu mumu!”

Ardından da mumların gelmişine geçmişine, okkalı bir küfür savurdum. Ama ne küfür! Sözcüklerin ağızından çıkıp da boşluğa savruldukları anda avurtlarımdaki şişmeyi ben bile fark edebildiğime göre... Gerisi boş laf! Çakmak ve mum alevleriyle kiliseye dönmüş olan kahvede, herkes bana doğru çevirdi kafasını. Gerçi çoğu sesimi tanırdı, ben de bu mahallenin çocuğuydum; ama yine de iş olsun diye baktılar. Bunca bakışın arasında, aykırı bir hızlanma dikkatimi çekti. Keletir'in masaları bir kurt köpeği gibi dolanarak bize doğru yaklaşmakta olduğunu gördüm. İki adımda bütün kahveyi geçti ve birden tepemde bitti. Yakamdan tuttu. Ayağa kaldırmak istediysen de beceremedi. Sendeledim.

“Bana bu kahvede bağıracak en son adam sensin lan! Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu senin?” dedi.

Gözleri bir ateşböceği gibi parlıyordu. Dudaklarını iyice büzmüş, uzatabildiği kadar da ileriye çıkarmıştı:

“Duyuyor mu?”

Eline tüm gücümle asıldım ama yakamı bırakmadı.

“Duysa ne olur, duymasa ne olur!” dedim dişlerimin arasından.

Der demez de, boşta kalan elini havada gördüm. Suratıma doğru yaklaşan yumruktan kaçmak için başımı geriye atmaya çalışıyordum ki, abimin eli ile karşılaştım yolda. Göz ucuyla seyrini izlediğim o kocaman el, önce Keletir’in yumruğunu yarı yolda kesti; sonra da öteki Keletir’in burnunun üstüne olanca gücüyle indi. Çok tuhaf bir ses çıktı Keletir’in ablak yüzünden. O ana dek hiç duymadığım bir ses... Oturduğumuz masa zaten ocağın önündeydi; Keletir yumruğu yiyince havalanıp oraya, ta ocağın içine kadar gitti ve babasının kucağına düştü. Kahveci, önünde iki büklüm kıvrılan oğlunu kırılğan bir eşyayı tutar gibi özenle kavradıktan sonra güçlkle ayağa dikti. Eğilip yüzüne baktı yarı karanlıkta. Keletir burnunu şöyle bir sıvazladı; mum ışığında lacivert bir renk alarak akmaya başlayan kanı gördü ve hemen yanındaki kasadan çektiği su şişelerinden birini bankonun kenarına vurarak ikiye böldü. İçindeki suyu kusar gibi boşaltan şişe, Keletir’in elinde bir gürz gibi yanıp sönmeye başladı. Ocaktan hızla fırladı:

“Şimdi gel lan! Şimdi gel!” diye bağııyordu bir yandan da.

Abime baktım. Umduğumdan daha sakın görünüyordu. Önündeki masayı köşesinden tutup bir kenara çekerek kendine yol açtı. Ben de oturduğum sandalyeyi kaptım. Araya birileri girdi. Ortalık kalabalıklaştı. Herkes birbirini tanıdığı için, Keletir’i de, abimi de uzaklaştıranlar oldu. Bir ara Keletir gözden kaybolduysa da, sesi kalabalığın arasından geliyordu. Avazı çıktığı kadar bağııyordu orda. Bense abimin hemen yanında duruyordum, sürekli ona bakıyordum. Kollarına giren insanların arasında bir heykel gibi donuktu. Ben de bir an öyle olmak istedim, ama başaramadım; çünkü beni hiç kimse tutmuyordu. Oysa benim kavgamdı bu. Küfreden de, Keletir’le aynı yaşlarda olup kavgayı başlatan da bendim. Elimdeki sandalyeyi almaya kalkıştı biri. Abim bunu görür görmez bağırdı:

“Karışma sen!”

Bana mı söyledi, o adama mı anlayamadım. Ne olur ne olmaz deyip sandalyeyi bırakmadım. Sert bir tavırla çekip öteki tarafa geçirdim. Karanlıkta görebildiğim kadarıyla Keletir’in çevresindekiler, elindeki şişeyi almışlardı. Tuvalete götürüyorlardı.

“Çok kanamaya başladı,” dedi biri.

Herkes sustu. Kısa bir sessizlik yaşandı içerde. Sonra yaşlılardan biri yaklaştı bize.

“Hadi oğlum, siz de evinize gidin artık,” dedi. “Burada durmak yakışık almaz.”

Abim karşı çıkmadı bu söze; başını salladı. Masadan sigarasını aldıktan sonra, cebinden çıkardığı parayı adamakıllı saymadan attı taşların arasına. Ve kapıya doğru yürüdü. Keletir’in babası kahveden çıkmak üzere olduğumuzu fark edince ocağın içinden böğürür gibi bir sesle haykırdı:

“Bana bak! Seni bir daha görmeyeceğim burada, tamam mı? Gelirsen ayaklarını kırarım senin! Ona göre! Defol git şimdi. Elimi belaya sokma benim!”

Bu sözler banaydı, biliyorum. Sesimi çıkarmadım. Her şeyi abimin yönlendirmesini bekliyordum. Bunları aklımdan geçirdiğimi biliyormuş gibi, abim hışımla geri döndü. Ben de onunla birlikte... Yeniden tuttular bizi. İçeri girmemizi engelleyip dışarı çıkardılar. Gene fazla direnmedik. Dengesiz adımlarla uzaklaştık kahveden. Karanlık sokaklara dalıp uzun uzun yürüdük. Birkaç arkadaş da eve kadar eşlik etti bize. Kapıyı açıp içeriye adımımızı atmıştık ki, elektrik geldi.

Ertesi sabah uyandığımda ne kadar zor bir durumla karşı karşıya olduğumu anladım. Abim erkenden kalkmış ve işe gitmişti. Gece kavgayı ayıranlar ise kim bilir şimdi nerelerdeydiler? Aralarında bir tek ben vardım işi gücü olmayan. Ne yapacaktım şimdi gün boyunca? Tek başıma eve kapanıp bir kuzu gibi, abimi mi bekleyecektim? Hayır, olacak iş değildi bu. Akşamı yapayalnız, pencerenin önünde beklemeyi de kendime yediremiyordum. Başka bir kahveye gitmek ise, aklımdan geçireceğim en son seçenektir. Rezil mi olacaktım millete?

Kalkıp giyindim. Bir-iki şey atıştırıp doğru kahvenin yolunu tuttum. Olabilecek her şeyi göze almıştım. Dayak yemeyi bile... Ama kimseye, “Korktu da, kahvesini değiştirdi,” dedirtmek istemiyordum. “Abisi olmadan gelemiyor,” denmesi ise, kahrımdan öldürürdü beni.

Ağır ağır girdim içeriye. Boş bir masaya çöktüm. Keletir ocağın içindeydi, oradan gördü geldiğimi. Başını önüne eğmiş, bardakları yıkıyordu. Babası daha gelmemişti. Buna sevindim. Sesini çıkarmadan izledi beni. İçerideki üç-beş kişi de kendi dünyalarına dalıp gitmişlerdi. Onların varlığı ayrı bir güç verdi bana. Hatta biraz da şımarımdım. Dün gece kahveden apar topar çıkarılmanın öcünü almayı düşündüm birden. Keletir’in tepkisizliği de cesaretimi arttırdı. Gıcıklık bu ya; oturduğum sandalyeden başka iki sandalyeye daha uzanıp onları da çektim yanıma. Birini koltuğumun altına aldım, ötekinin de destek çubuklarına ayaklarımı uzatıp camdan dışarı bakmaya başladım. Hiçbir şey olmamış gibi davranıyordum, ama yine de tetikteydim, hani ne olur ne olmaz gibisinden...

Çok geçmeden benim tarafa geldi Keletir. Ayaklarımın altındaki sandalyeyi alıp öteye fırlattı. Yüzüne baktım, bir gecede yaşlanmış gibi geldi bana. Nasıl da buruşmuştu derisi!

“Birader,” dedi kupkuru bir sesle; “bu kahvede bir tek sandalyeye oturulur! Tamam mı?”

Küfreder gibi konuşuyordu. Karşılık vermemi beklemeden bu kez de koltuğumun altındaki öteki sandalyeyi çektirip yine sert bir hareketle. Burnu şişmişti ve gözünün çevresinde kırmızıya çalan bir morluk oluşmuştu. Belki acıdım, belki bu kadar kararlı olmasına saygı duydum; belki de korktum. Bilmiyorum. Daha fazla gitmedim üstüne. Altımda kalan sandalyeyi düzeltip sanki hiç

bir şey olmamış gibi masaya koydum ellerimi. O da çektiği sandalyeleri alıp uzaklaştı masadan.

Bir boşluğu yaşamaya başladık karşılıklı. Davranışlarımızdan belliydi bu. Yenişememiş olmanın verdiği o tatlı heyecanın içindeydik ikimiz de. Az sonra ne olacağını bilmemenin verdiği belirsizlik sarıp sarmalamıştı derimizi. Bir an önce tanıdık birinin gelip masama yerleşmesini ve bu sinir bozucu gerginliğe son vermesini istiyordum. Sanki Keletir'in de benden farkı yoktu; o da hoşnut değildi bu soğuk uçurumdan... Kahvedeki müşterilere aldırış etmeksizin dışarıya bir sandalye atmış, epeyce yükselmiş olan güneşe yüzünü dönerek sigara içmeye başlamıştı sessizce. Bu kayıtsızlık bir küskünlüktü aslında; herkese ve her şeye, belki de yaşama...

Yarım saat geçti böyle. Yerimden kıınıldamadım. Keletir de komşu esnaflara bir-iki çay taşımının dışında dişe dokunur bir şey yapmadı. Biz böyle birbirimizi kollayarak otururken ve zamanı uzayan bir çiklet gibi çiğnerken sonunda beklediğimiz oldu. Çınkoçento girdi içeriye. Buna benim kadar Keletir de sevindi, çünkü ikimizin de konuşabileceği ortak dostlardan birisiydi Çınkoçento. Ve bu bulanıklığı kısa sürede giderebilecek olan. Çağırdım yanına. Uzatmadı hiç, hemen geldi. Zaten hiçbir zaman uzatmazdı. Kim çağırırsa onun masasına giderdi. Çarpık bir kayak gibi yanaştı.

“Çayları sen söyle,” dedim.

“İki çay!” diye bağırdı daha oturmadan. Dün akşam kahvede olmadığı için olan biteni bildiğini sanmıyordum. Çınkoçento oturur oturmaz, sanki sözleşmişler gibi Balıkçı Rüstem sökün etti arkasından. Çınkoçento, Rüstem'i görünce sevinçle bağırdı:

“Or'rak mı dedin?”

Rüstem oralı olmadı hiç. Gülümsemekle yetindi. Gidip uzak masalardan birine çöktü. Akşam gene fazla kaçırmış olmalıydı. Yüzü gözü birbirine karışmıştı. Şekersiz bir kahve söyledi kendine. Sonra bir bana baktı, bir de Keletir'e;

“Barıştınız mı lan köfte?” dedi bir sırtlan gibi sırtarak.

Keletir'eydi bu soru. Başını sallayarak yanıt verdi öteki. Balıkçı Rüstem fincana eğdi başını. Taze bir sessizlik doldu içeriye. Çınkoçento, yüzüne baktı merakla, “Kimle kim barışmış?” der gibilerden. Ben de ona, “uzun hikâye” anlamında baktım. İyi ki fazla eşelemedi, gelen çaya döndü efendice. Yoldan geçenler çoğaldı. Yan taraftaki bakkalın kepenkleri kulakları yırtan bir çayırıyla açıldı. Çok geçmeden de Sinan daldı içeri. Balıkçı Rüstem'i görür görmez, sanki öğretilmiş gibi, o da aynı nakaratı yineledi:

“Or'rak mı dedin?”

Rüstem ona da bir bakış fırlattı en ağırından, sonra dayanamayıp homurdandı: “Oğlum onun saati var. Öyle her dakika söylenmez.”

Sinan;

“Hay aksi!” dedi ortaya, tiryakisi olduğu resimli romanların kahramanlarına özenip, “Gene

tutturamadık.”

Ve ocağa girip kendi çayını doldurduktan sonra geldiği gibi kocaman adımlarla çıktı.

Bu kez de benim dilime dolandı bu söz:

“Or’rak mı dedin?”

Durup durup yinelemeye başladım içimden.

Hepimizin bildiği, ama Balıkçı Rüstem’den başka kimsenin adam gibi vurgulayamadığı bir persenkti bu. İlk kez Balıkçı Rüstem söylediği için de, ona ait bir beste gibi yaşamaktaydı aramızda. Üstelik dediği gibi saati vardı bu sözün. Öyle uluorta, olur olmadık saatlerde söylenmezdi. Her gün saat üçe doğru, tezgahın arkasında beklemekten sıkılmış olarak ortaya çıkardı Rüstem. Rumlardan kalma bu eski binanın çoğunlukla ıslak olan yarı karanlık boşluğunda bacaklarını iki yana açarak şöyle bir durur, sırtını geriye doğru yaylandırıp başını da hafifçe arkaya atarak gök gürültüsü gibi bir sesle bağırırdı:

“Or’rak mı dedin?”

Her gün duymamıza karşın yine de gülerdik bu haykırışa. Öylesine güzel dolardı ki Rüstem’in ağzı... Üstelik bir de öyküsü vardı bu sözün, çoğumuzca bilinen: Yolu nasılsa bu köhne binaya düşmüş yabancı turistlerin konuşmalarından Rüstem’in kulağında kalan İngilizce bir sözcüktü bu naranın aslı, yani “allright”... Rüstem nedense çok sevmişti bu sözcükteki vurguyu ve her fırsatta yinelemeye başlamıştı. Fakat çok kullanılan her şey gibi zamanla bozulmaya uğrayan bu zavallı sözcük, bir süre sonra bizim Balıkçı’nın ağzından; anlamını da, söylenişini de değiştirerek erotik bir çağrışımla çıkmaya başlamıştı. Hem de her gün ve aynı saatlerde... Bizler de Rüstem’in hiç sektirmeden verdiği bu sözcük resitalini, merakla bekler olmuştuk. Ortalığa çıkar çıkmaz bağırırdık onunla birlikte:

“Or’rak mı dedin?”

Ne var ki hiçbirimiz onun gibi etkileyici, onun gibi hoş kükreyemezdik.

Az sonra Sinan yeniden geldi. Ağzı kulaklarındaydı ve elindeki boş çay bardağını zor tutuyordu.

“Ne oldu lan gene?” dedi Keletir.

Sinan boş bardağı ocağın kenarına bıraktı:

“Sabah sabah geldi benimki,” diye kıkırdadı.

“Kimmiş o?”

“Kim olacak, manyak berber!..”

Keletir’in yüzü ilk kez ışıldı:

“Gene takıldı kaldı mı yoksa?”

Sinan ağlar gibi gülmeye başladı. Sıradan bir güne gülerek başlamanın mutluluğu ile, sürekli aynı şeyleri yaşamamanın sıradanlığı karışıyordu kahkahasına...

“Vallahi bir gün döveceğim bu adamı, ona göre.. Biriniz söyleyin yahu şuna; hangi zıkkımı içeceğine karar versin artık. Böyle her sabah, her sabah fitik ediyor adamı!”

Azgura Ahmet'ten söz ediyordu; yani arastanın tek berberinden. Gerçekten de Azgura Ahmet her gün saat sekize doğru gelip dükkanını açar; adına uygun bir şekilde topaç gibi dönerek hızla sağı solu toparlar ve sonra da hemen karşısındaki Engin Market'e giderek rafta dizilmiş olan sigara paketlerine gözlerini dikerdi. Ne zamanki bakmaktan yorulur, ancak o zaman seslenirdi:

“Bir sigara versene ordan!”

Sinan böyle bir soruya hazırlıklı olduğu için başını hiç kaldırmaz ve yalnızca;

“Hangisinden?” diye sorardı.

Azgura, bu soruyu duyar duymaz çarpılırdı sanki. Sigara paketlerini ilk kez görüyormuşçasına bir daha gözden geçirir ve sonunda rastgele bir marka söylerdi. Ancak bu marka her gün değiştiği ve bir gün aldığı sigara, ertesi günküne hiç benzemediği için Sinan bu tuhaf müşteriye önce sinirlenir, ardından da için için gülerdi. Şimdi yaptığı gibi... İşin garibi, her anlatışında biz de aynı şeyi yapar; onun gibi önce sinirlenip sonra gülerdik. Bir salgın hastalık gibi sarmıştı hepimizi bu rastgele alışveriş... Azgura Ahmet bütün bunları bilmesine karşın yine de bildiğinden şaşmaz, her sigara alışında ezberlediği bu sahneyi yeniden oynardı:

“Bir sigara versene oradan.”

“Hangisinden?”

Uzun, upuzun bir Azgura bakışı...

Sinan fazla kalmadı içeride. O gidince Çinkoçento ile Balıkçı Rüstem de ayağa kalktı. Sabahın serinliği yerini kuşluk sıcağına bırakmak üzereydi. Gidip dışarıdaki sandalyelere attılar kendilerini. Taş binanın güneş yüzü görmeyen bölümünün serinliği, böyle kuşluk vakitlerinde iyi geliyordu insana. Ben içeride kaldım. Canım nedense yerimden kalkmak istemiyordu. Keletir, bir içeri bir dışarı koşmaya başlamıştı. Müşterilerin çoğaldığını gösteriyordu bu telaş... Esnafın birer ikişer işyerlerini açmaya başladığı, ocağın hemen üstündeki beyaz kutudan yayılan seslerin çoğalmasından anlaşılıyordu. Hızlanan geliş gidişlerinin birinde, yüzüme bakmadan seslendi Keletir:

“Bir çay vereyim mi sana da?”

Şaşırdım. İçeride benden başkası olmadığına göre, banaydı bu soru. Çabuk toparladım kendimi:

“İçerim,” dedim yavaşça.

Dün gecenin öfkesi birdenbire silindi içimde. Bir rahatlamanın kucacağına düştüm. Gerginliğim bitti. Her ne kadar aynı semtin çocukları olsak da, aramızdaki buzların böyle bir günde eriyeceğini ummuyordum. Sandalyenin arkalığına yaslandım. Keletir az sonra çayı masama bırakınca neredeyse kuşlar gibi kanatlarımı çırpmaya başlayacaktım.

“Sağol,” deyişimi duymazlıktan geldi. Tepsideki diğer çayları dağıtmak üzere yeniden dışarı çıkarken kendi kendine söyleniyordu:

“Bizim moruk gecikti gene bugün. Karısının altında kaldı herhalde deyyus.” Babasından söz ediyordu. Gülümsemekle yetindim. Gözlerim o anda, sıcak buğusunu yüzüme salmakta olan çay bardağından başka bir şey görmüyordu. Üçüncü yudumu alırken geri geldi Keletir. Bu kez ocağa da gitmedi; az önce aldığı sandalyelerin birini kulağından tutar gibi çekti ve yanıma kadar sürükledi. Boşalmış olan tepsiyi de masaya fırlattı. Oturdu. Lâfi ağzında hiç gevelemeden:

“Tertip,” dedi, “dün akşamı unutam. Ben öyle kolay kolay kimseden yumruk yemem aslında; ama bakma sen, dün içerisi karanlıktı da birtakım şeyler oldu.”

Yüzüne dikkatle baktım. Ne sinirli görünüyordu, ne de şaka yapar bir hali vardı. Gerçekten bir küfeyi andıran o yusuvarlak kafasıyla sevimli bile sayılabilirdi. Ama bu “tertup” sözü de nereden çıkmıştı şimdi? Ne demektir bu? İlk kez duyuyordum bu sözcüğü? Alay mı ediyordu benimle, yoksa gerçekten dostça yaklaşp barışmaya mı çalışıyordu? Kıpırmızı olduğumu hissettim. Hiçbir şey diyemedim. Uygun cümleyi ararken kafamda, Keletir aramızdaki boşluğun uzamasına izin vermedi. Bir şeyler sıraladı arka arkaya. Dediklerini anlıyordum, ama benim aklım hâlâ “tertup” sözündeydi. Bir türlü ne demek istediğini çözemiyordum. Yeniden dün geceye mi dönmek istiyordu yoksa? Oysa ben yeni bir belânın içine atmak istemiyordum kendimi. Neyse ki fazla uzatmadı, kalktı. Kalkarken de omzuma vurdu, hafifçe:

“Yalnız şunu da söyleyeyim,” dedi; “dün gece yeni bir karar aldım. Bundan senin de haberin olsun. Artık bundan böyle kimseden bir fiske bile yemeyeceğim, tamam mı? Bak unutma bunu; bir kenara yaz !”

Yüzüne dikkatle baktım. Gerçekten de böyle bir karara varmış gibi görünüyordu.

“Yahu, böyle büyük konuşma! Ne zaman, ne olacağı belli olur mu?” diyecek oldum, sözümü ağzıma tıktı:

“Yok yok, bak burada delikanlı gibi söylüyorum, bundan sonra dayak yemek yok artık. Kendime dayığı yasakladım. Bugüne kadar yediklerim yeter. Bir şey daha söyleyeyim; dün gece ben on sekiz yaşına girdim birader. Ama kadere bak ki, gelip aynı gece burnumu kırdılar. Hadi şimdiye kadar neyse de; bu bana çok dokundu. Bundan sonra dayak yemek bana yakışmaz. Kim çıkarsa karşıma, bilsin ki ben ondan bir fazla vuracağım.”

Son kez yoklamak istedim kararlılığını:

“Ya vuramazsan?”

Ayağa kalktı. Masaya az önce bıraktığım tek şekeri kavradı, parmaklarıyla un ufak etti ve sesine daha güçlü bir ton katarak karşılık verdi:

“Vuramazsam, bu hayat haram olsun bana. Gidip bir kenarda asarım kendimi daha iyi.”

Sıkılmışım bu konuşmadan, hemen kestim sözünü:

“Yapma be Keletir; bırak böyle şeyler söylemeyi. Kavga bu. İnsan dayak da yer, dayak da atar...”

Gene karşı çıktı:

“Yok yok, o işler bitti. Benim kararım kesin. Babamdan bile bir tokat yemeyeceğim bundan sonra. Yeter şimdiye kadar yediklerim. On sekiz yaşına girmemizin ne anlamı var o zaman?”

Sustum, sen bilirsin dercesine...

Üç-beş dakika ortalıkta görünmedi. Sonra birden dışarıda bir bağırışma oldu. Kahkahalar yükseldi. Tanıdık gülüşlerdi bunlar ve Çinkoçento ile Rüstem’in tavlayı bitirdiklerini anlatıyordu. Kimin yendiğini merak ettiğim için kulak kabarttım dışarıya. Balıkçı Rüstem’in sesi herkesi bastırıyordu:

“Hadi yavrum; hem ağla, hem de donunu bağla!”

Yepyeni kahkahaların arasında Çinkoçento’nun sesini duyar gibi oldum ama, dediklerini anlayamıyordum. Keletir hızla içeri girdi. Az önce attığı kahkahaların izi hâlâ yüzündeydi. Bu beni de rahatlattı. Dün geceyi çıkarıp attım yaşadıklarımın arasından. Masadaki kül tablasını döndürmeye başladım büyük bir iç huzuruyla. Keletir iki çayla döndü yanıma. Oturdu. Birini bana uzattı, ötekini de dudaklarına doğru kaldırdı.

İlk yudumlarımızı henüz almıştık ki, babası göründü kapıda. Bizi görür görmez de yüzü allak bullak oldu adamın. Anladık içinden geçenleri ama sesimizi çıkarmadık. Kapkara bir yüzle geçti yanımızdan. Elindeki torbayı ocağın yanına bıraktı. Ağzındaki sigarayı da boş masalardan birinde söndürdükten sonra doğruca tuvalete gitti. Büyülenmiş gibi onu izliyorduk. Çok geçmeden başını uzattı oradan.

“Buraya gel!” dedi oğluna.

Keletir hemen fırladı. Ayağa kalkınca göz göze geldik. Gülümsemek istiyor da yapamıyor gibiydi. Ben de öyle. Babasının yanına gitti. Kapıyı kapattılar. Sesleri geliyordu içeriden. Kahvenin iç kısmında benden başka kimse yoktu zaten. Herkes dışarıda, az önce biten tavlının dedikodusunu yapıyordu. Birden bir kırbaç sesi duydum. Başımda binlerce arı toplanır gibi oldu. Birisi mi bağırdı “Eyvah!” diye, yoksa ben mi öyle geçirdim aklımdan, bilmiyorum. Ayağa fırladım. Hayır, kırbaç sesi değildi bu! Keletir’in yüzünde patlayan tokatın izini gördüm sanki havada. Ve hemen dışarı attım kendimi. Kimseyle konuşmadan sokaklarda dolaştım, saatlerce... Karanlık basarken eve girdim.

Ertesi gün hiç dışarı çıkmadım. Keletir'in cenazesi kalkıncaya kadar, pencerenin önünde oturdum ve için için ağladım.

USTACA BİR ÖLÜM

I.

Volkan Usta'nın toması o gün akşama değin sustu. Çıraqlar, duvarın kenarında yeşil örtülü bir tabut gibi uzanan o yapayalnız makinenin çevresinde dolaşmaktan gün boyu kaçındılar.

Ama gerçeğin kılı hiç kıpırdamadı:

Volkan

Usta

ölmüştü!

Sabahın serinliği atölyenin duvarlarından henüz silinmemişken aldığımız bu beklenmedik haber, içimizdeki bütün kâğıtları harmanlayarak gezindi aramızda. Bir ağacın gövdesinde biten aykırı mantarlar gibi yapışıp kaldık bulunduğumuz yerlere; boş gözlerle birbirimize bakıp hiç kıpırdamadan... Şaşkınlığımızın acıya dönüştüğü bu tanımsız anlarda, ikide bir hızlanan yürek atışlarımızı dinledik sessizce. Patron, hani o acımasızlığından sürekli yakındığımız adam bile sabah sabah yaşadığı bu farklı altüst oluşun etkisiyle, Volkan Usta'nın geride bıraktığı işleri içimizden birine vermeyi kendisine yakıştıramadı. Belki ölüm denen gerçekliğe, belki de ölenin ardında bıraktığı anılara duyduğu içten saygının ayaklarına dek vuran dalgalarından biriydi bu. Oysa ben ne çok korkmuştum, yarım kalan işleri bana verecek diye... Sakar dilinden sıçrayacak kıvılcımların gelip de beni tutuşturmasından öylesine ürkmüştüm ki, atölyenin ıssız bir köşesine çekilmekten başka çıkar yol bulamamıştım.

Neyse ki böyle bir şeye kalkışmadı. Yoksa nasıl geçerdim ben o tomanın başına! Nasıl dokunurdum daha düne kadar Volkan Usta'nın parmaklarının gezindiği o kaygan anahtarlara? Hâlâ gözlerinin izini taşıyan tamburlara ve minik bir çocuk gibi özenle baktığı, her zaman bilenmiş durumda tuttuğu kalemlere... O yusuvarlak ellerinin sıcaklığını henüz üzerinde taşıyan şalteri nasıl aşağı indirebilirdim?

Hele o şarkı!.. Hani durup durup söylediği o ilginç mırıldanma... Belki şarkı bile denmezdi ona; olsa olsa toması için yaptığı özel bir beste, ya da son günlerin moda şarkılarının birinden uyarladığı değişik bir düzenlemeydi. Fakat her nasılsa Volkan Usta'nın dilinde yeniden şarkıya dönüşüyordu:

Onun arabası var, güzel mi güzel

Puntası da var, özel mi özel

Bastım mı kola, döner mi döner

Ama onun ruhu yok

Çünkü hiç mi hiç şansı yok

Altı aydır birlikte çalışıyorduk. Yan yana ve omuz omuza... Bu yüzden intihar ettiğini duyunca en çok ben sarsıldım. Ne yapacağımı, nereye gideceğimi, nasıl davranacağımı bilemedim bir an. Kimseyle konuşmak istemiyordum. Atölyenin bir köşesinde toplanan işçiler, Volkan Usta'nın böyle bir karara nasıl varmış olabileceğini tartışıp kendilerince birtakım varsayımlar üretirlerken, ben bir kenarda olanları izlemekle yetiniyordum.

Zaman çabuk geçiyordu. Bir süre sonra herkes ilk şaşkınlığını attı. Tezgahları çalıştırmaya ve işlerinin başına geçmeye başladılar. Oysa benim içimdeki bulantı bir türlü geçmek bilmiyordu. Yüzüne baktığım her kişinin, hatta nesnelere bile acıyla boyanmış özel maskelerini birer birer fırlatmaya başladığını, ağır ağır yükselen şamatanın içinde daha seçkin bir yer bulabilmek için özel bir çaba harcadığını görmek soğutuyordu beni günlük ilişkilerden. Gittikçe derinleşen bir çukurun içinde tek başına debelenmekten başka bir şey gelmiyordu elimden ve bu da derinliğin biraz daha artmasına neden oluyordu ne yazık ki.

Bu sırada iki kişi daldı atölyenin içine. Belli ki sivil polisti bunlar. Ellerindeki telsizler, bakışlarındaki siyah saçıntılar ve herkesinkinden farklı olan montları kolayca ele veriyordu onları. Önceden biliyorlarmış gibi doğruca patronun büro niyetine kullandığı odaya gittiler. Bundan sonrasını camın arkasından izledim ben de. Patron önce birer sigara uzattı konuklarına. Sırrı dökülmeye başlamış aynalara benzeyen lekeli yüzünü, elinden geldiğince ışıltılı tutmaya çalışıyordu. Masanın üzerindeki, makine yağı bulaşmış kağıtları karıştırdı bir süre. Aradığını bulamayınca dışarı baktı. Göz göze geldik. Çağırды beni. Gittim.

“Volkan Usta'nın telefonu vardı burada bir yerlerde, gördün mü?” dedi.

“Ezbere biliyorum,” dedim.

“Kaç?”

Söyledim numarayı.

Telefona uzanırken yüzüme baktı patron:

“Karısı ve çocukları da...” diye başladı ve sonra bir an için sustu nedense.

Rengim iyice beyazlamış olmalı ki, telaşla bitirdi cümlesini:

“...onunla birlikteymiş. Birlikte atlamışlar köprüden.”

Masanın kenarına tutundum hemen. Ayağımın altında birdenbire kayganlaşan yüzeyden, sallanan duvarların döküntülerinden korumalıyım kendimi. Titremesi gittikçe artan dilimin vuruntularını da önlemeliydim bir an önce.

“Hepsi ölmüş mü?”

Başını salladı:

“Evet.”

Sessizlik... Zamanın üst üste kabuk bağlayışı... Sözcüklerin yemek artıkları gibi ortalığa saçılıp kokmaya başlaması...

“Oğlanla anasının cesetleri bulunmuş, ama ötekiler yok daha...”

O güne değin hiç bilmediğim, değişik bir sıkıntı aktı içime. Tanımadığım bir su oradaki zavallı ağacı boğmaya çalışıyordu sanki. Tuhaf bir hesaplaşmanın içine düştüm birden; göz kapaklarımın altlarına doluşan birikintilerin yanaklarımdan aşağı akmasına izin vermeli miydim, yoksa ayakta dimdik durmayı mı başarmalıyım? İkincisini seçtim. Daha sağlam basmaya çalıştım yere.

Polislerden biri elindeki telefonu kulağıyla omzunun arasına ustalıkla sıkıştırdı; bir yandan sigarasını kül tablasının kenarlarında gezdirirken, bir yandan da gördüklerini özetledi karşıdaki komiserine. Sonra patrona döndü:

“Komiserim seni istiyor,” dedi. “Yanına kimliğini almayı da unutma!”

Ve birden ayağa kalktı. Biz de kalktık onunla birlikte. Kapıdan çıkarken patrona yanaştım:

“Ben de geleyim seninle...” dedim yavaşça.

Ses çıkarmadı.

Aynı arabaya doluştuk. Patronla ben yan yana oturuyor, ancak birbirimizin yüzüne bakmaya cesaret edemiyorduk. Volkan Usta'nın ölümüyle birlikte küçük bir ailenin yok olduğunu da öğrenmiş olmak, kuru bir yaprağa döndürmüştü bizi. Camın arkasında bir hızlanıp bir yavaşlayan görüntülerin avutuculuğu olmasa ne yapardık bilmem. Düşünme yeteneğinden hızla uzaklaşıyor, bundan sonrasını tahmin bile edememenin sıkıntısını yaşıyordum.

Dar bir sokağın sonlarında, hafifçe yana yatmış, kapı ve pencereleri mavi boyalı bir evin önünde durduk. Köşede bekleyenlerin içten içe fokurdayan acıları, çok uzaklardan bile belli oluyordu. Erkekler duvar boyuna dizilmişlerdi, kadınlar ise minicik avluya ve odalara... Kesik kesik hıçkırık sesleri geliyordu içeriden. Polisler patronu alarak kadın kalabalığının içine daldılar. Bana gel diyen olmadı, bu yüzden orada beklemeyi yeğledim, komşulardan biraz daha ötede... Sokaktakilerin üzerime devrilen bakışlarına aldırılmaya çalışıyor, ayakkabılarımdan birinin kenarıyla yere görünmeyen çizgiler çiziyordum. Gittikçe artan mırıldanmalar, fısıldaşmalar

geliyordu sağdan soldan, ama hiçbirine aldırıyordum.

“Çalıştığı yerin sahibiymiş. Bu da arkadaşı...” dedi biri.

Şaşırdım. Nasıl tanımışlardı ki bizi, neydi kimliğimizi belli eden? Bir süre bu soru dolaştı kafamda, sonra pıhtılaşmış bir köşeye yığıldı. Boynumu büküp sessizce dikilmeyi sürdürdüm, sıvası yer yer dökülmüş duvarın dibinde. Bu arada komiserin beni de görmek isteyebileceğini düşünüyorum, ne diyeceğimi belirlemeye çalışıyordum. Meğerse boşunaymış bütün bunlar... Ne komiser çağırıp bir şey sordu, ne de orda bekleyenlerden biri yaklaştı yanıma. Oysa söyleyeceklerimi içimde öylesine yinelemiş, öylesine biriktirmiştim ki; bir an önce boşalmak ve kusup rahatlamak istiyordum. Olmadı.

Patron da çok kalmadı içeride; solgun bir bez parçasına dönüşen yüzüyle kadınların arasından geçerek sallanarak geldi:

“Hadi gidiyoruz,” dedi usulca.

Tek başınaydı bu kez.

Yürüdü. Koşup arkasından yetiştim. Fısıldadı:

“Kız da bulunmuş. Haberinin olsun.”

“Peki Volkan Usta?”

“O yok, arıyorlarmış.”

Sözcükler, birdenbire dudaklarımın arasına yığılarak yeni bir soru sormamı engellediler. Volkan Usta'nın şimdiye değin bulunamamış olması, ölümü kadar etkilemişti beni nedense. Artık hiçbir şeye hükmedemeyen bir bedenim, Boğaz'ın sularında oradan oraya sürükleniyor olduğunu düşünmek ve bu sabah görüşmek umuduyla ayrıldığım o suskun adamın, şu anda denizin sırtında ağır ağır örseleniyor olduğunu zihnimde canlandırmak, sık sık tırmalıyor, acıtıyordu içimi.

Patrona baktım göz ucuyla; o daha sakın görünüyor, bütün bu geliş gidişleri bir görev edasıyla yapmanın rahatlığını saçarak yürüyordu yanı başımda.

“Neredelermiş şimdi?” dedim son bir silkinişle.

“Morga kaldırmışlar. Üçünü de.”

Durağa hızlı adımlarla girdik. Yaşamın kendisi dar bir patıkaya dönüşmeye başlamıştı gözümde. Yolun her iki yanına sıralanmış çalıkların, dikenlerin ve sivrilmiş taşların dizlerimizi çizip kanatmasına aldırmadan ilerliyorduk sanki. Her dönemeçte neyle karşılaşacağımızı bilmeden, bazen sarsılıp bazen sendeleyerek yürüdüğümüz bu karanlık yolculuğun duraklarından birindeydik şu anda. Gündelik yaşamın gerçekliğinden bakarsak bir otobüs durağında bekliyor olduğumuzu kabul etmeliydik elbet; ama asıl olan bu değildi bence. Sonunu görmediğimiz, hiçbir zaman da göremeyeceğimiz bir başka rotanın hangi durağında olduğumuzu bilmeyi önemli olan.

Ve biz böylesine sanal bir durağı kendi çabalarımızla aralayıp ölümden konuşmalıydık hep; hem de toplu bir cana kıyımdan...

“Usta, Volkan Abi sence bunu niye yaptı dersin?”

Patron, yüzünün titrek buğusunu kocaman elleriyle sıyırıp atmak ister gibi sıvazladı suratını. Sakallarının hışirtısı gelip geçti kulağımın dibinden:

“Bilmiyorum,” dedi. “Sen ne biliyorsan, ben de o kadarını...”

Bir daha konuşmadık. Oysa ben kendimi askıya alınmış hissediyordum bugün. Ve bedenimin çevresinde oluşan bu vahşi boşlukta, gerçek dünya ile bağlarımı kopararak yalnızca ölümden, yalnızca intihardan, yalnızca Volkan Usta’dan söz etmek istiyordum. Ne var ki patron yanaşmadı buna. Beni bir kez daha yapayalnız bıraktı bunca zonklamanın ortasında.

Otobüs öyle kalabalıktı ki, birbirimizden uzak yerlere oturmak zorunda kaldık. Atölyeye döndüğümüzde ise her şey bıraktığımız gibiydi. Ustasıyla çırağıyla herkes, kendi işine dalmıştı ve tezgahların gürültüsü duvarlarda yankılanıyordu her zamanki savrukluğuyla. Patron fazla uzatmadan anlattı olan biteni. Birkaç çırak dışında kim varsa içeride, can kulağıyla dinledi başımıza toplanıp. Sonra sessizce dağıldılar.

İş önlüğümü sırtıma geçirdim ben de. İçimdeki sıkıntıyı biraz olsun hafifletirdi belki bu. Ve sabahtan beri bir türlü yapamadığım şeyi yapıp Volkan Usta’nın tornasının başına geçtim bir anda. Derin bir soluk alıp bastım yeşil düğmeye. Motorun sesi kulağımı doldurur doldurmaz şalteri indirdim. Ayna dönmeye başladı. Bir süre gözümü alamadım o değişken parlaklıktan;

“Hey gidi Volkan Usta!” dedim kendi kendime. “Bırakıp gittiğin ayna yine dönüyor!”

Kaleme açığı verip ilk talaşı almak üzere hafifçe eğilmiştim ki, biri kolumdan tuttu. Doğrudum. Patrondu yanımdaki.

“Sen bunu bırak da, git içeride güzel bir çay demle bize,” dedi.

Karşı çıktım, çalışabileceğimi söyledim; fakat dinlemedi beni. Omzumdan kavrayıp biraz da zorlayarak odasına doğru itti.

II.

Volkan Usta’nın tornası o gün akşama değin sustu. Çıraklar, duvarın kenarında yeşil örtülü bir tabut gibi uzanan o yapayalnız makinenin çevresinde dolaşmaktan gün boyu kaçındılar.

Ama gerçeğin kılı hiç kıpırdamadı:

Volkan

Usta

ölmüştü!

Karakolu aradık ne çok; yeni bir haber alırız diye. Olmadı. Kulağımız kirişte, atölyenin içinde turlar attık. Ses çıkmadı. Kapatıp gitmek üzereyken telefon çaldı. Odanın içinde patronla ben vardım yalnızca;

“Ayakkabılarından birini ve ceketini bulmuşlar,” diyordu karşıdaki ses. Dediklerini ben bile duyabiliyordum, ta karşıdan...

“Ama kendisi yok. Şimdi ara veriyorlar. Yarına kadar kıyıya vurmazsa eğer, sabah yeniden aramaya başlayacaklar.”

Ve ardından birtakım sözcükler daha, artık duymak bile istemediğim.

“Kim bu?”

“Komşusu,” dedi patron. “Eve gittiğimizde vermiştim numarayı. İyi ki de vermişim; bak aradı adam, bizi meraktan kurtardı.”

Oysaki ben daha çok meraklanmıştım şimdi. Volkan Usta'nın ertesi günkü görüntüsü geliyordu gözlerimin önüne sık sık. Kaskatı kesilmiş bedeni, şişmiş karnı ve boşluğa bakan gözleri ile denizden çıkarılışını gözümde canlandırdıkça, sırtımda karıncalanmalar başlıyordu belli belirsiz.

Patronla evlerimiz farklı yönlerdeydi. Atölyeyi kapatır kapatmaz birbirimizden ayrıldık. Ancak ben eve gitmedim. Minik bir büfede ayaküstü bir şeyler atıştırıp Boğaz'ın yolunu tuttum. Küçük bir balıkçı barınağı biliyordum, oraya gittim doğruca. Sıra sıra dizilmiş teknelerin önünden ağır adımlarla geçiyor, göz ucuyla Kerem Kaptan'ı arıyordum. Babam bu dünyadan göçüp gittikten sonra bizi unutmayan, nerede görse halimizi soran, annemin bunalım geçirdiği günlerde kapısını çalabildiğim ender dostlarımızdan biriydi o. Böyle bir konuda yalnızca ona açılabilirdim. Akşamın alaca karanlığı yetmiyormuş gibi, yağmur bulutlarının koyuluğunun da hüküm sürmeye başladığı bu saatlerde, kıyıdaki ahşap iskelelere bağlanmış irili ufaklı teknelere kaçamak bakışlar atarak yürüyordum. Bazı teknelerin sahibi içindeydi, bazıları da geceyi yalnız geçirmeye hazırlanıyorlardı. On metre kadar aralıklarla denize uzanan minik iskelelerin çevresini şişeler, eskimiş kovalar, yırtık ağlar, aşınmış tekerlekler, ortadan ikiye bölünmüş bidonlar ve rengârenk ipler kaplamıştı. Birkaç tane de baraka çarptı gözüme, bu yarı karanlıkta insanı ürküten; baştan aşağı naylonla kaplanıp çivilenmiş... Birinin çevresine boy boy saksılar ve adlarını bilmediğim çiçekler sıralanmıştı; uzakta olanın önüne ise iki sandalye atılmıştı, bomboş... Ortalıkta benden başka dolaşan yoktu. Cesaretim azalıyordu gittikçe. Ne var ki düşündüğümü de başarmak zorundaydım. Teknelerin içinde oturan ve şimdiden sarhoş olmaya başlamış denizcilere Kerem Kaptan'ı sormaya çekiniyor, her şeyi bir rastlantıymış gibi gerçekleştirmeye özen gösteriyordum.

Neyse, şansım yaver gitti de, çok geçmeden köhne bir teknenin içinde buldum onu. Sırtına krem rengi bir kaban, ayağına da bol bir kot pantolon geçirmiş, minik bir dağ gibi oturuyordu brandanın altında. Yapayalnız... Koca göbeğini zor zapteden kazağı bir katran gibi simsiyah görünüyordu uzaktan. Beni görünce şaşırmadı. İskeleyle atlayıp yanıma geldi. Buralarda ne

aradığımı sordu. Çabucak anlattım derdimi. O kocaman adamın sözlerimden etkilendiğini gittikçe buruşan yüzünden yavaş yavaş okudum.

“Gel bakalım,” dedi, “içeride konuşalım.”

Solgun bir lambanın ışığıyla yıkanan teknenin lacivert boyalı yan yüzeylerinin hasar görmüş kimi bölümleri, beyaz bir macunla üstünkörü kapatılmıştı. Kerem Kaptan teknenin ipini becerikli elleriyle kendine doğru çekti ve atladı içine. Birdenbire neye uğradığını şaşırarak zavallı kayık, deliler gibi sallamaya başladı başını. Kerem Kaptan orta bölüme ilerledi. Yanından geçtiği çapayı bir kenara atıp yol açtı bana. Minik bir ürküntüyü içimde taşımama karşın, Kerem Kaptan’ın arkasından ön sahanlığa ayak basmayı becerebildim ben de. Yeşil bir halıyla kaplanmıştı burası. Yumuşacık... Motorun tahta korunağının üzerine özenle bırakıldığı her halinden belli olan ince minderi alıp uzattı Kerem Kaptan. Bir de yer gösterdi oturmam için. Hemen arkamdaki tahta oturağa attım minderi. Oturur oturmaz teknenin minik sallantıları hoşuma gitmeye başladı.

Baştan sona anlattım olanları. Bu arada kentin bütün ışıkları yandı. Biz küçük bir teknede, karanlıklar içindeydik. Hafif bir ürperme sardı bedenimi. Kerem Kaptan hemen fark etti bunu; yan taraftan küçük bir tüp çıkarıp yaktı. Başlığı bir anda kızaran tüpü ayaklarımın dibine doğru sürdükten sonra kaldırdı kafasını:

“İstersen hemen gideriz,” dedi.

“Gidelim.”

Motorun kolunu bir yerlerden bulup hızla çevirdi. Hiç nazlanmadı o demir yığını da, usul usul çalışmaya başladı. Kaptan tekneyi iskeleye bağlayan ipi çözdü. Arkaya geçip denizdeki çapaya asıldı. Yosunlarıyla birlikte denizden çıkardı ve yan taraftaki boşluğa uzattı. Dümen kolunu yerine taktı, motora yol verdi ve bir anda Boğaz’ın siyah sularında ilerlemeye başladık. Ben motorun hemen önünde oturuyorum ve denize uzanan o uzun egzozdan gözlerimi bir türlü ayıramıyordum. Kerem Kaptan’ın motor sesiyle iç içe geçen sözlerinin yarısını anlayamasam da, elimden geldiğince anlaşılır yanıtlar vermeye çalışıyordum. Sonunda ikimiz de bağırıktan yorgun düştük. Kerem Kaptan teknenin sağ kenarındaki eski boruya bağlanmış olan lambalardan büyüğünü yaktı. Akıntının yönünü hesaplayarak rotayı belirledi, teknenin hızını azalttı ve kıyıya yakın bir bölgede seyretmeye başladık. Artık ikimiz de tüm dikkatimizi denize vermiş, lambanın aydınlattığı suların üstünde karşılaştığımız nesnelere kilitlenmiştik. Umudumuz fazla değildi. Bunu ikimiz de biliyor fakat birbirimize söylemiyorduk. Çünkü ben bu arayışın gerekli olduğuna inandırmıştım kendimi. Bu yüzdendi içimdeki serinlik. Şu anda evde oturup da uyuklamak yerine, böylesine cılız bir çabanın içinde oradan oraya sürüklenmek daha rahatlatıcı, daha insana yakışır geliyordu bana. Bu arayışa dayanabildiğim kadar dayanacak, Kerem Kaptan’ın sabrını sonuna değin zorlayacaktım. Volkan Usta belki de buralarda bir yerdeydi; hemen yakınımızda, yanı başımızda... Kimbilir?

Ne var ki çok da uzun sürmedi bu kararlılığımız. Akıntının sürükleyici gücünü gördükçe umudumuz da dağılmaya başladı. Kerem Kaptan’ın art arda içtiği sigaraların ve benim durmaksızın okuduğum duaların hiçbirisi yeterli olmadı. Volkan Usta’yı bulamadık. Sonunda pes etmek zorunda kaldım. Yavaşça doğruldum oturduğum yerde ve;

“Yarını bekleyelim Kerem Amca,” dedim.

Kerem Kaptan bu noktaya geleceğimden emin olmalıydı ki, hiç şaşırmadı. Sesini de çıkarmadı. Teknenin burnunu geriye çevirmekle yetindi, o kadar.

İskeleyle çıkınca cebimdeki bütün paraları vermek istedim ama almadı Kerem Kaptan. Mengene gibi elleriyle tutup uzaklaştırdı kendinden beni. Denize düşmekten son anda kurtuldum. Git demenin başka bir yolu vardı bu. Veda ve teşekkür sözcüklerini karıştırdım birbirine. Onları da dinlemedi. Sırtıma vurduğu kocaman bir şaplakla uğurladı beni.

Eve yürüyerek gittim. Bu iyi geldi bana. Gecenin ayazı biraz olsun açtı içimi. Annemi uyandırmadan, bir hırsız gibi girmeyi denedim içeriye, ama çabucak enselendim:

“Neredeydin?”

“Bir arkadaşla birlikteydik.”

“Saate bakmadın mı hiç?”

“Bana çocuk gibi davranma anne! Saati de biliyorum, geç kalmanın ne olduğunu da... Sen işine bak.”

Annem karşılık vermedi. Sustu. Zaten son günlerde sınırları iyice bozulmuştu yine. İki de bir buhran geçiriyor, zaman zaman da ortalığı kırıp döküyordu. Komşular hemen her akşam yolunu kesiyorlar, yeniden doktora götürmem için türlü önerilerde bulunuyorlardı. Kolay sanıyorlardı böyle bir şeyi.

Odama geçip ışığı bile açmadan değiştirdim giysilerimi. Yorgunluktan ölecek gibiydim. Bütün bedenimde ince bir sızı dolaşüyor, gözlerim bir toz yığınının arasından geçmiş gibi yanıyordu. Bir ara yarın sabah ne yapacağımı, güne nasıl başlayacağımı planlamak istedimse de, çabucak vazgeçtim. Değil yarını, beş dakika sonrasını bile yaşayacak güçte hissetmiyordum kendimi. Yana doğru kıvrılıp yorganı başıma çektim.

Uyudum mu, uyumak üzere miydim bilmiyorum; çiviye benzer birtakım nesnelere omzumda dolaşmasıyla uyandım. Annem, güçlkle aralayabildiğim göz kapaklarımda önünde duruyordu, o silik görüntüsüyle.... Tepemde yanan ampulün insanı çileden çıkaran ışığı da yakıp kavuruyordu bakışlarımı:

“N’oldu anne?”

“Kalk, kapıda biri var. Volkan mı neymiş adı, seni istiyor.”

Kapıya doğru koşarken buldum kendimi. Annemin soluğu da arkamdan geliyordu. Anahtarı çevirmek üzereyken aklım başıma geldi:

“Kim o?” dedim usulca.

“Benim,” dedi dışardaki.

Evet, onun sesi idi bu. El titremeleri içinde kapıyı azıcık araladım. Orda, merdivenlerin başında bir ağaç gibi duruyordu. Kımiltısız... İyice kavruklaşan yüzü bembeyazdı ve boş gözlerle bakıyordu dünyaya. Alaca bir sevinç yaladı içimi -her şey yalan mıydı, bir rüya mıydı yoksa- ancak hemen söndü.

Patron’un sözleri belleğimi dürtükledi yeniden:

“Karısı ve çocukları da onunla birlikteymiş. Birlikte atlamışlar köprüden.”

Dudaklarımın arasından fırlayan iki cam bardağın boşlukta parçalanmasıyla bozuldu merdivenlerin sessizliği:

“Volkan Usta!”

Karşılık vermedi. İcini çekti derin derin. Boşalmayı bekleyen bir zemberek gibi gergin duruyordu kuşkulu bir suskunluğun ortasında. Yalınayak... Geçirdiğim hafif yalpalanmayı aşırp yaklaştım yanına. Kolundan tuttum. Güçlülükle birkaç adım atıp içeri girdi. Annem şaşkındı. Yol verdi yine de gecenin yarısında kapımızı çalan bu tanımadığı adama.

Kapıya en yakın olan, mutfaktaki divandı. Oraya götürdüm hemen Volkan Usta’yı. Başı sonu belli olmayan biçimsiz bir kaya gibi çöktü divana. Oturur oturmaz da önündeki masaya kapandı. Karşısına geçtim;

“Abi, ne oldu böyle size?” dedim.

Ağlamaya başladı. Masayı sarsarak... Annem geldi aklıma. Baktım ki sapsarı kesilmiş ayakta duruyordu orda, pencerenin önünde. Öteki odaya götürdüm onu. Çıkarken Volkan Usta’nın bulanık sesini duyduk arkamızda:

“Onlar gitti, ben kaldım,” dedi hıçkırıkların arasından.

Anneme her şeyi anlattım. Acele etmeden. Bu arada Volkan Usta’nın iyice boşalıp rahatlamasını da istiyordum. Yüzünde derin oyuklar açarak dinledi sözlerimi annem. İki kaşının ortasında sık sık yükselip alçalan bir damar, şaşkınlığını suskunluğa dönüştürmeyi başarıyordu.

“Hadi sen yat,” dedim çıkarken.

Fakat o tam tersini yaptı, mutfağa geldi yeniden. Geceliğini çıkarmış, günlük giysilerinden birini giymişti. Anladım ki bizimle birlikte edecek o da sabahı. Ses çıkarmadım. Üstüne gitmek, sinirlerini daha da yıpratmak istemiyordum. Bu ortamı değiştirmeliydim:

“Anne, bir çay koyar mısın sen?” dedim en cana yakın sesimle.

Sırtını döndü annem. Ocağın başına geçti. Çaydanlığın tıktırtısı, akan suyun ve çakılan çakmağın sesi, odadaki gergin havayı biraz dağıtır gibi oldu.

Volkan Usta azıcık kendini topladı:

“Nasıl olduğunu bilmiyorum, inan ki,” dedi bu kez kendiliğinden, “bir tek ben kaldım suyun üstünde. Kendimi yüzerken buldum.”

Deminden beri içimi kemiren kuşku kayboldu birdenbire. İşin içinde bir oyunbozanlık olmamasına içten içe sevindim. Böyle bir şeyi Volkan Usta’dan beklemezdim, ama o huysuz soru çarpıp duruyordu bir süredir beynimin çeperlerine. Uzun bir sessizlik daha yaşadık.

“Bütün gün seni aradık,” dedim bir ara.

“Gördüm. Fakat ortaya çıkmaya cesaret edemedim. Artık insanlardan çok utanıyorum. Kendimden de... Oraya çıkıp kendimi bir daha atmayı düşündüm ama yapamadım, olmadı. Ayaklarımda can yok.”

İlk kez başını kaldırıp gözlerime baktı:

“Bundan sonra nasıl yaşayacağım? Onu da bilmiyorum. Başını derde sokmayacağımı bilsem, öldür beni diyeceğim.”

Annem köşedeki sandalyeye oturmuştu. Bense ayakta duruyor, Volkan Usta’nın sakinleşmesini bekliyordum.

“Peki çocukları niye çekip almadın o zaman? Hiç olmazsa birini...”

Başını ellerinin arasına alıp iki yana salladı uzun uzun. Bu sallayıştan;

“Öyle kolay değil bu işler,” der gibi bir anlam çıkardım.

Sonra da karmakarışık şeyler söyledi:

“Atlarken kız bende, oğlan da annesinin kucağında. Aşağıya indiğimizde hepimiz bir köşeye savrulduk. Çocukların havadaki çığlıkları kesildi birdenbire. Korkunç bir gürültü sonra. Yoktu kimse. Baktım, göremedim. Ayakta duruyor gibiydim ben. Hiçbir yere gitmiyor gibiydim. Ellerimin sıçratığı sular vardı orada bir tek görebildiğim. Çok döndüm olduğum yerde. Uzanıp elini tutacağım kimse yoktu. Göremedim kimseyi. Yalnızdım orda. Bağırardım. Çok bağırardım. Duyan olmadı.”

Yeniden masaya kapandı ve ağlamaya başladı. Yanına oturdum yavaşça. Elimi omzuna attım. Bu hesaplaşmaya sürecek merhem bulmakta zorlanıyordum gerçekten. Zamanın iyice hantallaşan adımlarını beklemekten başka çaremiz yoktu. Sabredecektik.

Ocaktaki su kaynamaya başladı. Annem pencereden dışarı bakıyordu sürekli, karanlığa... Kalkıp çayı demledim. Volkan Usta burnunu çekerek eşlik ediyordu suyun sesine. Bir ara Volkan Usta’nın titremeye başladığını fark edince odama gittim hemen. Bir kazak geçirdim elime. Sonra kazaktan vazgeçtim. Giydirmek zor olacaktı şimdi onu. Dolaptan kabanımı çıkardım. Kokup

kokmadığına baktım, fena değildi.

Dönüşte annemle karşılaştım koridorda. Hızlı adımlarla odasına doğru gidiyordu. Yanımdan geçerken;

“Bana bak,” dedi, “götür onu, aynı yerden aşağı at! Tamam mı?”

Kapıyı öyle bir çarptı ki, evdeki tüm camlar titredi. Böyle durumlarda kendisine karşılık verilmesine hoşlanmazdı. Bir kez daha yuttum boğazıma sıralanan sözcükleri.

Annemin ne demek istediğini o anda anlamamıştım, ama mutfağa girip de Volkan Usta'nın halini görünce her şey gün gibi ortaya çıktı. Evimizdeki bıçakların en büyüğü, masaya kapanmış olan Volkan Usta'nın ensesine yarıya kadar saplanmış bir biçimde, dimdik duruyordu.

Volkan Usta ise, bu kocaman bıçağı saçlarının tam bitim yerinde, hiç kıpırdamadan sessizce taşıyor, yaklaşan ölümünü ustalıkla beklercesine son soluklarını alıp veriyordu ağır ağır. Yaklaştım yanına. Başını her iki yanından usulca tutup masaya yapışmış yüzünü kendime doğru çevirdim. Çenesinin altı ve dudakları kan içindeydi. Ve hâlâ açık olan gözleri, bıçağın ucunu derisinde hissettiği zaman anneme teşekkür etmek istemiş de buna fırsat bulamamış gibi minnet dolu bakışlarla bakıyordu insana.

III.

Volkan Usta'nın toması o gün akşama değin sustu. Çıraklar, duvarın kenarında yeşil örtülü bir tabut gibi uzanan o yapayalnız makinenin çevresinde dolaşmaktan gün boyu kaçındılar.

Ama gerçeğin kılı hiç kıpırdamadı:

Volkan

Usta

ölmüştü!

BEYAZ BİR KARANLIKTA

susadım çok susadım

suju biliyorum yerini de biliyorum su okulun yanında hemen oracıkta bir göze var su orda akıyor her akşam kösnümüş eşekler başına gelip anırıyorlar biliyorum gök gürlemesi gibi anırıyorlar seslerini duyuyorum şimdi bile duyuyorum yoksa gök mü gürlüyor gerçekten ne gök gürlemesi be salak allah yukarıda taşları yuvarlıyor duvar yapıyor galiba ve arkasından yağmur yağıyor işte hey hey yağmur yağıyor arap kızı camdan bakıyor teknede hamur bahçede çamur

ver allahım ver sicim gibi yağmur gökyüzünden melekler de iniyor babama hep zor sorular soruyorlar hiçbirini bilemiyor babam ve onlar babama kızıyorlar babam korkuyor dışarıya kaçıyor ben de korkuyorum korkuyorum korkuyorum

susadım çok susadım

ezan bir okunsa horozlar bir ötse şu kravatlı adamlardan bir kurtulsam beni izliyorlar beni biliyorlar alıp götürcekler beni onlardan korkuyorum gene çok susadım onlar beni hep arıyorlar herkese soruyorlar ölülerimizi aramak için geldik diyorlar yalan söylüyorlar gel hocam gel müezzin efendi sen de gel çıkın şu döşeğin üzerine omuzlarıma üçer kez vurun şöyle usulca başımı çevireyim oturun madem geldiniz oturun nasılsa daha sabaha çok var oturun

susadım çok susadım

Kamyonete bir sıçrayışta bindim. Zaten Veysel de aracı durdurmamış, kendimi içeriye atmama yetecek kadar yavaşlamıştı. Oturur oturmaz çantamı arka koltuğa fırlatıp:

“Günaydın Veysel,” dedim her sabahki beylik seslenişimle.

Yüzüme bile bakmadı.

“Günaydın!” deyip bastı gaza.

Dağlara çevirdim ben de bakışlarımı. Telefon direkleri ve birkaç ıssız ağacın dışında bembeyazdı ortalık. İki gündür sürekli yağın kar, doğayı güzelce giydirmiş; sonra da salıvermişti sanki gözlerimizin önüne. Kasabadan uzaklaşmaya başladık. Çıkıştaki köprüyü geçip de gideceğimiz köyün yoluna sapınca Veysel, deri kabanının sağ cebinden iki sigara çekip birini bana uzattı. Aceleyle yaktım sigaraları. İkimiz de dumanı aynı anda üfledik. Kamyonetin içinde bir duman, sis kapladı sanki.

Sabahın uyuşukluğunu henüz üzerimizden atamamıştık. İkimizin de konuşacak hali yoktu. Bu sessizliği bozmak isteyen Veysel, eğilip radyonun düğmesini çevirdi. Bir süre istasyonlarda gezindi. İsteddiği gibi bir program bulamayınca da kapattı. Sigarasının ucundaki külü döktü sinirli bir hareketle. Katran gibi bir sıkıntı kapladı benim de içimi... (ah sevgilim, ne olurdu şimdi yanımda olsaydın! yüzünün güzelliği nasıl yansırdı kimbilir şu telefon direklerine, şu simsiyah ağaçlara... sesin nasıl güzelleştirirdi bu acı soğucu, gideceğim her köyü ve pas tutmuş yalnızlığımı... bu ayrılığın bedelini nasıl ödeyecek devlet bana, bunu bilen var mı oralarda sevgilim, söyle bana, hiç olmazsa bunu bilen var mı?)

Aklıma evden çıkarken aldığım gazete geldi. Dünkü gazeteydi ama olsun, hiç olmazsa azıcık oyalardı beni. Bir yandan başlıklara göz atıp bir yandan da köşesi buruşmuş olan arka sayfayı düzeltiyordum ki, Veysel'in sesi karıştı kâğıdın hışırtısına:

“Hava amma da soğudu be abi.”

“Sorma Veysel,” diye karşılık verdim. “Şu köye donmadan varsak iyi.”

“Varınız. Yorma kafanı böyle şeylere sen.”

Veysel böyle dedi ama, bir süredir kamyonetimiz güçlkle yol almaya başlamıştı. Uzun bir yokuşu tırmanışa geçtik.

susadım çok susadım

işte bak geçiyorlar top oynayanlar geçiyor dede sinemaya gidenler de geçiyor hepsinin elbisesi kanlı herkes birbirinin içinde erimiş birbirine karışmışlar bulamaç olmuşlar sanki dağılın diye bağıyor biri hadi hadi durmayın yolun orta yerinde çekilin kaybolun gözümün önünden ancak o zaman affederim sizi hepinizin adını biliyorum numaralarınızı da biliyorum kaçmayın anne yakala şunları bak bastıkları yerden kan fişkırıyor her yer göl oldu gözlerimi bir açarsam hiçbirini tutamayız anne her şeyin değiştiğini söylüyorlar görüyor musun oysa ben hiç değişmedim anne öküz gibi gözleri var bak peygamber efendimizin kafasını top yapmışlar oynuyorlar dışlerini nar yapmışlar yerlere döküyorlar geceleri hep aynalara bakıyorlar tırnaklarını bile geceleri kesiyorlar uyuyan çocukların üstünden bile geçer bunlar anne zındık bunlar dede beynim zonkluyor baba nereye tutunsam ellerim kayıyor nereye *yapışsam kırılıyor her yer sırlıklam her yer havuz her yer göl her yer su*

susadım çok susadım

Öyle yavaş ilerliyorduk ki, yolda rastladığımız birkaç köylü, buz tutmuş bıyıkları ve kızarmış burunları ile gülümseyip, nasır tutmuş elleriyle kornamıza karşılık verdiler. Arkalarından giden köpeklerden biri, durup öyle uzun uzun baktı ki bize, ben de gözlerimi ayırmadım bir süre ondan. Epeyce uzaklaştığımızı görünce geri dönüp tempolu adımlarla koşmaya başladı zavallı. Amacının öndeki köylüleri yakalamak olduğu her halinden belliydi.

Başka bir yokuşa saldırmak üzereydik. Tam bu sırada yolun sol tarafında yaşlı bir adam belirdi. Küçük bir eğimden hızlı adımlarla iniyordu. Gelip neredeyse yolun tam ortasında durdu. Poyraza tutulmuş ağaç dalı gibi, bir aşağı bir yukarı gidip gelen koluyla dur işareti yapıyordu. Veysel, beş-altı metre kala güçlkle durdurabildi kamyoneti. Camı biraz araladı. Yaşlı adam yaklaştı. Sabahın taze buğusu, her soluk alış verişinde ağzından dışarı fırlıyordu. Başına yün bir papak geçirmiş, boynuna da el örgüsü bir atkı dolamıştı. Kocaman ellerinden birini Veysel’in indirdiği camın üzerine koydu. Koyu mavi gözleriyle ikimizi bir güzel süzdü. Ne diyeceğini merakla bekliyorduk. Ağzını kapatan atkısını azıcık aşağı kaydırıp;

“Merhaba efendiler!” dedi.

“Merhaba,” dedi Veysel.

“Yolculuk ne tarafa?”

“Sen nereye gideceksin amca?”

Veysel’in sesindeki gizli öfkeye bozuldum biraz ama sesimi de çıkarmadım. Yaşlı adam:

“Kusura bakmayın. Sizi yolunuzdan ettim,” dedi, “fakat şu evde aylardır hasta yatan bir torunum var. Birkaç gündür yemesi içmesi de kesildi. Durumu kötüye gidiyor. Onu köye kadar çıkarabilir miyiz diyecektim.”

Bu kez Veysel’den daha hızlı davrandım. Çünkü ne diyeceği belli olmazdı onun.

“Olur amca, götürürüz.”

Yüzü ışıdı adamın:

“Hay sağ olası!”

“Sen getirebilir misin? Yoksa gelip yardım edelim mi biz de?”

“Vallahi biriniz gelse iyi olur.”

Kapıyı açıp aşağı atladım:

“Sen arabada kal Veysel! Belki gelen giden olur.”

“Kim gelir abi, bu kışta kıyamette?”

“Olsun. Sen kal yine de.”

Karlar ayağımın altında çitirdadı. Kamyonetin önünden dolaşıp adamın yanına gittim. Eve doğru yürümeye başladık. Soğuk hava, yüzümü avuçlayıp biçti. Tırpan gibi öten rüzgâr, kulaklarıma doldu. Başımı iyice omuzlarıma içine çektim:

“Oğlan mı, kız mı amca?”

“Oğlan.”

“Kaç yaşında?”

“On beş!”

“Nesi var ki?”

“Sorma. Arabada anlatırım.”

Ev yola yakındı. Ben önce içeri girmedim. Ama yaşlı adam, geri dönüp de kapıdan başını uzatarak:

“Gelsene bey!” deyince yarı karanlık odaya daldım. Eski bir hasır ve onun da üzerindeki buruşuk kilimin üzerinde yürüyerek ilerledik. Çocuğu köşede gördüm, sırtı bize dönüktü. Ayaklarını altına almış, yanmakta olan ocağın başına diz çökmüştü. Dönüp bakmadı bile. İçeri girdiğimizi duymadı diye düşündüm bir an. Ocaktaki alevlerden yansıyan dalgalı bir kızılık, kısacık saçlarında bir süre yansıdıktan sonra birdenbire kayboluyordu.

Yaşlı adam götüreceği eşyaları bir torbaya doldurmaya başlamıştı. Çocuk hiç kımıldamıyordu. Bu sırada ellerindeki kurumuş kan izlerini fark ettim. Bu izlerin nedenini çözmeye uğraşırken ocakta yanan odunların birinden kocaman bir örümcek fırladı dışarıya. Hızla çocuğun bacağına, oradan da ceketinin koluna çıktı. Tam bağırıp uyaracaktım ki, onun da benimle birlikte örümceği izlediğini gördüm. Sustum. Örümcek, aynı hızla çocuğun omuzlarında, sırtında, ensesinde, boynunda gezindi. Yön değiştirip çenesine doğru ilerlemeye başlayınca, çocuk bir fiskeyle düşürdü onu. Sonra da atılıp yakaladı. Olanca gücüyle ocağın önündeki düzlüğe çarptı. Bir an için sersemleyen örümcek, tam kendini toparlamıştı ki, çocuk bir kez daha aldı avucuna. Yeniden çarptı. Sonra bir kez daha, bir kez daha... Sonunda örümcek düştüğü yerde kıvrılıp hareketsiz kalınca, yavaşça eline alıp yaşlı adama uzattı. Uzatırken de benimle göz göze geldi. Şaşırıldı. Yüzü bembeyaz oldu. Bir dedesine, bir bana bakmaya başladı. Gözlerindeki korkunun gittikçe çoğaldığını anlayabiliyordum.

“Hadi oğlum, gidiyoruz,” dedi yaşlı adam.

Çocuk kafasını iki yana delicesine sallamaya başladı. Gitmek istemediği her halinden belli oluyordu. Garip sesler oluşuyordu boğazında. Dedesi torbayı eline alıp da ona doğru ilerlemeye başlayınca, avucundaki ölü örümceği birdenbire bana doğru fırlattı. Kendimi sakınmaya çalışsam da örümceğin kravatıma çarpmasını ve sonra da minik bir ses çıkararak ayaklarımın dibine düşmesini önleyemedim.

“Şimdi kırarım o elini,” diye bağırıldı adam. “Terbiyesiz!”

“Önemli değil. Boş ver!” gibilerden bir işaret yaparak ortamı yumuşatmaya çalıştım. Çocuk yeniden ocağa çevirdi yüzünü. Dedesine küsmüştü sanki. Ellerini alevlere doğru uzatıp ısınmaya koyuldu. Arasına da başını iki yana sallıyordu. Yaşlı adam torbayı usulca yere bırakıp torununa yaklaştı:

“Hadi, kalk! Gidiyoruz!”

Çocuktan tepki gelmedi. Duymamış gibiydi. Azıcık bekledi adam, sonra aynı omuza bir daha vurdu:

“Bak, bu amca seni almaya geldi. Teyzene gidiyoruz. Hadi yürü! Kalk! Çabuk!”

Gene olmadı. Gözleri alevde, öylece bekliyordu çocuk. Bense ne yapacağımı bilememenin çaresizliğiyle izliyordum olanı biteni. Adam bu kez koltuk altlarından kavradı torununu; içi taş dolu bir çuval gibi ayağa dikmeye çalıştı. Zorlandığını görünce:

“Yardım et efendi,” diye seslendi bana. “Şunu bir kaldıralım. Sonra kendisi yürür.”

Biraz tedirgin yaklaştım. Gittikçe yerden yükselmekte olan çocuğun belinden kavramak amacıyla ön tarafına geçtim. Bir daha göz göze geldik. Korktum. Gerçekten korktum. Canlı bir insanın yüzüne benzemiyordu yüzü. Gözleri ve yanakları iyice çukurlaşmıştı. Üstelik ağzı da çok kötü kokuyordu. Dudaklarında belli belirsiz bir mırıldanma duydum. Bir kolundan hafifçe tuttum, yukarı doğru zorlar gibi yaptım. Kemikleri kırılacak derecede zayıftı. Bir iskelete tutunmuş gibi hissettim kendimi. Yaşlı adam benden de gayret alarak çocuğun öteki kolunu kendi boynuna dolamayı başardı. Ben yalnızca dengenin bozulmaması için uğraşıyordum. Birkaç adım sendeledikten sonra kapıya doğru ilerlemeyi başardık. Yaşlı adam;

“Tamam! Sen bırak efendi artık. Şu kilimi getir yeter,” deyince çocuktan elimi çektim. Yerdeki kilimi yuvarlayıp koltuğumun altına aldım. Üçümüz birlikte dışarı çıktık. Dışarıdaki karın göz alıcı beyazlığı ve soğuk hava ile karşılaşan çocuk, birdenbire durdu. Gitmek istemediğini gösteren hareketler yaptı. Yaşlı adam, zorladı çocuğu. Sürükledi. Yeniden yürümeye başladılar. Kapıyı kapatırken seslendim:

“Kilitlemeyecek misin amca?”

“Boş ver, bir şey olmaz. Çekiver gitsin.”

Kamyonetin yanına umduğumdan daha kısa sürede vardık. Veysel bizi görünce inip her iki kapıyı da açtı. Yaklaşır yaklaşmaz:

“Veysel, onlar senin yanına binsinler. Ben arkada giderim,” dedim.

“Hiç öyle şey olur mu abi! Sen geç direksiyona, arkada ben gideyim.”

“Hayır hayır! Sen devam et, çabuk! Çocuğun durumu kötü.”

Veysel kararlı olduğumu görünce üstelemedi. Adamın çocuğu bindirmesine yardım etti. Ben kucağımdaki kilimle birlikte kasaya atladım. İyice katlayıp üstüne oturdum. Başımı omuzlarımın arasına gömdüm. Ellerimi koltuklarımın altına sıkıştırıp kabanımın kapşonunu da başıma geçirdim. Yolculuğa hazırdım.

Hızlandık. Sırtım gideceğimiz yöne dönük, sağımda solumda birdenbire belirip sonra gittikçe uzaklaşan cisimleri gözlerimle yakalama çabasına kaptırdım kendimi. (ah sevgilim, buralarda yayla suları gibi yalnızım. sana olan özlemim her sabah budanmaktan o denli gürleştirdi ki, gelsen diyorum, sessizliğime yaslıysan, bir heykel gibi dursak gecelerin içinde yüz yüze... yağın karları, yağmurları birlikte seyretsek şu güneşsiz öğle vakitlerinde... aylardır yokluğunla seviştim, işte şimdi gelip soyunsan ve o ekmek kokulu bedeninin kuytusunda ısıtsan beni, ne olurdu! üşüyor işte dudaklarım, üşüyor işte burnum, üşüyor işte yüreğim... her yerde seninle olmak varken, her yerde seni düşünmekle yetinmek ne zor, bunu bir bilsen sevgilim.)

acıktım çok acıktım

tutun başımı kaymasın yana şu kaşığı da güzel tut dede suyumı verin bana yok yok korkma ölmem ben daha ellerimde şerefsiz sinekler var bak gözleri boncuk tarlada çekirgeler tütünümüzü yedi ıslatın biraz daha dudaklarımı nerdeyim ben dede bu gürültü yapanlar kim beni burada bırakın amca sen de kimsin ne yapmaya geldin ne yemeği ne suyu olmaz olmaz ben gördüm beni burada bırakın ondan kaçılmaz çünkü hepimizi yakalar o kemiklerimizi kırar bak işte cinci hoca da geldi yanı başımda cinlerini gezdiriyor görüyor musun nasıl bakıyorlar şimdi kovacak onlar sizi ispiroto içenleri içki içenleri sevmez onlar uyutmuyor bunlar beni allahım elbet sizin de bir celladınız olur kuyunun başında bekleyen kediler var annem nerede versin benim çay kaşığımlı susadım çok susadım her yerden sular akmalı gidip gömleğimi bulmam gerek etlerinizi avuçlamalı hayır önce hamamı yıkamalı sonra sizi yıkamalı hepimiz pissiniz bırakın beni seyretmeyi ben yalnız değilim işte meleklerim de geldi bana su verecekler ekmek verecekler uyukum da hiç yok zaten bu yabancı adamlar gitsin dede adını biliyor musun sen bunların ne işi var bu kadar insanın ayak ucumda gidin be hepimiz defolun acıktım çok acıktım dün ben sizi gene gördüm hepimiz oradaydınız su da içtiniz yemek de yediniz içinizde oruç tutan yok namaz kılan yok tonlarca günahınız var allahsızlar hepimiz kâfirsiniz hepsini söyleyeceğim bütün yemeklerimi yediniz benim sularımı içtiniz susadım çok susadım acıktım çok acıktım

Köye epeyce yaklaşmıştık ki, Veysel birdenbire frene basıp aracı durdurdu. Kapıyı açıp kendini yola attı. İrkildim. Daha ne olduğunu sormama fırsat bırakmadan bağırmaya başladı:

“Abi, manyak bu adam yahu! Gel de şunu bir dinle Allah aşkına!”

“Hayrola, ne oldu?”

Bu kez cevap vermedi. Çok kızgın olduğu her halinden belliydi. Yeniden arabaya binip kapıyı kapattı. Sigarasını yaktı, beklemeye başladı. Kasadan atladım. Yaşlı adamın olduğu taraftaki cama gidip içeriye baktım. Adam sessizce oturuyor, çocuk ise mırıldanmayı sürdürüyordu.

“Ne oldu?” dedim bir kez daha.

Veysel yaşlı adama döndü:

“Hadi anlatsana!”

“Anlattım ya. Sen anlat.”

Veysel:

“Yahu abi, biz bu çocuğu diri diri gömmeye götürüyormuşuz da haberimiz yokmuş, iyi mi? Bu vicdansız var ya, bu vicdansız...”

Elimle karışma der gibilerden bir işaret yaptım. Yaşlı adama diktim gözlerimi. O ne demek istediğimi hemen anladı:

“Bak oğlum,” dedi. “Bu çocuğu üç dört ay kadar önce cinler çarptı. Babası sizlere ömür.

Anasıyla benden başka kimsesi yok. Bir gece içinde aldı verdi; akli başından uçtu garibin. Her geçen gün daha kötüye gidiyor. Hocalara falan götürdük, muskalar yazdırdık, hiçbiri fayda etmedi...”

Veysel bir kez daha atıldı:

“Hay senin de, hocalarının da...” deyip okkalı bir küfür savurdu. Ama adam hiç oralı olmadı. Kaldığı yerden sözlerini sürdürdü:

“Tam on gündür kursağına ne bir dilim ekmek, ne de bir yudum su girdi. Elimiz kolumuz bağlı kaldık. Ne yapacağımızı bilemedik. Çaresiziz. Allah’tan umut kesilmez ama, günleri sayılı gibi geliyor bana. Hep böyle kendi kendine mırıldanıyor, kimseyle konuşmuyor, soru soruyorsun cevap vermiyor, geceleri doğru dürüst uyumuyor. İşte hali ortada. Ayakta duracak dermanı yok. Ne yapayım, düşündüm taşındım, takdir Allah’tan; nasıl olsa ölecek, eğer benim evde ölürse bu karda kışta cenazesi yollarda rezil olacak, iyisi mi onu köydeki öbür kızımın evine götüreyim de, bari orda son nefesini versin dedim. Bu yüzden önünüze indim, sizi yolunuzdan ettim. Fena mı yaptım bey?”

Sustu.

“Artık bundan sonrası sana bağlı; ister götür, istersen arabadan aşağı at,” der gibilerden bir sessizliğe büründü. Çocuğa baktım, hiç bir şeyden habersiz, uzaklarda bir yerlere dalıp gitmişti.

“Doktora götürmedin mi hiç?”

“Doktor ne yapsın beyim? Ağrısı yok, sızısı yok. Bakma sen şimdi biraz zayıfladı. Önceleri turp gibiydi yani.”

“Anladım.”

Başımı arabanın içine doğru uzattım:

“Dön geri Veysel,” dedim. “Doktora gidiyoruz.”

“Sağlık ocağına mı abi?”

“Hayır! Hastaneye.”

Yaşlı adam karşı çıkmadı nedense. Oysa ben bir şeyler demesini bekliyordum. Başını önüne eğip düşünmeye başladı, o kadar.

Yeniden kasaya çıktım. Veysel ağır ağır dönüş yaparken ben arka camdan onları izliyordum. Yaşlı adam Veysel’e bir şeyler söyledi. Veysel, “konuşma!” gibisinden elini sallayınca sesini kesti. Torununa döndü. Saçlarını okşamaya başladı. Yola koyulduk yeniden, ama bu kez geriye doğru.

Bir kez daha dizlerimin üstüne kapandım. Canım sıkılmıştı. Çocuğun hiç tedavi yapılmadan

ölüme götürülüyor olması, bin yıl düşünsem aklımın ucundan bile geçmezdi. Veysel'in sert tavırlarına ilk kez hak verdim. Kulaklarımda yalnızca motorun gürültüsü ve rüzgârın ıslığı vardı. Neden sonra başımı kaldırıp çevreye göz attım. Her yer alabildiğine bembeyazdı. (ah sevgilim, buralarda çoktandır her yer bembeyaz! ama öylesine de karanlık ki... işte ben bu bembeyaz karanlıkta bir başıma ve sensizim.)

BİR YAZ GECESESİNİN SABAHI

Bir yaz gecesinin ortasında ayakta duruyordu; kentin iyice sönükleşen ışıklarının, uzak yıldızlar gibi görünmeye başladığı saatlerde... Önce derin bir soluk çekti karanlıktan. Ciğerleri yanıncaya kadar içinde tuttuktan sonra birden fırlattı boşluğa; tükürürcesine... Göğsünde kocaman bir delik oluştu sanki. Simsiyah bir serinlik! Az ötede uzanan raylara baktı. Sarı bir ışığın, nereden geldiyse yansıyıp sıçradığı raylara...

Üç katlı bir evin damındaydı. Yürüdü öteki kenara kadar. Sonra durdu. Çok uzaklardan geçen bir arabanın gürültüsü geldi kulağına. Geriye döndü. Kendisi için hazırlanan sedire gitti. Yatağına baktı uzun uzun. Yorganı bir ucundan tutup çekti hafifçe. Sıyrır gibi. Yıldızların donuk ışıkları doluşmaya başladı birdenbire ortaya çıkan bembeyaz çarşafa. Oturdu.

“Yorgana gerek yok!” demişti az önce.

Ve buna karşı çıkan o pırıltılı ses; insanın içini ürperten:

“Gerek olmaz mı hiç! Yaz gecesi de olsa serin olur. Al şunu!”

Ve ikisinin de içinde aynı anda çakan şimşek:

“Hadi iyi geceler!”

“İyi geceler!”

Yalnızlık! Bir kez daha yalnızlık! Oturur oturmaz başını ellerinin arasına aldı. Öylece kaldı bir süre. Gözlerini kapattı. İki saat kadar önce biten düğünün görüntüleri belleğinde akıyordu bir yandan. Sesler, yüzler ve müzikle beslenen o tuhaf gürültü; hepsi art arda...

Yol yorgunuydu zaten.

“Gelmezsen, gözlerim seni çok arayacak,” demeseydi teyzesi; belki onca yolu göze alıp gelmezdi bu düğüne. Ama böyle bir söze nasıl sırt çevirebilirdi ki?

Çevirmedi ve geldi.

Gene böyle bir gece yarısı, otobüslerin mola verdiği bir akaryakıt istasyonunda, bu yöne gelen ilk otobüse attı kapağı... Arka sıralarda bile olsa, boş bir koltuk bulduğu için şanslıydı. Yolcuların çoğu, kucaklarına ya da ayak uçlarına yerleştirdikleri torbalarla birlikte uyukluyorlardı karşısında. Dayanılmaz bir ter kokusu kaplamıştı otobüsün içini. Tavanı rengârenk ışıklarla boyayan lambalar, gözlerini yakmaya başladığında yolculuğunun iki saatlik bölümü çoktan geride kalmıştı.

Uyumalıydı.

Uyudu da.

Otobüs, başka bir mola yerine girince kendine geldi. Öteki yolcular da birer ikişer kıpırdanmaya başlamışlardı. Doğruldu. Ön taraftan biri;

“Ayağım amma da uyuşmuş ha!” diye bağırdı.

“Kalk, düğüne gidelim,” diye karşılık verdi yanındaki.

Gülüştüler.

Gülümsedi. Asıl düğüne giden kendisiydi çünkü. Üstelik ayağı da uyuşmamış olan... Kalktı. Gecenin ayazına indi. Cırlak anonsların eşliğinde çay salonuna girdi. Boş masalardan birine çöker çökmez koyu bir çay bırakıldı önüne. Baktı ki, soğuk! İçine attığı şekerler erimedi. Bir yudum çekip bıraktı. Olmadı, yapamadı orda. Dışarı çıktı. Yan yana dizilmiş muslukların birinde elini yüzünü yıkadı. Yakıt kokularının arasında bir süre dolaştı. Otobüslerin arkasından geçerken, çalışır durumdaki motorların egzozlarından püsküren sıcaklık çarptı bacaklarına. Nedense hoşuna gitti bu. Mola süresi bitince de, *en son o bindi otobüse. Yeni sarsıntılar, yeni uyuklamalar ve yaklaşık on bir saat süren yolculuk...*

Bu şirin, bir o kadar da yaşlı ilçeye kuşluk vakti indi. Pırıl pırıl bir güneş evin kapısına kadar getirip bıraktı onu. Kucaklaşmalar, sarılmalar ve her yerden fişkırان düğün telaşı arasında uzun uzun söyleşti akrabalarıyla. Ne de olsa anılar kolayca yeşertiyordu sözcükleri. Akşam bu yüzden çabucak geldi. Beklediğinden de çabuk...

Ve az önce biten düğün... Hep yapılagelen, alışılmış olanlardan biri... İnsanı deli edercesine çalınan müziğin ritmine uyup mısır taneleri gibi sağa sola sıçrayan, oradan oraya zıplayan bedenler... Çelenklerin sallantılı görkemlerinin gölgesinde oluşan yaldızlı yapmacıklık ve tuhaf bir çemberin içinde dans edip kıvrıran, sallanan onlarca gövde...

Aslında bu kalabalığın içinde bile yalnız kalmayı becerebilmişti. Arada sırada o bordo giysili, orta yaşlı kadınla göz göze gelme ve kadıncağız; kimi sahte, kimi içten kahkahalarının oluşturduğu merkezkaç halenin içinde fırsat bulduğu her an o simsiyah bakışlarını yöneltme; düğünde olduğunu bile unutacak, bu coşkulu topluluğa yakışmadığı için kendisini suçlamaya başlayacaktı.

Kimdi bu kadın? Hiç kimseye sormadı. Gerek de yoktu. Bütün bu umursamazlığına karşın, bordo giysili kadın; dans ettiği erkeğin omzunun üstünden, salondaki beton direklerin arasından

ve yan yana oturmakta olan konukların sürekli değişen aralıklarından gönderiyordu sıcaklığını. Bu gece için özel olarak parlatılmış sigara sarısı dişleri, minik altınlarını dizerek oluşturduğu kolyesi ve sık sık arkaya savurduğu saçlarıyla kendini daha albenili göstermeye çalışıyor, oyun alanına bir türlü çıkmak istemeyen arkadaşlarına önce kaç çatıp, sonra da gülümseyerek kendince caka satıyordu. Belli ki, beğenilmek duygusuydu yalnızca yüreğinde gezdirdiği...

Sonra birden değiştirdi her şey.

Aynı kasabayı yıllarca paylaşmasına karşın şimdi farklı yerlerde yaşadıkları için çoktandır görmediği, fakat dalıp gittiği hülyaların içinde her zaman özel bir yer ayırdığı o anılara gömülü sevgili, hani o tanıdık yarımadanın ölçülü denizkızı, kalabalık bir grupla birlikte giriyordu salona. Öteki görüntüler bir anda silindi. Kanat takıp uçtular sanki gecenin karanlığında.

Ne güzel, demek ki o da çağrılmıştı düğüne... Yalnızlığı bitti birdenbire. Seyretti gelişini uzun uzun. Nereye gideceğini, hangi masaya oturacağını görmek istedi. Gelen grubu karşılayanlar oldu, süslü giysiler karıştı birbirine, ortalıkta küçük bir insan gölü... Sonunda bir yer gösterildi onlara da köşede. Hep birlikte oraya doğru yürüdüler. Siyah bir giysi vardı saklı sevgilinin üzerinde, incecik bedenini saran... Ondan başkasını görmüyordu artık. Işıkların etkisiyle parlaklığı iyice artan saçlarından gözlerini...

Masaya yerleşmeleri biter bitmez kalktı. O tarafa yürüdü. Yaklaşınca kocaman bir uğultu yükseldi duvarın dibinden. Herkes coşkuyla bir şeyler söylüyordu. Yarım yamalak karşılıklar verdi. Eller uzatıldı. Kimi öpüldü, kimi sıkıldı. Boş bir sandalyeyi gösterdiler, çekip oturdu. Çevresindeki herkesi bir karaltı olarak seçmeye başlamıştı şimdi. Yalnızca o, evet yalnızca oydu; aydınlık ve ışıltılı olan... Bir ara fısıldayan sesini duydu kulağının dibinde:

“Ne zaman geldin?”

“Bu sabah.”

“Nasıl gidiyor hayat?”

Omuz başından bir tutam saç kaydı bu soruyla birlikte.

“Eh işte, bildiğin gibi... Sen ne yapıyorsun?”

“Çalışıyorum.”

“Aynı yerde mi?”

“Evet.”

Çalıştığı yerdeki son görüntüsü canlandı birden gözlerinin önünde. Mavi puanlı beyaz elbisesiyle... O zaman da inceikti, o zaman da etekleri savruluyordu şimdiki gibi yürürken. Bir yandan hızlı hareketlerle işini yapıyor, diğer yandan da telefonlara yetişmeye çalışıyordu. Üstelik bu telaş yakışıyordu ona. Bir çay içimi oturduktan sonra kalkmıştı. *Merdivenlere kadar uğurlayışı dün gibi belleğinde. Ve oradan el sallayışı... Tanrım, ne zariflik!*

“Rahatın iyi galiba.”

“Fena sayılmaz.”

Masaya yeni gelenler oldu. Öpüşmeler, kucaklaşmalar başladı bir kez daha. Dayanamayıp kalktı:

“Ben yerime geçeyim. Görüşürüz.”

Genç kız hiçbir şey demedi. Gözlerinin içine bakmakla yetindi yalnızca. Ama tam ayrılırlarken sordu:

“Nerde kalıyorsun bu gece?”

“Bilmem. Bir yer gösterirler herhalde. Sen?”

Güldü:

“Bilmem. Bana da bir yer gösterirler herhalde.”

Az önceki masaya gidip çöktü. Bu sırada orkestra, dans müziği çalmaya başlamıştı. Oyun alanı kalabalıklaştı birden. Zaman yavaşladı sanki müzikle birlikte. Yaşlılar gözlerini dans eden çiftlere dikmiş, suskun bir şekilde bakınırlarken; oturanlar sigaralarını yakmaya başladılar birer ikişer. Salon dumanla doldu. Kimileri de yanındaki ile konuşacak bir konu bulmanın çabasına girişti. Bu karışıklığın içinde büyük bir davetli topluluğu daha girdi içeriye. Yine gürültü, yine uğultu...

Bunca yoğunluğun içinde ikisi de birbirlerinin gözünü aramayı hiç ihmal etmediler. Sanki düğüne bu çakışma için gelmiştiler. Ne solistin bağırımları, ne pasta ve takı töreni, ne de ikide bir oyun alanını karıştıran sarhoşlar bozabildi aradaki büyüü... Bir ara kalkıp usuldendir diye oyun alanında şöyle bir döndüler, o kadar.

Düğün de bitti sonunda, başlayan her şey gibi.

Gecenin uykulu sokaklarından geçirilerek buraya getirilmişlerdi uzaktan gelen diğer konuklarla birlikte; şimdi üzerinde dolaştığı eve.... Önce gecenin dedikodusu yapılmıştı uzun uzun. Ayakları şişmiş kadınlar, ayakkabılarını fırlatıp atmışlardı bir köşeye. Herkes boş bulduğu yere uzanmış, gövdesini bir o tarafa, bir bu tarafa çevirerek lâf yetiştirmişti ötekine. Göz kapakları ağırlaşanlar çoğalmaya başlayınca da, yataklar hazırlanmıştı kaşla göz arasında. Yavaş yavaş ıssızlaşıyordu ortalık. Gece ağırlığını hissettiriyordu iyice.

“Sana da yukarıdaki divanı ayırdım,” demişti teyzesi. “Ne dersin?”

Çok sevinmişti buna. Yıldızların altında, temiz havayı içine çeke çeke, bir güzel uyuyacaktı. Hemen işe girişilmişti, hedefin tatlı yorgunluğuna ulaşmış insanların huzuruyla...

Yatağı hazırlayanlardan biri de oydu; o gecesini boyayan gökkuşağı... Ev sahibine yardım ediyordu. Yorganı dama kadar çıkarmış ve uzatmıştı yavaşça; gözlerini gözlerine dikerek...

“Al bakalım, bu da yorganın..”

“Yorgana gerek yok!”

Böyle demişti cılız bir sesle. Öteki direktmişti:

“Gerek olmaz mı hiç! Yaz gecesi de olsa serin olur. Al şunu!”

Ve el değiştirmişti yorgan.

“Hadi iyi geceler!”

“İyi geceler...”

“Yarın sabah kahvaltı hazır olunca uyandırırım seni, tamam mı?”

“Tamam.”

Merdivenlerden ağır ağır inişi sonra, damda tek başına damlayan bir musluk bırakarak. Terliklerin geceye tek tek yaydığı sesler yankılanmıştı duvarlarda. Yarı karanlıkta önünü zor gördüğünden mi, yoksa gitmek istemediğinden mi, belli değil...

Bir kez daha damın kenarına geldi. Raylara baktı. Sarı bir ışığın, nereden geldiyse, yansıyıp sıçradığı raylara... Derin bir soluk alıp verdi. Kare şeklindeki evin üzerinde birkaç tur daha attı. Sonra gidip yatağın kenarına ilişti. Başını ellerinin arasına aldı ve o anda kararını verdi:

“Yarın sabah mutlaka söyleyeceğim. Daha fazla dayanamam.”

Başını kaldırıp geceye, uzaklara baktı:

“Bence o da bekliyor bunu, hissediyorum.”

Bir yaz gecesinin ortasındaydı. Yalnız ve kararlı...

“Evet, yarın söyleyeceğim! Kesinlikle söyleyeceğim! Seni seviyorum, seni hep sevdim diyeceğim. Yarın mutlaka... İyice geç kalmadan...”

Ayakkabılarını ve çoraplarını çıkardı. Gömleğini de. Bir tek kot pantolon kaldı üzerinde. Yatağa girip uzandı. Yorganı çekti çenesine kadar. Üşür gibi oldu. Gözlerini yıldızlara dikti yeniden:

“Sabaha kadar dayan yüreğim. N’olur!”

Gözlerini kapatınca bir kez daha onu buldu karşısında. Elini uzatsa dokunacak gibi, öylesine gerçek! Gülüşü, bakışı, saçları, sesi... Acaba ne yapıyordu şimdi? Uyumuş muydu? Yoksa dalgın dalgın düşünüyor muydu o da kendisi gibi; heyecanla bekliyordu muydu sabahı, güneşin doğuşunu?

Gülümsedi. Dügündeki bakışları geldi gene aklına. Kapattı gözlerini bir kez daha ve belleğine kopyaladığı o güzel görüntüyle daldı karanlıkların içine.

Uyandığında güneş epeyce yükselmiş, hatta yüzünü yakmaya bile başlamıştı. Aşağıdan belli belirsiz sesler geliyordu. Her zamanki uyku sersemliği yoktu üzerinde bu sabah. Zimba gibiydi.

Ve dilinin ucunda geceden kalmış bir cümle:

“Seni seviyorum!”

Az sonra gelecekti. İşte o zaman; hatta gelir gelmez söyleyecekti bunu. Ya gelmezse? Hayır, orasını düşünmek bile istemiyordu. Yatağın içinde döndü. Olmadı. Rahat edemedi. Yeniden sırtüstü yattı. Ellerini başının altına koydu. Merdivenlerde duyacağı ayak seslerini beklemeye başladı.

Ve çok geçmeden duydu bu sesi. Kalbi hızla çarpmaya başladı. Oturdu. Merdivenleri dama bağlayan küçük kapıya çevirdi bakışlarını. Geliyordu işte. Eğilerek geçiyordu kapıdan. Simsiyah saçları savruluyordu her iki yanında.

“Uyandın mı? Günaydın!”

“Günaydın!”

“Nasıl, iyi uyudun mu?”

“Hem de nasıl! Çok sevdim burayı.”

Şöyle bir çevreye bakıp damın kenarına yürüyen kuğu...

“Aa, ne güzelmiş burası! Her yer ayağının altında.”

“Evet, çok güzel!”

Kasabayı seyrediyordu şimdi, arkası dönük... Bir şeyin gerçekleşmesini bekler gibi... Bir yıldırımın düşmesini yüreğine, ardından o müthiş gök gürlemesini... Ya da o cümleyi:

“Seni seviyorum!”

Tam zamanıydı. Kalkmalıydı artık. Yorganı çekmeliydi üzerinden. Daha da önemlisi kaldırmalıydı dilindeki örtüyü... Fakat bir anda soluğu kesilir gibi oldu. Yutkundü. Yüzünün kıpkırmızı kesildiğini hissetti. İçi kurudu. Sesi uzaklaştı boğazından. Evet, dilinin ucundaydı ama bir türlü olmuyordu işte. Soğuk bir ter kapladı bedenini. Cesaretini iyice yitirdi. Zamanın hızla akıp gittiğini fark etti. Beceremeyeceğini anladı. Ağlamak geldi içinden. Tam başını öne eğip çaresizliğini saklayacaktı ki, birdenbire ters döndü kenardaki uçurtma. Kıpkırmızıydı onun da yüzü. Bakışlarında umduğunu bulamamanın hüznü. Minik minik adımlar attı önce, sonra da yürüdü merdivenlere doğru hızla:

“Kahvaltı hazır. Hadi gel!”

Minik kapıdan geçerken bir kez daha durdu.

Duymak istediği bir söz varmış da bekliyormuş gibi...

Ortalıkta çıt yoktu.

Ve indi gitti basamaklardan aşağı.

Merdivenlerde tek tek terlik sesleri...

AY! O DA MI ÖLDÜ?

Yürüyorduk. Ancak birbirine yaslanarak durabilen evlerin arasında... Ocaklardan yükselen yemek kokuları akşamüstü dedikodularının o kendine özgü sarmalına eşlik etmeye başlamışken çoktandır, kadınlar sarkıyordu pencerelerden birer üzüm salkımı gibi. Ve bir seyyar satıcı bekliyordu yolun ortasında; nereye gideceğine bir türlü karar verememiş...

Yürüyorduk. Kahkahaları ile küfürleri birbirine karışan çocukların arasında... Ve onlar, bozuk rulman takarak hız kazandırdıkları tahta arabalarının gıcırtilarıyla saç diplerimizde gizli oyuklar açarlarken; bacalara teğet geçen elektrik telleri ısıklık çalarcasına titriyor, oldukça sert esmekte olan rüzgârın sesine garip bir uğultuyla eşlik ediyorlardı.

Bu sokağı ilk kez görüyordum, ama o alışkın olduğu günlerden birini yaşıyordu belli ki. Her şey kendiliğinden ve her şey karmaşık!

“Ay! O da mı öldü?”

Sigara dumanlarının sokağa taşıdığı, gürültüyle eğlencenin birleşip tuhaf bir keşmekeş oluşturduğu kahvenin önünden geçerken, içeriye göz ucuyla baktım. Müşterilerin tümü televizyona kilitlenmiş, bir at yarışının son metrelerini izliyorlardı. Değil bizim gibi iki yabancıyı; yoldan geçen kocaman bir fili bile fark etmeleri olanaksızdı.

Sokağın sonuna doğru bulduk aradığımız numarayı. Kırmızı zemin üzerine kondurulmuş beyaz rakamlarıyla, bir bayrak gibi duruyordu karşı duvarda.

“Geldik!” dedim Emin Usta’ya...

Sesini çıkarmadan uzun uzun baktı Emin Usta. Yüzü gölgelendi birdenbire. İçindeki kuşkuyu sezinledim:

“Burası değil mi yoksa?”

Derin bir iç çekti:

“Benim geldiğim ev bu değildi,” dedi.

“Adres doğru ama... Ver bir daha bakayım istersen.”

Cebinden not defterini çıkardı. Küçük bir kâğıt buldu sayfaların arasında. Yavaşça uzattı. Ben adresi kontrol ederken, o belindeki kemeri çekiştiriyordu sinirli hareketlerle.

“Adres doğru,” deyip verdim kâğıdı.

İnanmışa benzemiyordu:

“Onların evi tek katlıydı. Bence yanlış geldik.”

“Belki senden sonra bir kat daha çıkmışlardır,” dedim.

“Belki.”

“Basayım mı zile?”

“Bas bakalım.”

Üst üste konmuş iki nokta gibi duruyordu düğmeler karşıda. İkisinde de isim yoktu. Alttakine yavaşça dokundum. Bir hışırtıyı andıran sesle öttü zil. Bekledik. Kapıyı açan olmadı.

“Ay! O da mı öldü?”

Nedense bir üşüme geldi üstüme. Ellerimi cebime sokup birkaç adım geri çekildim. Gökyüzüne baktım. Kuşlar uçuyordu yukarılarda. Ağır ağır, dönerek ve birbirlerinden uzak... Karanlığın çökmesini bekliyor gibiydiler. Zaman geçiriyorlardı sanki. Yanımıza çocuklar geldi yeniden. Hepsi soluk soluğaydı. Terli saçlarının, inip kalkan göğüslerinin, kızarmış yanaklarının, bağları çözülmüş ayakkabılarının farkında değildi hiçbiri. Ödekilerden birine;

“Bu evde kimin oturduğunu biliyor musun?” dedim.

Çocuk bir eve, bir de bana baktı:

“Mecit Amca'nın evi o,” dedi.

Yaşından ve cüssesinden beklenmeyecek kadar kalındı sesi. Emin Usta'nın yüzü ışıdı:

“Evdeler mi?” diye sordu çocuğa.

“Bilmem. Siz onu mu arıyorsunuz?”

“Evet.”

“Evdelerdir herhalde.”

“Zile bastım; kimse açmadı,” dedim ben de.

Çocuk biraz gerileyip evin ikinci katının pencerelerine bakmaya başlamıştı ki, arkamızdan gelen bir başka sesle irkildik:

“Kerem! Bassana lan şu zile adam gibi! Evde onlar! Nereye gitsinler?”

Aynı anda üçümüz de geri döndük. Genç bir kadın duruyordu az ötede. Evin önündeki direğe o mu yaslanıyordu; direk mi ona, belli değil. Yanağını kucagındaki küçük çocuğun yanağına dayamış; bize değil de sanki başka bir yere bakıyor gibiydi. Bu farklı bakış; Emin Usta'nın da, benim de cesaretimizi azalttı. Söyleyecek söz bulamadık. Mavi yün yeleşinin altına upuzun bir elbise giydiğini, ayaklarına da topuğuna basılmış bir erkek ayakkabısı geçirdiğini görebildim bu ürkekliğin içinde, hepsi o kadar.

Kerem bir çirak hızıyla fırladı. Koşarak gitti, benim az önce bastığım düğmenin üstündekine uzun uzun bastı. Yukarılarda çalan zil sesi; dönüp aşağılara kadar geldi. Bir süre bekledik. Sonra balkonun kapısı açıldı. Genç bir kız görüldü orda; hepimize ürkererek bakan... Uzayan saniyeleri arkamızdaki kadının sesi böldü gene:

“Kız, ne bakınıp duruyorsun? Açsana kapıyı! Görmüyor musun, misafirleriniz var.”

Balkondaki kız, kadına umursamaz bir bakış fırlattıktan sonra saçlarını savurarak geri çekildi ve içeri girdi. Sokakta başıboş köpekler gibi kalakaldık. Canım sıkıldı. Dönmek istedim, her şeyi olduğu gibi bırakarak dönmek... Ama Emin Usta...

İyi ki o sırada güneş bulutların arkasından yüzünü gösterip ortalığı biraz aydınlattı da kendimi topladım. Evin camlarına vuran güneşe elimi siper edip, balkona bir kez daha baktım. Günlerdir yağan yağmurun verdiği ıslaklıkla sanki biraz sonra eriyip yıkılacaklarmış gibi duran tuğlaların sıvası yapılmamıştı henüz. Kendi renklerine güneşin kızılığını da ekledikleri için, olduklarından daha kırmızı göründüler gözüme.

Çok geçmeden balkonun kapısı yeniden açıldı. Orta yaşlı bir kadın çıktı bu kez. Bizi görür görmez de gözleri sevinçle parladı:

“Emin Abi!” diye bağırdı heyecanla. “Çıksanıza yukarıya.”

“Çıkacağız da; şu kapıyı nasıl açacağız, onu bilmiyoruz,” diye karşılık verdi Emin Usta.

Sesindeki kırgınlık ve bekletilmişliğin verdiği sitem, bin kat yabancıymın bile yüreğini dağlayacak cinstendi. Kadın anladı durumu. Yüzü allak bullak oldu. Hışıyla geri döndü ve içeridekilere bağırdı:

“Kim kapattı gene şu kapıyı! Gidin açın çabuk! Ev kapısı değil, kale kapısı mübarek!”

Yeniden bize döndü. Yumuşacık bir sesle:

“Gelin Emin Abi,” dedi. “Gelin! Buyrun!”

Emin Usta kolumdan tutup çekti beni:

“Haydi.”

Kapıya yaklaştık. Bu arada Emin Usta arkamızdaki kadını da unutmadı. Zor duyulur bir sesle:

“Sağol kardeş,” diye fısıldadı.

Kadın kızardı. Gizli bir sevinç dalgası yaladı yüzünü. Aykırı bir iş başarmanın mutluluğu... Çocuğunu iki kez üst üste öperek kutladı kendini.

“Ay! O da mı öldü?”

Yukarıdan ayak sesleri gelmeye başladı. Biri merdivenleri hızla iniyordu. Az önce balkondan bakan kızın tazecik yüzünü, henüz camları takılmamış demir kapının motifli korkuluklarının arkasında gördük bu kez. Kız bize dikkatle baktıktan sonra kapıyı açtı ve yol verdi kenara çekilip.

Dik ve karanlık merdivenleri çıkmaya başladık. Bu sırada aklıma Kerem geldi. Nereye gitmişti bir teşekkür bile edemeden? Dönüp baktım. Yoktu. Arkadan gelen genç kızla göz göze geldik bu sırada. Başını öne eğdi körpe bir utangaçlıkla.

Üst kata çıktığımızda Mecit’le karısı, kapının önünde karşıladılar bizi. Emin Usta’nın boynuna atıldılar coşkuyla. Açık duran kapıdan içeriye bir göz attım ister istemez. Odada başka bir kız daha vardı ve yarıya kadar içilmiş çay bardaklarını bir tepsiye dizmeye çalışıyordu telaş içinde.

Uzatılan terlikleri ikimiz de istemedik. Eşikten içeri adımımızı atarken, bardakları toplayan genç kız, önümüzden hızla geçip mutfağa gitti. Divanlardan birine Emin Usta’yla yan yana oturduk. Mecit tam karşımızdaki sedire, karısı da sobanın yanındaki şiltenin üzerine çöktü. Nasıl olduysa, televizyon sehпасının alt kısmındaki çay bardağına takıldı gözüm bir ara. Yarısına değin içilmişti ve hâlâ dumanı tütüyordu orda. Ya unutulmuştu, ya da alınması için fırsat kalmamıştı. Bir daha bakmadım o tarafa.

Mecit beni sordu Emin Usta’ya:

“Arkadaşı tanımadım,” dedi.

Birbirimizi ilk kez görüyorduk gerçekten. Ama yabancı da sayılmazdık. Çünkü bu eve gelmemize neden olan Sıddık Ağa’yla ben de tanışmıştım bir zamanlar. Karşımızda oturan Mecit’in kayınpederiydi Sıddık Ağa, tunç yüzlü bir dağ adamı... Onunla ilk karşılaştığımda şimdiki gibi Emin Usta vardı gene yanımda. Hey gidi günler! Bir rüzgâr gibi gelip geçen kâğıt kalabalığı, içinden bir türlü çıkamadığımız takvim... Aradan kaç yıl geçtiğini hesaplamak bile zor. Sıddık Ağa o gün bana, Emin Usta ile nasıl tanıştıklarını anlatmıştı uzun uzun. Söylediklerini nasıl unuturum? Hepsi dün gibi aklımda:

“Şimdiki halime bakıp da aldanmayasın oğlum. Ben de bir zamanlar gençtim senin gibi. Bastığım yerden su çıkardı desem, vallahi yalan olmaz. Çok güzel de bir atım vardı ki, küheylan mübarek... Üzerine atlayıp da şöyle bir dolandım mı; insanları bırak, börtü böcek bile selama dururdu. Yani ağa diyorsan ağaydım, bey diyorsan beydim.

Bu Emin var ya, onu nasıl tanıdığımı sana bir anlatayım; sen de ileride sevdiğilerine anlattırısın belki, tamam mı:(Anlat Sıddık Amca demişimdir herhalde. Bazı sözcükleri erken çürütüyor zaman. Özellikle de sık kullandıklarımızı. Oysa tersi olmalı diye düşünürdüm hep. Ne büyük yanılığ!) *Yıllar önceydi, tarihini sorma sakın, şimdi bir saat onu bulmak için uğraşamam. Yağmur yağıyordu o gün bardaktan boşanırcasına, orasını iyi hatırlıyorum. Gençlik işte, ormana dolaşmaya çıkmıştım o gün. Birdenbire jandarmalar çıktı önüme. Eskiden ormancılar yoktu köylerde; jandarmalar beklerdi her yeri. Soluk soluğa kalmışlardı. Başlarına bir hal geldiği belli oluyordu çok uzaklardan bile. Ne oldu dedim, ne bu telaşınız? Arkadaşlarından birinin çok hasta olduğunu söylediler. Ne yapayım, onları kuru bir geçmiş olsunla başımdan savacak değilim ya; basıp gittim hemen. Baktım ki, dedikleri doğru gerçekten. Askerin biri gerçekten çok hasta... Huysuz bir hayvan gibi çırpınıp duruyor yattığı yerde. Gözleri yuvasından fırladı fırlayacak. Haber saldı kumandanına. Burada iyileşmez bu dedim. Eve götüreceğim. Yerine adam bulsunlar. Gelecek cevabı beklemedim bile. Sonra da tuttuğum gibi doğru eve... Adı ne dedim, Mehmet dediler.*

Ne kadar ilaç, ne kadar yol yordam biliyorsam, hepsini denedim Mehmet’in üstünde. Demek ki yiyecek ekmeği, içecek suyu varmış keratanın, zamanla toparladı kendini. Bir ay sonra da ayağa kalktı ve günün birinde ben artık iyileştirdim dedi. Gidiş o gidiş.... Ne haber, ne selam!... Tam on beş yıl görmedik birbirimizi. Hepimiz dünya işlerine daldık. Çoluk çocuğa karıştık, dallanıp budaklandık.

Fakat günün birinde bizim Mehmet çıkıp gelmesin mi?. Meğer köyünde beni tanıyan birine rastlamış. Daha doğrusu bizim köylülerden biri, onların oradaki çay fabrikasında iş bulmuş. Nerelisin falan derken iş ortaya çıkmış. Mehmet de adamın peşine takılıp gelmiş. Gel gelelim, biz o günlerde öyle bir kan davasının içine düşmüşüz ki, sorma. Kardeşimin biri hapiste, biri dağlarda... *Bense kapıdan dışarı adım atamıyorum. Bir can korkusu gelip oturmuş ocağımıza. Ne yapacağımızı bilmiyoruz. Bu sefer de o kurtardı benim canımı. Hem de ailemle birlikte... Bir gece yarısı peşine düşüp terk ettik köyü. Gittik onun memleketine; güzelim çay bahçelerinin içine. Burada bir oda verdi bize Mehmet. İş yok, güç yok ama aylarca karnımızı doyurdu. Sonra bu Emin Usta’yla tanıştık. Mehmet’in kızıyla yeni evlenmişti o zamanlar. Bir yıl kadar da onun evinde kaldık. Bu Emin kendi babası gibi baktı bana. İş de buldu, aş da... Yeniden hayata döndüm anlayacağın. Çocuklar büyüdü ve birer ikişer başka şehirlere gittiler. Oralarda bir düzen kurdular. Üç tanesi ise buraya yerleşti. Şimdi ben biraz onun evinde, biraz bunun evinde idare edip gidiyorum işte. Hanım desen, sizlere ömür... Ne yapalım oğlum, hayat! Böyle arasıra Emin ziyaretime gelir de, hasret gideririm onunla, ömrüm uzar. Mehmet’ten gelen haberlerle sevinirim. Hâlâ sağlamış o da. Yüzünü görmüş gibi olurum. Kaç gün daha yaşayacağız ki şunun şurasında? Biz yaşlıların sevgiden başka neye ihtiyacı olabilir ki? Sen de bundan sonra sık sık gel, tamam mı oğlum, sık sık gel. Emin’le birlikte böyle her zaman uğrayın. Kapımız açık. Yalnız bırakmayın beni, ne olur?”*

O gün “Tamam,” demiştim ama, ne yazık ki o günden sonra bir daha göremeyecektim onu. Çok

geçmeden ölüm haberi gelmişti çünkü. Bugünkü gelişimiz de bu yüzdendi işte. Gecikmiş bir başsağlığı... Kızına...

“Ay! O da mı öldü?”

Emin Usta beni Mecit’e tanıtırken Sıddık Ağa’nın sözleri yankılanıyordu beynimde. Gözümün önüne o gün torunlarından biriyle diz dize verip bulgur pilavını kaşıklayışı geliyordu. Takma dişlerinin sesi, anılarından söz ederken buğulanan gözleri ve çay içerken titreyen elleri...

“Çayımız hazır Emin Abi. Hemen verelim isterseniz,” dedi Sıddık Ağa’nın kızı, oturduğu şiltenin üzerinde kalkar gibi yapıp.

“Hazırsa içelim.”

“Hazır hazır... Zaten biz de çay içiyorduk siz geldiğinizde.”

Yerinden kalktı. Mutfığa gitti. Kızlara bir şeyler söyleyip geri geldi. Yerine oturur oturmaz Emin Usta söze girdi:

“Başınız sağ olsun kızım,” dedi. “Sıddık Ağa’yı kaybetmişsiniz.”

“Sağ ol Emin Abi. Ömrün çok olsun.”

Sonra kocası söyledi aynı şeyi:

“Sağ ol Emin Abi. Ömrün çok olsun.”

Tavandan kireç parçacıkları dökülmeye başladı. Her biri havada yavaş yavaş dolanıp odanın içinde rastgele yerlere kondular.

“Ne kadar oldu?” diye sordu Emin Usta.

“Tam iki ay.”

Bir sessizlik daha oluştu. Konu değişmeden ben de atıldım:

“Başınız sağ olsun!” dedim Sıddık Ağa’nın kızına. “İyi insandı.”

Kadın şaşırды. Dikkatle yüzüme baktı:

“Sağ ol kardeş. Tanır mıydın babamı?”

“Öteki evdeyken Emin Usta ile birlikte ziyaretine gitmiştik birkaç kez...”

Elinin dışıyla gözündeki yaşları sildi kadın ve yerdeki kilimin saçakları ile oynamaya başladı. Alt dudağı sürekli titriyordu. Mecit’e baktım. O da yere dökülen kireç kırıntılarını toplamayı iş edinmişti kendine.

Kızlar girdi odaya birdenbire. Biri önümüze sehpa getirdi, diğeri de çaylarımızı dağıtmaya başladı. İşleri bitince, ikisi birden çıktılar. Odayı, bardakların kenarına çarpan kaşıkların sesi doldurdu. Kimse konuşmuyordu. Ben bu sessizliği bozmak istiyor, ama ne diyeceğimi bilemiyordum.

Sonra kadın birdenbire başını kaldırdı. Yaşlı gözlerini Emin Usta'ya dikti. Meraklı bir sesle;

“Emin Abi,” dedi. “Kusura bakma, Mehmet Amca'yı sormayı unuttuk ya biz. O nasıl?”

Emin Usta, elindeki bardağı sehpanın üzerine yavaşça bıraktı. Boğazını temizledi ve sakın bir sesle:

“Kızım,” dedi, “biz de onu iki ay önce kaybettik.”

Kadının yüzü, sırtından bıçaklanmış gibi buruştu. Ağzı sessizce açılıp kapandı. Alt dudağını bir kez daha ısırıp önce bana, sonra Emin Usta'ya baktı. İncecik kaşları burnunun tam üstünde iki kez birleşip ayrıldı. Sol kolunun dirseğini dizine dayayıp, eliyle alnını kapattı. Başını öne doğru iyice eğdi ve o güne değin hiç duymadığım, yırtılacak gibi bir sesle:

“Ay! O da mı öldü?” dedi.

SANCI YILANI

Cumali Nişancı için...

Adı, uzun uzun yankılandı koridorda. Sonra bir daha bağırdılar. Loş ve soğuk koridor, gittikçe yaklaşan bu sesi beyaz lambalarını bir vantuz gibi kullanarak çekti içine. Tavandaki balast inlemeleri bile kesildi birkaç saniye ve herkes sustu. Yaşam gecenin ıssızlığında akmakta olan yapışkan bir sıvıydı artık. Hücredekilerin her yerine sıvanıyordu ağır ağır. Bazı hareketleri zorlaştıracak kadar... Ayağa kalkmayı ve yürümeyi...

Ama o başardı zor olanı. Yaslandığı duvardan sırtını ayırıp yarı karanlık odanın içinde dimdik durdu. Yanındakiler birer baykuş gibi bakmaya başladılar yüzüne. Oysa o kimseyle göz göze gelmek istemiyordu. Olağan bir çıkış gibi süzülüp gitmek sessizce, tek istediği buydu o anda. Suyu çekilmiş bir dere yatağının çamurundan sıyrırarcasına çıkardı saatini ve yüzüğünü. Ortaya uzattı yavaşça... Biri uzanıp aldı. Sessizlikte iyice belirginleşen solukların arasında kapıya doğru yürüdü. Saat ve yüzük elden ele geçip, az ötede nemli duvarın dibine çömelmiş olan oğluna dek ulaştı. Odada çıt çıkmıyordu artık.

“Demek ki sıra bizde,” diye geçirdi içinden.

Oğlu sokuldu yanına. Kolundan tuttu belli belirsiz. İkisi de ne diyeceğini bilemenin umarsızlığıyla öylece durdular orda. Dönüp bir kez daha bakmak istedi oğluna, fakat gırtlığına çöken paslı bir mızrak... Suskunluğu öneriyor içinde birdenbire akmaya başlayan eski yaralar...

Vazgeçti her şeyden. Bıraktı kendini oğlunun kadife bir eldivene dönüşen parmaklarının yumuşacık baskısına. Kaçacak yeri olmayanların o yorumlanamaz direnciyle.

Ve sonunda açıldı kapı, ardında iki kişiyle...

“Yürü bakalım Hoca!” dedi öndeki.

Yürüdü. Geride kalanların ışığı hırçın bir marşa kanat açmak üzereydi ki, kapı sürgülendi arkasından. İşte o an, içindeki bütün lambalar söndü. İyice karardı ortalık. Ayak seslerinin çın çın yankılandığı koridorda ilerlemeye başladılar. Tuvaletin önünden geçerken soruldu:

“İhtiyacın var mı Hoca?”

“Yok!”

Utandı sesinden. Eski sesi değildi bu. Bir korku gelip oturmuştu yüreğindeki uğultunun orta yerine...

“Sık dişini!”

Gücünü arttırmaya çalışarak atmaya başladı adımlarını. Hazırlıklı olmalıydı acılara, dayaağa, küfürlere ve aşağılanmaya. Birinci katın merdivenlerini, bir kayalığı tırmanırcasına soluk soluğa çıktı. Su almakta olan bir tekne gibi gittikçe yana yattığını hissediyordu.

“Daha dik durmalıyım.”

Yere olabildiğince sağlam basmaya çalıştı. Yanı sıra yürüyen şu iki adamı kendisine güldürmemeliydi. Hatta şaşkına çevirmeliydi onları direnciyle. Tek amacı bu olmalıydı artık!

Koridorun sonuna doğru durdurdular. Ellerini arkada birleştirip bileklerine o soğuk kelepçeyi geçirdiler. Ensesinde birinin soluğunu hissetti ama hangisinin? Dönüp bakacaktı ki:

“Huysuzlanma! Adam gibi dur!” dedi kelepçeyi takan.

Denileni yaptı. Topladı ayaklarını ve bir heykel gibi beklemeye başladı. Geçen her dakika kabuk bağlamasına yarıyordu sanki bedeninin, içten içe sevindi buna. Doğal bir zırhın güvencesi sarıp sarmalıyordu her yanını. Kaskatı kesildi bir anda. Kelepçeden sonra berbat kokulu bir bez parçasıyla gözlerini sıkıca bağladılar. En son gördüğü yangın kovanının görüntüsü uzun süre silinmedi gözlerinin önünden. Koluna girdiler. Beş on adım attıktan sonra, bir kat daha çıktılar. Sola dönüp yürüdüler. Bir kapıya vurulduğunu duydu. Beklediler birazcık. İçeriden ayak sesleri geldi karmakarışık ve kapı gıcırtyyla açıldı:

“Ooo, sen miydin Hoca Efendi? Gel bakalım, buyur!” dedi alaycı bir ses.

Hiçbir tepki göstermedi. Getirenler sırtından hafifçe itip geri döndüler. Uzaklaşan adımların ve kapanan kapının ardından sesler kesildi. Odada yapayalnızdı sanki. Ortaya doğru birkaç adım attı. Dişlerini kırarcasına çenesini sıktı. Yüreğindeki piston, zorlamaya başladı çeperlerini. Eli ayağı

buz kesti. Öylece bir-iki dakika kadar durdu orda. Birden yabanıl bir umut yeşerdi içinde. Vaz mı geçmişlerdi acaba? Önemli bir işleri mi çıkmıştı? Olur ya! Atardamarlarının basıncı yorgun düştü. Soluk alıp vermesi de eski haline döndü. Yapayalnız bir fenerin dalga seslerini beklemesi gibi, umarsız ama tedirgin beklemeye başladı.

Neden sonra sağ kulağının memesine bir sinek konar gibi oldu. İster istemez başını ters tarafa çevirdi ve o sırada dayanılmaz bir acı saplandı yanağına. Garip bir ses çıkararak gözlerini yumdu; boynunu ve omuzlarını çekti içine iyice. Oda kahkahalarla dolup taşıtı. Kuralsız ve acımasız oyun başlamıştı artık. Yanağındaki acı azalınca, etine sivri uçlu bir nesnenin girip çıktığını anladı. Kendini biraz toparladığında ise, yanağından sızan bir sıcaklığın, gömleğinin yakası ile boynu arasında bir geçit aradığını fark etti. Rahatladı nedense. Belki de acıyla tanışmanın verdiği bir rahatlıktı bu. Başını biraz daha kaldırdı. Kahkahaların kesilmesini bekledi.

“Hazır mısın Hoca?”

Karşılık vermedi.

“Hazırım desene lan!” diye gürleyip geldi ötelerden biri.

Gelir gelmez de tekmeyi yapıştırdı. Sendeledi ama düşmedi. Kocaman bir el kavradı kulağını.

“Öğrencilerin kulağını da böyle çekiyordun değil mi kitapsız?”

Gene yanıt vermedi. Boynunu azıcık yana yatırdı, o kadar. Akmakta olan kanın kokusunu duydu. Hangi yana gitse, ateşle yüz yüze gelecek bir akrep gibi, acılara hazırlamaya çalıştı kendini.

“Tanrım, bilinçsiz bırakma beni,” diye geçirdi içinden. “Sakat da kalsam, ağzımı burnumu kırsalar da; ne olur kör ve bilinçsiz bırakma!”

“Yat!” diye bağırdı gür sesli olanı.

Hiç kıılmadı.

“Duymadın mı lan köfte! Yatsana!”

Nasıl yatacağına bir türlü karar veremedi. Kollarının arkada bağlı olması ve bu yüzden ellerini kullanamayışı, uyuşturmuştu beynini..

“Nasıl yatacağım ki bu halde?” dedi.

Ya da demiş bulundu.

Der demez de bedeninin her yerine yumruk, tekme, tokat yağmaya başladı art arda. Odanın içinde oradan oraya savruldu, gitti geldi ve kısacık bir an uçurumdan aşağı süzülen kartal gibi düşündü kendini. Ve yüzünde beton zeminin soğukluğu... Boylu boyunca uzanıyordu yerde.

“Bak işte böyle yatılır,” dedi biri.

Bir sancı yılanı gelip çörelendi içine. Dişlerinde kan tadı... Ayaklarından çekip yüzükoyun uzattılar. Bir hemzemin geçitteki ray parçasıydı şimdi, üzerinden çok şeyin geçtiği ve geçeceği... Yanağını betona dayayıp beklemeye başladı.

“Çıkarın şu kelepçeyi!”

Kelepçeyi aldılar bileklerinden. Metalin o hoyrat sesi çoğalttı gecenin ve odanın çıplaklığını.

“Ayakkabılarını da çıkarın!”

Ayağından çekip alınan ve bir köşeye fırlatılan ucuz ayakkabıların, havada bir süre yol aldıktan sonra düştükleri yerde çıkardıkları iki minik patlama geldi kulağına; tanıdık bir ses gibi.

“Yak şunu!”

Çakılan bir çakmak, aleviyle kızaran sigaradan çekilen derin bir nefes ve dudağa yapışıp kalan tütün kııntısını tükürürken duyulan o kendine özgü ses...

Hepsini öyle net algıladı ki, sanki gözleriyle gördü. Sigara istedi canı. Boşta kalan ellerini birleştirdi sonra. Kafasını hafifçe kaldırıp alınının altına koydu. Zeminin pisliğinden biraz olsun uzaklaşmak için...

“Sıyr pantolonu Hoca!”

İrkildi. Bir an soluk bile alamadı. İçi acıdı. Yutkunmaktan başka bir şey gelmedi elinden. İlercesine çıktı sesi:

“Yahu, bunu bari yapmayın.”

Bir ejderha gibi güldüler.

“Devletin temelinde dinamit koyarken düşünseydin bunu,” dedi biri.

“Ben dinamit falan koymadım hiç bir yere.”

Karşı çıkmanın anlamsızlığını biliyordu ama yine de dayanamadı, söyledi. Değişen bir şey olmayacağını bile bile.

“Yok yahu! O dernekte her gün ne işin vardı o zaman? Niye her taşın altından oğlun çıkıyor? Sizin aile boyu anarşist olduğunuzu bilmiyor muyuz lan biz? Şimdi zoru görünce, bir şey yapmadım, bir şey bilmiyorum ha? Öyle yağma yok! Aklın varsa şimdi öt! Yoksa çok ararsın bu günlerini! Zıdır!”

Gür sesli olanı konuşmuştu gene. Yanıt vermedi bu kez. Her şeyi oluruna bıraktı. Dizine inen sert bir darbeye buruştu yüzü.

“Çıkarsana lan pantolonu! Ne dedik biz?”

Gözlerindeki bağı çekip bir an için de olsa yüzlerini görmek istedi, ama korktu. Daha çok kızdırmaktan korktu. Kıvrıldı yerde. Dizlerini karnına çekti, iyice küçüldü. Minik bir böcek gibi hissediyordu kendini.

“Hadi, çabuk! Daha çok işimiz var.”

“Ben yapamam bunu,” dedi yavaşça.

Sonra da ekledi:

“Eğer utanmazsanız siz yapın.”

Kızgın bir buhar kazanına düşen kıvılcımdı sanki bu söz. Ayak sesleri, birbirine karıştı. Ağza alınmayacak küfürlerin eşliğinde saldırdılar kemerine. Tüm kasları taş kesildi. Boğazı kurudu iyice. Dudaklarını ıslatmak isteyen dili, betonu da yalayarak dolaştı ağzının kenarında. Öğürdü. Kusmamak için zor tuttu kendini. Omuzlarının ve bacaklarının üstüne birer sandalye yerleştirildiğini fark etti. İyice güçsüzleşmiş kollarını ve bacaklarını evirip çevirip sandalyelere bağladılar. Hiç bir şeye karşılık vermiyordu artık. Bir et yığını, ya da başı kesilmiş bir kurban gibi uzanıyordu orta yerde. Sandalyelere birer kişi oturdu. Soluklarını, kımıldayışlarını, yapılan hazırlıkları hissediyordu. Kısa bir sessizlik yaşandı ve bu sessizlikte yüreğinin atışlarını duydu. Asıl şimdi korkuyordu, hem de çok.

“Söyle bakalım Hoca! Tabanca nerde?”

Şaşırdı. Böyle bir soruyu beklemiyordu. Yaşamı boyunca eline tabanca almamıştı çünkü, değil tabancası olmak! Ne diyeceğini bilemedi.

“Tabancam yok.” dese inanmayacaklardı. Tersini söylese düpedüz yalan. Uygun bir yanıt bulabilecek durumda da değildi zaten.

Sustu.

Aynı soruyu bir kez daha sordular. Gene yanıt vermedi.

“Başla!” dedi gür sesli olanı.

Birbiri ardı sıra inen copların acısını bedeninin her yerinde duydu. Sıktı dişlerini bir süre daha. Sonra bıraktı kendini. Copun her inişinde farklı bir sesle bağırıma başladı. Kendi sesinden utanıyordu, ama ne çare, engel olamıyordu ağzından çıkan böğürtüye. Bir süre sonra copların bombalayışı kesildi, ama artık olan olmuştu. Ağlıyor muydu, yoksa gözünden akan yaşlar kendiliğinden mi geliyordu, kestiremiyordu bunu.

“Tabancanın yerini söyle Hoca.”

Nasıl olduysa bu kez:

“Tabancam yok benim. Hiç de olmadı,” demeyi akıl edebildi.

“Oğlununki nerde o zaman?”

Dili parçalanmış gibiydi. Güçlkle oynadı ağzının içinde:

“Onun da yok. Vallahi billahi yok.”

“Nerden biliyorsun olmadığımı?”

Derinlerden bir mırıltı gelip yapıştı dudaklarına, ezgili bir inleme:

“Görmedim. Duymadım.”

Kuvvetli bir el asıldı saçlarından. Boynunu kıracak kadar yükseltti ve sonra birdenbire bıraktı. Baş, sol kulağının üstüne düştü olanca sahipsizliğiyle. Çıkan ses, odada yankılandı bir kez daha. Hemen ardından coplar yağmaya başladı ayaklarına. Ama bu kez bağırmeden dayanmayı başardı. Ne tuhaf, gittikçe copların acısına da alışmaya başlamıştı. Bir ara kendinden geçer gibi oldu, belki de kısa bir süre bayıldı. Ne olup bittiğini anlayamadı. Yeniden kendini toparlayınca, bir ürperti kapladı bedenini. Üzerine buz gibi soğuk su dökülüyordu. Belden aşağısındaki derilerin büzüldüğünü, tüylerinin diken diken olduğunu hissetti. Az sonra da bir titreme geldi üstüne.

“Var mı bir diyeceğin şimdi Hoca?”

Başını iki yana salladı:

“Yok.”

“Aklın başına gelmedi mi daha?”

Ne diyebilirdi ki? Üzerinde ot bile bitmeyen çorak bir tarlanın ıssızlığı kaplamışken bütün sözlerini...

Kısa bir sessizliğin ardından ürperdi. Kasıklarının arasında solucan gibi bir şey gezinmeye başlamıştı çünkü. Korktu. Yalan söyleyip bu işkenceden kurtulmayı düşündü bir ara, ama yalan bulmakta zorlanacağını da biliyordu. Zaten buna zaman da kalmadı. Kablonun ucu, alışkın olduğu yeri bulmuştu bile.

“Ver!” diye tısladı arka sandalyede oturan.

Bir sarsıntı, dayanılması güç bir acı sıvandı vücuduna. Her yeri eridi sanki, çürüyüp parçalandı. Dudaklarındaki kan ve toz bulamacı iyice koyulaştı. Dişlerinin arasında bir hırıltı belirdi. Ne yaptıysa, bu hırıltının önüne geçemedi. Garip bir sestir bu, şimdiye dek hiç duymadığı ve bilmediği... Kendi içinden gelen bu sese, öylesine yabancıydı ki; belki de bu yüzden bir türlü engel olamıyordu. Sonunda biri geldi, çenesini aşağıya çekip dişlerinin arasına sopa gibi bir şey sıkıştırdı. Hırıltı kesiliverdi birdenbire. Sevindi buna. Bu minik sevinç, direnme gücü verdi ona.

Artık her elektrik verilisinde ve inen her copun acısında daha dayanıklı, daha güçlüydü.

Zaman zaman soruldu aynı soru. O da bıkip usanmadan aynı yanıtı verdi:

“Bizde tabanca yok.”

Bir oyun gibiydi her şey; acımasız ve onursuz bir oyun gibi...

Ve sonunda zaman durdu. Çevredeki sesler duyulmaz oldu. Gittikçe çoğalan uğultu yerini sessizliğe bıraktı. Önünde birdenbire açılan derin bir kuyunun içine yuvarlandı sanki. O soğuk karanlık çekti içine onu, yuttukça yuttu. Boşlukta uzun bir süre yol aldı. Siyah bir macunun içinde tökezleyen dizleriyle, kan ve salgının ortaklaşa yarattığı kekre bir tatla ve can çekişmeye benzeyen değişik bir boğuşmayla...

Sonra bir ara kulağına oğlunun sesi gelir gibi oldu. O muydu bağırın? Dikkat kesildi. Ses çoğaldı birdenbire. Yankılanmaya başladı. Odada ve yüreğinde...

“Bırakın babamı! Bırakın onu! Giydirin! Kaldırın yerden! Ben yaptım her şeyi! Daha ne istiyorsunuz? Ben...”

Evet, oğluydu bu. Avazı çıktığı kadar bağırın yılgınlık... Sesinden iki üç kişinin arasında olduğu ve güçlülle zaptedildiği belli oluyordu:

“Getirin, imzalayayım! Her şeyi ben yaptım! Götürün onu buradan, çabuk! Kaldırın! Giydirin! Ben...”

Önemeliydi bu önü tıkalı uçuşu. Yaşamın ara sokaklarında oynanmakta olan bu kıyıcı tören bitmeliydi ne olursa olsun ve oğlunun elinden kayıp gidişine izin vermemeliydi bir baba olarak! Asla! Başını yerden kaldırıp haykırmak istedi:

“Yalan söyleme oğlum. Yalan söyleme. İyiyim ben. Bak!”

Fakat beceremedi. Sesi çıkmadı. Tükenmişti artık. Bir daha denedi. Gene olmayınca hıçkırarak ağlamaya başladı. Ve bu hıçkırıkların arasında uzaklaştı oğlu. Sesini kocaman bir fırtınaya kaptırarak yepyeni bir yolculuğun içinde kayboldu.

“Oğlum!” dedi ve başını yere vurdu. Bu kez bilerek ve isteyerek...

“Oğlum!”

Yeniden kendine geldiğinde hücredeydi. Ne zaman ve nasıl getirildiğini anımsamıyordu. Önce konuşmalarını duydu içeridekilerin. Sonra uzun uzun tavandaki sarı ampulün ışığına baktı. Yanındakiler şişmiş ve morarmış yerlerine soğuk bir şey sürüyorlardı; belki ıslak bir bez, belki bir krem..

Oturmak istedi, doğrulamadı.

“Geçmiş olsun Hocam!” dedi en yakınındaki...

Ardından diğerleri... Başını güçlkle kaldırıp hepsinin yüzüne teker teker baktı. Herkes oradaydı. Ama oğlu yoktu.

DÖRT TEK BİR ÇİFT

Mart ayının özlenen güneşi kasabanın en gizli, en kuytu köşelerine ağır ağır sokulmaya başlamıştı ki Virginia otobüsten indi. Bagaja üşüşen o sinir bozucu kalabalığın arasından sıyrılıp birkaç adım öteye çekildi. Karşısında solgun bir kartpostal gibi duran kasabaya baktı uzun uzun. Cırlak sesli satıcılar bile kendilerine gelmemişlerdi henüz. Yarı uykulu gözlerle geziniyorlardı sağda solda; kuşluk sıcaklığını yedikçe esneyen köpekleri andırarak...

Tanıdık bir bina aradı Virginia; bir ağaç, ya da bir yüz? Hiçbirini bulamadı. Giderken bıraktığı kasaba bu değildi. Peki ya bulmayı düşlediği? Doğrusu o da bu değildi. Boşa çıkmış beklentileri, soğuk bir su gibi dolaştı bedeninin çeperlerinde. Ürkek bir yüzle geri döndü ve bagaj görevlisinden aldı çantasını. Çevresinde birdenbire çoğalan taksi sürücülerinin sırasaşık nefeslerini kıvrak bir çalımla boşa çıkarıp otogardan dışarı attı kendini.

Geniş bir caddede, adımlarını yolun tatlı eğimine bırakarak aşağı doğru yürüyordu şimdi. Gözleri eski bir tanıdığa rastlama umuduyla parlak...

Çok geçmeden de buldu böyle birini: Kasabanın ilk benzin istasyonu karşısında duruyordu işte, o hiç değişmeyen boyasıyla. Denizin dibinde uzanıp suyun çalkantısıyla ikide bir biçim değiştiren kocaman bir kaya parçası gibi bakıldıkça titriyordu sanki bu dikdörtgen kasketli kirli yapı. Yakıt ve yağ kokulu beton siperinin gölgesiğinden her geçişinde, istasyonun şişman sahibinin insanı ısıracağı gibi bakan gözlerini düşündü bir an Virginia. Yaşıyor muydu acaba şimdi? Nerdeydi?

Yüzünde incecik bir gülümseyiş...

Güneş bir adam boyu yükseldi. Tek tük de olsa otuz yıl öncesinin ağaçlarına, evlerine, sokaklarına rastladıkça omzundaki çantanın ağırlığıının azaldığını hissediyordu Virginia; adımlarının coşkusu birinden diğerine sıçırıyordu. Bir zamanlar soğuk hava deposu olarak kullanılan binanın önünden hızla geçti. Birbirine bitişik postanenin ve askerlik şubesinin yüksek duvarlarından ise uzun süre alamadı bakışlarını. Gözlerinin izi kaldı pencerelerde, bacalarda, taşların kıvrımlarında...

Yürüdü.

Caminin önündeki küçük meydandan sola döndü. Önemli bir değişiklik yoktu burada. Yoktu ama sokağı sokak yapanların hiçbiri de görünmüyordu ortalıkta. Hadi biri ikisi neyse, fakat hepsinin mi kaybolması gerekiyordu böyle? Çok tuhaf! Belleğini şöyle bir yokladı; şu köşede bir bakkal olacaktı, hani ne aranırsa bulunan, üstelik adı da bir garip. Pek güler yüzlü biri değildi, fakat yine de ona giderdi insanlar, özellikle cuma günleri pazara gelen köylüler... Veresiye alışverişin bağımlılığı...

Peki Şu aradaki Tatlıcı Yusuf? Kasabanın o yıllardaki tek pastanesi?

Sokağın ortasında durdu. Geçmişten bir iz, bir ışık arıyordu binada. Kadir’le ne çok buluşmuşlardı bu ufacak yerde! Yüreğinde yüzlerce kıvılcım, kulaklarında hâlâ Kadir’in sesi:

“Yusuf Amca!”

“Hop!”

“Limonatan va mı?”

“Olma mı len?”

“İlamandan mı? İlamandan mı?”

“Yok ananın cebinden! Tabii ilamandan olcek, başka neden olcek?”

“Ve o zaman. Hem oynayam, hem de içem...”

Sık sık yinelenen bir sokak tiyatrosuydu sanki bu. Ortalıkta kimsecikler yoksa Kadir’in kollarını havaya kaldırarak pilli bir zeybek gibi dönmeye başlaması geldi gözlerinin önüne. Ve parmaklarından inanılmaz sesler çıkararak kıvrak bir oyun havası tutturması...

“İlaman çalıları

Yol ettim yalıları

İnadına sevecem

Gocalı garıları...”

Tatlıcı Yusuf’un yüzünde bir belirip bir kaybolan gülümsemeyi, Kadir’in masaların arasında bel bükerek dönüşünü ve bu ilginç ezgiyi aradan geçen bunca yıla karşın nasıl da unutmamıştı, şaşırdı Virginia. Geçmiş bugüne bağlayan ve ikide bir sıkı sıkıya tutunduğu anılar, çelik birer halata dönüşerek önüne çıkan çukurlara düşmesini engellemiş ve yıllar sonra buraya gelmesini sağlayan tanımsız bir güç kazandırmışlardı demek ki ona. Tüylere diken diken oldu birden. Ah Şu yaşam ırmağı... Beyninin bir köşesinde sürekli akan ve yarası hiçbir zaman kabuk bağlamayan cıva gövdeli yılan... Nasıl bir büyüydü ki bu, apansız bir yüreklenişle tutup atmıştı Virginia’yı sararmış sayfaların ortasına!

Ya Mehmet Amca’nın bitişikteki iki kapılı kahvesi? Ona ne olmuştu peki? O da yoktu işte. Karşısındaki ayakkabıcı, biraz daha çaprazındaki saatçi Niyazi Usta? Zamanın dipsiz kuyusu çekip almıştı her birini içine. Kimileri ölmüşü elbette; ama ya daha sonra gelenler? Oğulları, çırakları... Onlar neredeydiler?

Bir zamanlar evi gibi bildiği bu kasabada hiç tanınmayan bir yaratığa dönüşerek dikilip kalmanın

ezipliğini yaşamaya başladı. Yapabileceği tek bir şey vardı; yürüyüp gitmek...

Kadir'i bulmalıydı, hemen!

Daracak bir sokaktan geçip başka bir meydana çıktı. Eskiden balık, yosun ve sünger kokan bu kasabanın kokusu bile değişmişti artık. Önünden geçtiği yaşlı kilise, hemen karşısındaki sinema binası, daha ötedeki fırın, sık sık uğradığı terzi dükkânı olduğu yerde duruyordu durmasına; ancak bambaşka amaçlar için kullanılmaya başlamıştı her biri.

Anılar incecik bir su gibi akıyorlardı önünde. Kadir'in dükkânına doğru gidiyorlardı hep birlikte. Yine de içinde bir kuşku... Kadir'i bulabilecek miydi acaba orda? Daracak dükkâna sinen deri, balmumu ve amonyak kokularının arasında, başı öne eğik, çalışıyor muydu acaba eskisi gibi? Azıcık yaşlanmış, yaşlandıkça da kutsal bir kitaba dönüşmüş olarak...

Sokağın sonuna doğru turizm acentelerinin, oto kiralama servislerinin ve her biri, bir başka markanın şubesi olan mağazaların çoğalmasından anlamıştı ki, kasabadaki her şey artık ona yabancı. İnanılmaz bir çelişkiydi bu! Ülkesinde kendine yakın hissettiği ne kadar marka varsa, hepsi birdenbire uzaklaşmışlardı burada asıl sıcaklıklarından. Oysa bunun tersi olmalıydı. Evinden binlerce kilometre uzakta, kendi dilinde yazılmış mağaza isimlerinin arasında yürüyor olmanın hazzını ve güvenini yaşaması gerekirken; hiç de böyle olmamış, sözcüklerin birer maske gibi camlara ve tabelalara kondurulmuş olmalarının yapaylığı içini bulandırmaya başlamıştı.

Kadir'in dükkânı birdenbire çıktı karşısına. Geçmişle gelecek arasında uzanmakta olan o görünmez ipin düğüm noktalarından biri, az önce bıçaklanmış gibi cansız duruyordu köşe başında. Giriş kapısı ve pencereleri değiştirilmiş, ön duvarının bir bölümü de yıkılmıştı. Yıkılan yere yerleştirilen kocaman camın arkasındaki raflara da boy boy cep telefonları, kılıflar, yedek parçalar sıralanmıştı. Günün bu saatinde bile ışıltı ışıltı yanıyordu lambaları.

Yavaşça cam kapıyı itti ve oluşan o renksiz aralıktan uzattı başını. İçeride iki kişi vardı. Biri gazetede ki kocaman bulmacayı çözmeye çalışıyor, öteki de bilgisayarla kâğıt oyunu oynuyordu.

Bulmaca çözeni, arkasındakine seslendi:

“Şu turiste baksana.”

Kadir'le paylaştığı dört yıl boyunca oldukça iyi öğrenmişti Türkçeyi. Her ne kadar hiçbir sözcüğü düzgün söyleyemese de, derdini rahatlıkla anlatabiliyordu. Zaten bütün yolculuk süresince belleğini tazeleyerek gelmişti buraya. Dilinin ucuna gelen her sözcüğün, tutuşan defnenin alevi gibi bir yandakine atlayacağından kuşkusu yoktu. Türkçe seslendi içeridekilere:

“Affedersiniz, bir şey sorabilir miyim?”

Oyun oynamakta olan, bilgisayarın ekranından güçlükle ayırdı bakışlarını. Dediğini duymamıştı bile. Çok kötü bir İngilizce ile sırttı:

“İngilizce biliyor musunuz?”

Virginia da İngilizce karşılık verdi:

“Evet, biliyorum. Ama isterseniz Türkçe de konuşabiliriz.”

Adam dinlememişti bile onu. İngilizce’de ısrar etti:

“Nasıl bir şey düşünüyorsunuz?”

“Hayır. Telefon almak için gelmedim. Bu kasabada dört yıl yaşadım ben. Otuz yıl kadar önce... Şimdi de eski bir dostumu aramak için geldim. Yardım ederseniz eğer...”

Adamın yüzü biraz değişti:

“Tamam, anladım. Eski bir telefon arıyorsunuz.”

“Hayır, hayır...”

Virginia kendini tutamayıp gülümsedi. İkisi de İngilizce konuşuyordu ama bu gidişle anlaşmaları olanaksızdı. Bu kez bulmaca çözeni girdi devreye. Bir terslik olduğunu sezmişti:

“Ne diyor oğlum bu?”

“Valla ikinci el bir telefon soruyor galiba. Doğru dürüst İngilizcesi yok ki, ne dediğini anlayalım.”

“Vur kıcına tekme o zaman. Bununla mı uğraşacağız sabah sabah! Zaten suyunu çekmiş baksana.”

Türkçenin sırası gelmişti artık. Virginia sesini yükseltti:

“Bakın, telefon istemiyorum ben. Tamam mı? Kadir Usta diye birini arıyorum. Bu dükkânda çalışırdı eskiden...”

Bu çıkışa en çok İngilizce konuşan şaşırıldı:

“Sen Türkçe biliyor muydun yahu?” dedi, çobanını yanlışlıkla ısırılmış bir köpeğin bakışıyla.

“Evet. Türkçe konuşabileceğimi söylemiştim size...”

“Kime?”

“Size...”

“Yok canım. Olmadı öyle bir şey.”

Arkadaşına döndü. Yüzü hâlâ allak bullaktı:

“Oldu mu lan yoksa?”

“Nerden bileyim oğlum! Kadınla konuşan ben miyim, sen misin? Hayret bir şey!”

“Neyse, önemli değil,” dedi Virginia. “Kadir Usta’yı tanır mısınız, siz onu söyleyin lütfen.”

“Kadir Usta mı?”

İkisi de birbirine baktılar aynı anda.

“Ne iş yapardı?” dedi bilgisayarın başındaki.

“Sandalet dikerdi.”

“Ne dikerdi, ne dikerdi?”

“Sandalet...”

“Vay benim ablama bak, sandaletçi soruyor. Memlekette sandaletçi kaldı da, biz mi söylemedik yerini?”

Virginia şaşırıldı:

“Affedersiniz, anlayamadım.”

Bulmaca tutkunu atıldı bu kez. Elindeki kalemi masanın öbür ucuna attı:

“Siz ona bakmayın hanımefendi. Biz tanımıyoruz öyle birini.”

Virginia’nın yüzündeki hayal kırıklığını görünce acıdı adam:

“Bakın, şu karşıdaki pansiyoncuya sorun bir de. Bilirse o bilir. Buranın yerlisi o,” dedi.

Teşekkür edip döndü Virginia.

Pansiyon dediği tam karşıdaki iki katlı, küçük binaydı. Henüz turizm sezonu başlamadığı için hiçbir hareketlilik barındırmıyordu içinde. Virginia, pansiyonun önünde uyulamakta olan yaşlı kadının yanından sessizce geçti ve mavi boyalı kapının sol köşesindeki zile dokundu. Kadını uyandırmaktan korkmuştu, ama neyse ki düşündüğü gibi olmadı.

“Geldim! Bir dakika!” dedi merdivenlerden bir ses.

Az sonra kendisiyle aynı yaşlarda bir adam indi aşağıya.

“Merhaba,” dedi Virginia.

“Merhaba! Buyrun.”

“Özür dilerim. Ben eski bir dostumu aramak için geldim bu sabah İngiltere’den. Adım Virginia. Karşıdaki dükkânda Kadir Usta adında biri çalışırdı eskiden, yani otuz yıl kadar önce. Oradakilere sordum, sizin bileceğinizi söylediler. Çok iyi bir sandalet ustasıydı. Tanır mısınız acaba?”

“Tanıyorum,” dedi adam.

Yüzünde hüznü bir gülümseme...

Elâ gözleriyle Virginia’ya uzun uzun baktıktan sonra birdenbire uzaklara kaydırıp bakışlarını. Sigarasından derin bir nefes çekip avurtlarını şişirerek üfledi içinde biriken dumanı. Sessizlik...

“Öldü mü yoksa?”

Adamın gözlerinden geçen beyaz mezar taşlarını gördü sanki Virginia. Sonra eğilip kalkan insanları; uzun, upuzun servileri ve sarmaşıkları... Başka bir noktaya bakmayı düşünmüştü ki, geç kaldı.

“Evet,” dedi pansiyoncu.

Virginia omzundaki çantayı yavaşça yere bıraktı. Bilerek yapılmış bir davranış değildi bu; öylesine, o anda, yapacak bir şey bulamamanın çaresizliği...

Adam, Virginia’daki yıkılmışlığı çabuk kavradı, merdivenin başındaki plastik sandalyeyi uzattı hemen. Sandalyeye oturmadı da yığıldı sanki Virginia. Boş gözlerle karşıdaki dükkâna bakmaya başladı. Boğazında ağlamakla ağlamamak arasında gidip gelen bir düğümlenme... Sesini kaybetmiş gibi hissetti kendini. Konuşmanın da yararı olmayacaktı zaten. Ne diyebilirdi ki?

Devrilen arabanın boşa dönen tekerleği...

Yüzünü avuçlarının arasına almış nemli gözlerle sağa sola bakınırken karşısında uyuklayan yaşlı kadına özeniyor, şu anda onun kadar dünyaya boş vermiş olmak istiyordu.

Ölüm! Nasıl da yakın duruyordu insanlara?

Yalnızca bir-iki sözcük uzaklıkta...

Beyne saplanan kocaman bir iğnenin yürekte duyulan acısı ve sonra bir yamaçtan yuvarlanmaya başlayan binlerce görüntü...

Virginia bu yuvarlanışı durdurması gerektiğini biliyordu ama nasıl? Başını kaldırıp masmavi gökyüzüne baktı iç geçirerek... Gözlerindeki buğuyu dağıtmak için çevreyle yeniden bağlantı kurmalıydı. Doğrudu yerinde. Sokağın öteki ucuna çevirdi bakışlarını; evlere, işyerlerine, damlara, yürüyenlere, ağız ağıza konuşanlara... Baktıkça açıldı ortalık, renkler eski yerlerine gelmeye başladı birer birer.

“Kadir Usta’yı ben de çok severdim,” dedi pansiyoncu.

“Nasıl öldüğünü biliyor musunuz?”

“Kalp krizi...”

“Ne zaman?”

“Beş-altı yıl oldu galiba.”

“Karısı, çocukları?”

“Karısı da öldü geçen yıl. Bir oğluyla bir kızı var.”

“Peki dükkân?”

“Ölmeden önce taşınmıştı buradan. Yeni bir dükkân almıştı az ötede...”

“Kim var şimdi orada? Oğlu mu?”

“Yok canım, ne oğlu? Eski çıraklarından birisi sürdürüyor mesleğini. Tarık Usta diye biri...”

Gözlerini bir kez daha yumdu Virginia.

Geçmişin simsiyah bataklığı...

İşlerin sıkışık olduğu zamanlarda Kadir’in gece yarlarına değin çalıştığı günler geldi aklına. Masanın üzerine sıraladığı boy boy kerpetenlerin, danalyaların, zımbaların arasında dimdik duruşu... Nasıl da korurdu takımlarını; pergeli, raspayı, masatı, muştayı... Bunların hepsi duruyordu belki de şimdi o dükkânda. Ama Kadir yoktu.

Her şey yalan!

Zaman zaman Virginia da yardım ederdi kendisine. Acıyarak... Gözlerine, ellerine; derileri kesip biçmekten, uygun köşeleri denk getirip dikmekten nasır tutan parmaklarına acıyarak... Ama Kadir yüksünmezdi hiç. Diktiği sandaletleri birinin ayağında görse hemen tanır, gözlerinin rengi değişirdi:

“Bak Virginia,” derdi. “Bu da bizim ekipten...”

Her şey boş!

Virginia yıllar önce kasabaya geldiğinde böyle bir serüvene atılacağını aklının ucundan bile geçirmemişti. Bir tekne gezintisinde tanışmışlardı Kadir’le. O günlerde Kadir yazları teknede çalışıyor, kışın da sandalet dikiyordu. Diktiği sandaletlerin ünü kısa sürede tüm bölgeye yayılınca tekne işini bırakmış, kendini mesleğine vermişti. Küçük kasabada yabancı bir kıza tutulduğu öğrenilince ortalık ayağa kalkmış, büyükler birer ikişer selamı kesmişlerdi. Küçük bir eve

taşınmıştı onlar da. Bu arada Virginia yavaş yavaş Türkçe öğrenmeye başlamıştı. Öğrendiği her sözcüğün kendisini bu topraklara bağladığını ve insanlarla daha sıkı ilişkiler kurmasını sağladığını görünce dile iyice sığınmış; bir yıl kadar sonra da derdini kolaylıkla anlatabilecek düzeye gelmişti. Bu kez de herkes “İngiliz Gelin” demeye başlamıştı ona.

Dilin büyüü işte...

Ailesinin tavrı da buradakilerden pek farklı olmamıştı aslında. Yazılan her mektupta, güçlükle yaptıkları telefon görüşmelerinde bir an önce İngiltere’ye dönmezse kendisini affetmeyeceklerini, böylesi bir aptallığı ona yakıştıramadıklarını söylüyorlardı. Doğrusu Virginia da burada kalacağı sürenin üç-beş ayı aşmayacağını düşünmüştü başlangıçta. Kadir’le yaşamakta olduğu heyecan azalmaya yüz tutunca dönmeyi planlamış, ancak hiç de öyle olmamıştı.

Babasının ölümü tüm değer yargılarını altüst etmeseydi eğer, belki de dönmezdi geriye. Ne var ki bu ölüm, annesinin ve kardeşlerinin ona olan gereksinimlerini arttırmıştı birdenbire. Dönmeliydi. Kadir’in geleceğine daha fazla pranga vurmaya da göze alamıyordu zaten bir süredir.

Bir kış günü, delicesine yağın yağmurun yardımıyla uzaklaşmıştı kasabadan. Gözyaşlarını saklamasına aracılık eden o yağmuru da unutmadı hiç. Sanki bir yerlerde görse tanıyacaktı gibi gezdi yıllarca.

Yanı başında uyuklayan yaşlı kadın uyanınca ayağa kalktı Virginia. Kadir’in izlerine dokunma zamanı gelmişti artık. Geceyi pansiyonda geçirmeye karar verdi. Çantayı odasına bıraktı. Yalnızca küçük bir paket aldı içinden, bir de cüzdanını... Tarık Usta’nın yerini bulmalıydı şimdi.

Kasabanın denize paralel uzanan sokağında yürürken Kadir Usta’ya rastlayacakmış gibi bir duygu yeşeriyordu içinde.

Gerçeği bir türlü kabul edememenin başkaldırısı...

Çok geçmeden dükkânın önünde buldu kendini. Önce uzun uzun baktı binanın dış görünüşüne. Akıp giden ömürleri doldurmak için yapılan boş kutulara benziyordu bu bina da... Ya da binbir emek ve alın teriyle ulaşılan bir büyük oyuncak... Orta yaşlı biri çalışıyordu içinde. Tarık Usta olmalıydı bu, yanında da küçük bir çirak...

Virginia içeri girince adam elindeki falçatayı masanın üzerine bıraktı yavaşça.

“Tarık Usta?”

“Evet.”

“Kadir Usta’yı tanıyorsunuz değil mi?”

Dudaklarını yalayıp yutkundu adam. Boğazındaki çıkıntı yükselip indi:

“Evet,” dedi bir kez daha.

“Onu görmek için gelmiştim ama...”

Sustu. Nedense sonunu getiremedi. Tarık Usta'nın yerinde doğruduğunu görünce bundan sonrasını onun belirlemesini bekleyen bir sessizliğe büründü. Gelirken belleğinde sıraya dizdiği tüm sözcüklerin, birdenbire bağımsızlıklarına kavuşup art arda uçup gitmeye hazırlandıklarını fark edince de yeni bir tutamak noktası buluncaya değin beklemenin daha doğru olacağına karar verdi.

“Buyrun, geçin şöyle,” dedi Tarık Usta.

Gösterilen yere ilişti. Tarık Usta ve çırağı büyülenmiş gibi bakıyorlardı kendisine. Issız bir bahar ayının kuşluk vaktinde çıkıp gelen bu beklenmeyen konuk, dükkânın ritmini bozuvermişti ansızın. Kaygan bir yokuşun başında duruyorlardı sanki, ne olacağını bilmemenin kaygısıyla.

Oturunca biraz daha rahatladı Virginia. İçerideki deri parçalarına, limakilere, bıçaklara, ketenlere, kordenatlara, raflardaki sandaletlere ve ayak altındaki mastalyaya biraz daha yaklaşmıştı böylece. Bu yakınlaşma g verdi ona, gittikçe kabarmakta olan yabancılığının birdenbire çöküp snmesine yol açtı. Çok geçmeden de uçsuz bucaksız bir ovanın sabah serinliği kapladı yüreğini.

“ldğn biliyorum,” dedi keskin bir sesle.

Tarık Usta başını sallamakla yetindi bu kez.

Eski bir yaranın yeniden usul usul kanamaya başlaması...

Büyülü bir köprü uzandı sanki aradaki boşluğa. Başlangıcı oldu bu kıvılcım alışverişinin. Kısa sürede çözüldü onca yumak, geçmişin kovuklarında bulunup çekilen onca bağlantı kablosu... İkisinin de odak noktası aynıydı çünkü: Kadir Usta! Yolları keşişmese bile, ikisi de ortak taşlara basarak yürümüşlerdi çoğu kez, yaşam denilen eksenin çevresinde dönüp durdukça. Anılar arka arkaya ekleniyor, köşedeki elektrik ocağının üstünde oturan çaydanlık; kimi zaman suyla, kimi zaman da kendiliğinden oluşan gizemli suskunlukla dolup dolup boşalıyordu.

“Bakın, size ne göstereceğim?” dedi Virginia bir ara.

Güçlükle çekti çantasının fermuarını. Eli ayağı birbirine dolaşarak... Pırıl pırıl parlayan paketin ambalajını yavaşça yırttı. Bir ift bayan ayakkabısı çıktı ortaya. Tarık Usta'ya uzattı onları. nce ne olduğunu anlamadı Tarık Usta, boş gözlerle baktı. Eline alır almaz da mırıldandı:

“Ey büyük Allahım! Bu da ne?”

şaşırmakta haklıydı, çünkü elindeki ayakkabılar sıradan bir ayakkabı değildi gerçekten. İlk bakışta normal bir ayakkabı gibi görünmelerine karşın, dikkatle bakılınca her iki ayakkabının da içine başka bir ayakkabı daha yerleştirildiği anlaşılıyordu. Evirip çevirerek her yanına baktı Tarık Usta. Bunca yıllık sandaletçi olmasına karşın ilk kez rastladığı bu ayakkabı çifti, iki değil; dört ayakkabıdan oluşuyordu ve sağ tekin içine alıştırılmış bir başka sağ tek; sol tekin içinde de bir

başka sol tek vardı.

“Müthiş bir şey bu.”

Virginia sesini çıkarmadı. Tarık Usta'nın ayakkabıları incelemesine bıraktı kendini. Tarık Usta, içteki ayakkabıları çıkardı yerlerinden yavaşça. İkisi de incecik bir deriden yapılmışlardı ve pırl pırl parlıyorlardı hâlâ. Bütün parçaları dikilerek birleştirilmiş ve hiçbir yerinde yapıştırıcı kullanılmamıştı. Asıl ilginç ise; dıştaki ayakkabıların topuklarının iç kısmının oyuk bırakılmış olmasıydı. İçteki ayakkabı tatlı bir eğimle büyük ayakkabının içine girdiğinde, onun topuğu bırakılan bu boşluğa kenetlenir gibi oturuyordu.

“Ne müthiş bir uyum!”

“Evet.”

“Nerden buldunuz bunları?”

“Kim dikti onları biliyor musunuz?”

Kafasını birdenbire çevirdi Tarık Usta:

“Kadir Usta mı yoksa?”

“Evet.”

“İnanın, dilimin ucuna kadar geldi de söylemedim. Sizin oralardan birisi yapmıştır belki diye...”

Gülümsedi Virginia. Ayakkabılara ilk kez görüyormuş gibi bir daha baktı:

“Ayrılışımızdan bir yıl kadar sonra gönderdi bunları. Nasıl koruduğumu görmesini isterdim ama artık böyle bir şansım yok. Bakın, yanında da bu mektup...”

Çantasından çıkardığı zarfı uzattı sonra. Tarık Usta yakın gözlüklerini geçirdi gözüne ve mektubu okumaya başladı. Dudakları kıpırdıyordu belli belirsiz:

“Virginia! Bu ayakkabılarda benim ne kadar emeğim varsa, bil ki o kadar da özlemim var. Eğer burada kalsaydın biz de onlar gibi iç içe olacaktık hep. Ama kısmet değilmiş, ne yapalım! Bu ayakkabıların küçük olanları sensin; büyükleri de ben... Öyle kabul et, ne olur! Odalarda dolaşırken küçüklerini, yani kendini geçir ayağına; dışarı çıkar çıkmaz da beni... Zaten giyince anlayacaksın ki; ben ancak seninle birlikteyken bir işe yarıyorum. Çünkü benim topuklarımın içi boş ve sen olmadan ayakta duramıyorum. Gerçi şimdi de öyleyim ya, neyse... Hoşça kal!”

Tarık Usta alt dudağını ısırıp farkında olmadan. Uzun süre gözlerini alamadı ayakkabılardan. Neyse ki çırak çayları tazeledi de biraz toparladı kendini. Çocuk, titreyen elleriyle bardakları masaya bıraktı. Sonra gidip köşedeki taburenin üstüne ilişti.

Gittikçe bir ayine dönüşüyordu sessizlik...

Çayını bitirir bitirmez ayağa kalktı Virginia:

“Artık gitmeliyim. Çok zamanınızı aldım.”

“Sizi bırakmam,” dedi Tarık Usta. “Bu gece konuğumuz olun.”

“Sağ olun. Pansiyonda odam hazır. Yarın da dönüyorum zaten.”

“Ne çabuk!”

“Kalmam için bir neden yok artık.”

“Kadir Usta’nın çocuklarına uğramayacak mısınız?”

“Hayır. Külleri daha fazla eşelemek istemiyorum.”

Minik bir suskunluk nöbeti daha...

“Şey... Acaba siz bana biraz zaman ayırabilir misiniz yarın?” dedi Virginia, aklına yeni bir şey gelmiş gibi.

“Biraz da ne demek? Bütün günümü veririm size.”

“Yo! Yalnızca yarım saat... Kadir’in mezarına gitmek istiyorum. Bana eşlik ederseniz eğer...”

“Elbette gelirim.”

“İkimizden başka kimse bilmesin ama...”

“Tamam, bilmez.”

Tarık Usta’dan ayrıldıktan sonra kasabayı bir baştan bir başa dolaştı Virginia. Anılarıyla birlikte yol alarak, ıssız köşelerde Kadir’le konuşarak ve yalnızca kendi sözlerinden güç alarak... İçine kapalı ve kilitli...

Ertesi gün buluştuğlarında solgundu ikisinin de yüzü. Virginia mezarlığa adımını atınca bir an ne yapacağını bilemedi. Değişik bir esinti doldu içine, ılık ve yakıcı... Tarık Usta’dan utanmasa mezarın her noktasında gezdirecekti parmaklarını. Gözlerinin önünde hafif bir bulanıklık, bir sis bulutu... Usulca mermerin kenarına oturdu. Tarık Usta hemen anladı orda fazlalık olduğunu. Bir perdenin arkasına gizlenir gibi sessizce çekildi ortalıktan.

Bu karşı konulmaz sessizlikte, sığındığı her sözcüğün sararmış bir yaprağa dönüşüp mezarlığın örtüsünü kalınlaştıracığını biliyordu Virginia. Üzeri çizilmiş ya da karalanmış bir aşkın yeniden meyveye duramayacağını da... Çürümüş geçmişini ve kırgın geleceğini düşündü; eski bir aşkın kekre tortusuyla...

Epey sonra Tarık Usta'yı aradı gözleriyle. Hemen ortaya çıktı Tarık Usta, arandığını biliyormuş gibi.

“Burada çapaya benzer bir şey bulabilir miyiz?” dedi Virginia.

Tarık Usta şaşkın bir ifadeyle baktı kadının yüzüne. Fakat sesini çıkarmadan mezarlığın uzak köşesine doğru yürümeye başladı. Geldiği yere.. Oralarda bir çapa bulabileceğini umuyordu belli ki. Bu sırada Virginia da Kadir Usta'nın mezarını temizlemeye koyulmuştu. Sağdan soldan savrulmuş çalı parçalarını, ne olduğu belli olmayan kırıntıları, yırtık bezleri bir bir toplayıp attı. Duvarın dibinde bulunduğu eski bir kovaya mezarlığın girişindeki çeşmeden su doldurdu. Güzelce yıkadı mezarı. Çimenlerin arasında boy gösteren papatyalardan, ebegümece çiçeklerinden, lalelerden, eğreltiotlarından kocaman bir demet yapıp bıraktı başucuna usulca.

Tarık Usta küçük bir çapayla döndüğünde belli belirsiz gülümsediğini gördü Virginia'nın.

“Şurayı kazabilir misin!” dedi soluk soluğa kalmış bir halde.

Tarık Usta ürktü biraz. Sonra da utandı. Yaşamı boyunca hiçbir mezara çapa vurmamıştı ama geriye dönülmez bir noktada olduğunu da farkındaydı şimdi. Gittikçe güçlenen darbelerle Virginia'nın temizlediği bölgeyi kazmaya başladı. Kuvvetli kollarıyla birkaç dakika içinde oldukça derin bir çukur açtı mezarın ortasında.

Virginia dört tek-bir çift ayakkabıyı çıkardı çantasından. Küçük olanlarını büyüklerin içinden ağır ağır çekti ve bir daha göremeyeceğini bilmenin hüznüyle uzun uzun öptükten sonra Tarık Usta'nın açtığı çukura bir cerrah özeniyle yerleştirdi.

“Tamam,” dedi. “Şimdi kapatabilirsin. Bunlar da bana kalsın.”

Tarık Usta çukurun kendini de emmesinden korkarak, gergin bir yüzle kapattı çukuru.

Ve sonra her şey birdenbire aktı.

Çam ağaçlarının arasından dökülen ışıkların arasından geçerek çıktılar mezarlıktan. Susuyordu ikisi de. Konuşulacak bir şey kalmamıştı sanki aralarında. Ne havalardan, ne de insanlardan yana...

“Otobüsüm saat dördte hareket ediyor,” dedi epey bir zaman sonra Virginia. “Pansiyona gidip hazırlanmalıyım.”

“Ben uğurlayayım sizi.”

“Hayır. Ayrılık saatlerini tek başıma yaşamaktan hoşlanırım ben.”

“Peki.”

İlk yol ayrımında durup baktılar birbirlerinin gözlerine. Bir minnet çakışması... Biri uzun bir yolculuğun eşliğindeydi şimdi, öteki ise yıllarca içinde gezineceği anılar ormanının... Geçmişin,

şimdinin ve geleceğın oluşturduğu bu ıssız üçgende daha fazla sıkışıp kalmanın yarar getirmeyeceğini biliyordu ikisi de. Kısa ve sessiz bir yürüyüşün ardından bitivermişti bu iki günlük yol arkadaşlığı.

Vedalaştılar.

Virginia zaman yitirmeden pansiyona, oradan da doğruca otogara gitti. Bu kez hiçbir yere bakmak istemiyordu canı. Gitmek, yalnızca gitmekti bundan sonrası.

Ancak tam otobüs kalkmak üzereyken Tarık Usta'nın koşarak kendisine doğru geldiğini gördü ve aşağı indi Virginia.

“Bakın size ne getirdim,” diye bağırıyordu Tarık Usta uzaktan.

Elinde beyaz bir zarf... Güçlkle soluk alıp veriyordu bir yandan da.

“Sizden sonra dayanamayıp Kadir Usta'nın kızına gittim ben de,” dedi. “Anlattım olanları. O da bu armağanı size yetiştirmemi istedi. Bizde siyah-beyaz duracağına Virginia'da renkli kalması daha iyi olur dedi. Buyrun!”

Zarfi açtı Virginia. İçinden çıkan siyah-beyaz fotoğrafı görünce sımsıkı sarıldı Tarık Usta'ya. Sonra bir daha baktı fotoğrafa, bir daha, bir daha...

Kadir Usta'nın kucağında öylesine mutlu görünüyordu ki... Ve Kadir Usta da onu arkasından öylesine güzel sarıp sarmalamıştı ki...

İç içe geçen ayakkabıların fotoğrafıydı elinde tuttuğu sanki.

MEKTUP

Kayaların arasında gezinen bir ahtapotun kolları gibi oynayan parmaklarını, omzundaki kirli havluda özenle kuruladı. Sağı solu kolaçan etmeye alışkın gözleriyle uzak bir akraba gibi baktı yüzüme:

“Yahu doktor, bir türlü alışamadın gittin buralara.”

Vişne çürüğü dudaklarında hafif bir gülümseme...

“Yok be Osman Abi, alıştım işte. Alışamasam burada işim ne?”

Parayı uzattım.

Elimi kavrayıp paralarla birlikte ceketimin cebine kırarcasına soktu:

“Bu gece benden, sesini çıkarma.”

Karşı çıkılmaz bir buyruktu bu. O kadar kesin! Askıdan paltomu aldım. Kapının girişindeki masada her zamanki gibi pineklemekte olan K r Mustafa, bastonunun tutamağına yerleştirdiği çenesini kaldırdı:

“Bırak Şimdi mavrayı doktor! Alışan insan böyle her akşam kulaklarına kadar içer mi hiç?” diye seslendi öteden.

Benim yerime Osman Abi verdi karşılığını:

“Sen nerden anladın be Allah’ın k r ?”

“Sesinden belli oğlum, sesinden...”

Zaman yitirmeden dışarı attım kendimi. Arkamda kaldı sigara dumanlarının köşelerde kaybolduğu, her masadan ayrı bir nakaratın yükseldiği, iki ve meze kokularının duvarlara sindiği o salaş meyhane. Soğuk hava yüzümü yalamaya başlayınca biraz daha aıldım. Sokak lambasının ışığında saate baktım; on bire geliyordu. Bu saatten sonra kasabaya taşıt bulamazdım. Taksiyle gitmek ise maaşımın dörtte biri... Öyleyse ver elini Saraçoğlu Oteli!

Bekleme salonu ağzına kadar doluydu. Herkes gözünü televizyona dikmiş, iki yabancı takım arasındaki bilmem ne kupası maçını izliyordu.

“Nereye Reha Abi, gelsene!”

“Az sonra gelirim Sami. Sen bana yatak ayırmayı unutma.”

Sokaklar bomboştu. Çoğu da karanlık. Bir süre gezindim aralarında. Birbirinden kopuk hayaller kurup, deliler gibi konuştum kendimle. Nerelerden geçtiğimi, hangi vitrinlere durup baktığımı bile bilmiyordum. Hiçbirinin  nemi yoktu bunların. Attığım her adımda içimdeki duvarın oynadığını, kimi taşlarının da yer değiştirdiğini hissediyordum. Karanlık evlerin saksılarındaki çiçekler, yapraklarını d ş r yorlardı birer ikişer geceye; takvimden azalan günler gibi...

 ş meye başladığımda Memurlar Lokali’nin önünde buldum kendimi. Daldım içeriye. Köşede boş bir masa... Ne güzel!

“Niye  yle uzağa attın demiri doktor? Gel bir çayımızı i bakalım,” dedi tapu müdürü, bir türlü vazgeçemediği o Ege ağzıyla.

“Sağ olun. Böyle iyi.”

Adımı değil de alışkanlıklarımı bilen garson; sesimi duyar duymaz birayı ve gazeteleri getirdi. Yüzüne sevgiyle baktım, görmedi. Nedense bu gece daha yorgun hissediyordum kendimi. Belki de bu yüzden çabucak sıklıdım gazetelerden. Uykum yoktu, ama gözlerim yanmaya başlamıştı. Elim ayağım paslı bir kilit! Arkama yaslanıp içeridekileri süzmeye başladım. Postacıyla göz göze geldiğim anda da, aklıma mektup yazmak düştü. Baktım, karşıdaki bakkal açıktı.

... Saat on ikiye yaklaşıyor. Yazımın gittikçe bozulduğunu görüyorum. Olsun. Yazabildiğim kadar yazacağım sana. Gücüm var. Televizyondaki maç bitti. Oyunların çoğu da. İnsanlar evine dönmeye başladı yavaş yavaş. Yalnızlığım artıyor. Yalnızlığım artıyor. Duydun mu? Yalnızlığım artıyor! Ve ben şimdi daha çok anlatmak istiyorum sana; hiç tanımadığım bu insanlar arasında yürürken, çalışırken, yemek yerken...

Yalnızlık! Bilsen ne kötü bir şey! İnsan ancak başına gelince anlıyor bu sözcüğün korkunçluğunu. Düşünüyorum da, biz eskiden ne kalabalıkmiştık, nasıl da yetiyormuşuz birbirimize. Biz deyip geçme. Öyle insan sayısı ile ilintili değil bu. Toplasan belki on beş- yirmi kişiydik. Ama her birimiz kendisinden daha fazla, biraz daha çok katmanlıydı. Bir araya geldiğimizde yüzlerce kişi ediyor ve durmadan da birbirimizi çoğaltıyorduk. Fakat burada öyle değil işte. Çevremde bir sürü insan var; belki de çoğu iyi insan bunların. Ama ben yalnızım. Yalnızlığın en acımasız biçimi bu. En çarpıcı, en kanatıcı olanı... Çoğu zaman aynaya bakıp, bütün bunları hak ettim mi diye soruyorum kendime. Bir isyan duygusu yeşeriyor o zaman içimde. Çekip gitmek istiyorum, ama nereye? Yollara, dağlara vuruyorum kendimi. Tarlaların, bahçelerin arasından geçiyorum. Tanımadığım hayvanlar ürkütüyor beni. Bir de yüksek gerilim hatlarındaki o uğultu... Dar patikalarda karşılaştığım köylüler, uzun uzun bakıyorlar yüzüme. Kimine selam veriyorum, kimini de görmezlikten geliyorum. Ciğerlerim yanıcaya dek koşuyor ve bir kayanın gölgesine sığınarak içimdeki girdabı dinlendiriyorum. Daha sonra yeniden...

Saat biri geçmiş. Bir- iki kişi var içeride. Onlar da gitmeye hazırlanıyorlar. Garson yerleri süpürüyor, ocakçı son temizlikleri yapıyor. Benim önümde kâğıtlar, gazeteler, bira şişeleri ve ağzına kadar dolmuş bir kül tablası... Başım iyice ağırlaşmış, omuzlarımın üstünde zor tutuyorum onu. Gözlerim bir mahalle yangınına bakar gibi acıyor. Isınmış bu bira, içilmez artık...

“Bir bira daha lütfen.”

Sanki dilime yağlı boya dökülmüş, öylesine ağır. Çok mu sarhoş oldum ben yoksa? Bu bira ne zaman gelmiş, haberim yok. Gazeteler ve şişeler kaldırılmış masadan. Ocakçı gitmiş. Garsonla ikimiz kalmışız yalnızca. Aman Allahım, bu kötü yazıyı ben mi yazdım?

Bağışla beni. Böylesine berbat yazdığım için. Şu anki halimi gözünün önüne getirmeye çalış ve hiç olmazsa bir mektup süresi kadar beni düşün. Ne olurdu şimdi seninle aynı sağlık ocağında çalışıyor olsaydık. Olur olmaz zamanlarda sığınsaydık birbirimize. Konuşsaydık geceler boyu. Kar yağarken yan yana yürüseydik şu viran ilçenin çamurlu yollarında. Benim bıyıklarım buz tutsaydı, senin ellerin kızarıırken. Ve güneşin doğmasını bekleyseydik aynı pencerenin kenarında. Başım çok kötü. Gözlerimde bir avuç toprak. Dinlenmeliyim biraz. Alnımı kollarımın üstüne yerleştirip şu masaya azıcık kapanmalıyım. Az sonra daha güzel şeyler yazmak istiyorum sana, ne olur bekle biraz...

“Uyuyorsun abi. Hadi kalk artık istersen.”

Garsonun sesi bu... Doğrudum:

“Saat kaç?”

“Bir buçuk.”

“Tamam, şunu bitireyim; kalkarız.”

İlk kez karşı çıkıyor garson. Sesinde gizli bir öfke var:

“Bu halde mektup falan bitmez abi. Sen nerde kalıyorsun, onu söyle. Hadi!”

“Bir dakika, bir dakika! Çekme! Bitireyim, gideriz.”

Çok mu bağırdım? Sesim öyle yankılandı ki kahvenin içinde, bir an ne yapacağımı ben de şaşırdım. Kalemimi arayıp da bulamadığımı gören garson geri çekildi. Yan masaya gidip yatırdı başını. Haline acıdım. Yazdıklarımı ben bile okuyamıyordum artık. Kalkmalıydım. Bu çocuğu böylesine rezil etmemeliydim. Uyuklamaya başlamıştı zavallı.

Az sonra gidip onu uyandıracakım onu. Bir türlü bitmeyen bu mektubu uzatacağım titreyen ellerimle. Biliyorum, gözlerini uzun uzun kırıştıracak ve sonra da: “Abi n’olur kızma ama, bunları okuyacak bir adam göremiyorum ben bu memlekette,” diyecek. Desin. Yalan değil ki söylediği... Farkında olmadan gerçeği de söyler bazen insan. Söyler ama kızdırır karşısındakini. Beni de... Şöyle bir bakacağım gözlerine, boş bir duvara bakar gibi. Baktıkça artacak kararsızlığım. Belki bir yumruk omzuna, belki de öpeceğim yanaklarından. Artık hangisini becerebilirsem... Sonra biraz su! Birlikte saçlarımı, elimi, yüzümü yıkayacağız. “Gitmemiz gerekiyor abi,” diyecek ince bir mırıltıyla. “Evet, gitmemiz gerekiyor. Çekilmeliyiz bu hayattan.” Kapıya doğru yürüyeceğiz sendeleyerek. Kendimizi yıkmadan yürümek güzel! Belki birkaç masaya tutunur, bir-iki sandalyeye çarparız, hepsi o kadar. Sırtımı yaslayacak bir yer bulunca bırakacak beni oraya, bekleyeceğim ışıkları tek tek söndürmesini. “Abi, mektubu unuttuk!” diyecek tam kapıdan çıkarken. “Bırak, kalsın orda,” diyeceğim Şaşkın şaşkın bakacak yüzüme bir süre. Asılacağım koluna, ama o benden daha güçlü şu anda, direnecek: “Abi, alalım şunu. Yazık değil mi onca emeğe?” Yine o kırgınlık, yıllardır beslediğim içimde ve kimsenin bilmediği... “Yazık! Hem de çok yazık.” Yalnızca bu kadarını söyleyeceğim. Kimi zaman susmak da güzeldir. Ama garson bilemez aklımdan geçenleri. Bir daha üsteleyecek ayık olmanın verdiği anlaşılmaz güvenle: “O zaman niye almıyorsun? Yarın sağlam kafayla tamamlar gönderirsin.” Islak saçlarımdan sular süzülecek bir anda yanağıma: “Adresini bilmiyorum ki. Nasıl göndereyim?” diyeceğim belli belirsiz. Ve tokat yemiş gibi kalacak zavallı garson içeride, ben tokat atmış gibi dışarıda onu beklerken...

YOKSUL YOLCULUK

Avluyu toprak yoldan ayıran duvarın arkasından ayak sesleri geliyor. Bir köpek uyuyor köşede, ayaklarını altına toplamış; dört değil de sekiz ayağı var sanki, öyle görünüyor uzaktan bakınca. Kuşluk vaktinin o kendine özgü sessizliği, gün boyunca olacakları beklemenin tuhaf gerginliğiyle doluyor ağaçların arasına, darmadağın evlerin ve gittikçe sararan tarlaların... Şöyle bir kaldırıyor başını köpek, sesin yaklaşmakta olduğunu anlayınca da fırlayıp ayağa kalkıyor. Duvarın üstünde gepegenç bir küheylana dönüşüyor birdenbire. Gözleri defnelerin arasından çıkıp gelecek olan yolcуда şimdi. Zamansa dilinin ucunda alev, uzayıp kısalan... Neyse ki çok geçmeden anlıyor gelenin yabancı olmadığını. Evin sahibi kıvrılarak akan su gibi sessizce

yaklaşıyor. Köpek bir an nefes almayı bile unutup dikkatle bakıyor gelene, yanılmadığını görünce de inanılmaz bir akışkanlıkla gevşeyip rahatlıyor. İçinde iyice dikleşen yokuşun eğiminden dönüp geriye, az önce yattığı yere, o yarım yamalak gölgeliğe boylu boyunca seriliyor.

Adam çıkıyor merdivenleri. Ürkerek... Ağustos böceklerinin kulak tırmalayan seslerini, hafif bir esinti bulunca bir yanıyla güneşi parlatıp öbür yanıyla söndüren dut yapraklarının hisirtilarını arkasında bırakarak giriyor evin içine. Karısı orda. Poyraza bakan pencerenin önünde; kendi yarattığı tuhaf sessizliğe gömülmüş, öylece duruyor. Bir yanağında ışığın yeşilliği, ötekinde harman yerinin ezik otları... Dirseğini yastığa dayamış, çenesi sağ avucunun içinde, bir ölü inatçılığıyla bakıyor dışarıya. Kocası kapıdan girerken iyice azalıyor odanın ışığı, hatta kendisinininki de; fakat o yine de başını çevirip bakmıyor.

Adam elindeki torbayı bir köşeye bırakıyor. Duvar dibinden yürüyüp odanın en karanlık yerine oturuyor sıkıntısını kusmak isteyen sokak kedilerinin çekingenliğiyle. Çıt yok içeride. Kendiliğinden oluşan bir buğulu aynada hareketsiz duran karısına bakıyor uzun uzun. Baktıkça da acıyor haline. İçinde yepyeni bir sancı, boğazında eski düğümleme... Kocaman bir boşluk olarak görüyor bedenini o anda ve öfkesinin bıçağı yön değiştiriyor apansız. Kalkıp her şeyi dağıtmak, kırmak, parçalamak geçiyor içinden. Bir başka yol bulmalıyım diye düşünüyor sonra, kırılarak geçen her saniyeyi güzelce sarmalayacak olan. Çünkü böyle giderse köprü iyice uzaklaşacak kıyıdan. Gömleğinin cebindeki sigara paketine gidiyor eli. Muhtar çakmağının kokusu ve derin bir iç çekme sesi sonra, bütün bunların ardından...

“Hadi bul şu oğlanı da giydir,” diyor karısına.

Kadının gözleri dışarıda, az ötede tek başına dikilen menengiç ağacında, ağacın gölgeliğine sığınan pullukta, otların arasından baş gösteren irili ufaklı taşlarda... Bambaşka bir soruyla karşılık veriyor kocasına:

“Konuştun mu?”

“Konuştum.”

“Ne dediler?”

Gerçi kadın bu sorunun da yanıtını biliyor. Fakat küçük bir çapak arıyor sözcüklerin arasında, kendini rahatlatıcak bir çapak... Kuralları üzerinde daha önceden anlaşılın oyunu, öyle ya da böyle bozmak isteyenlerin umudu dilinin altında.

“Ne desinler! Sen çocuğu getir, ötesini düşünme dediler.”

Kadın sığıyor yerinden. Çırlıçılak bir öfkenin gücüyle atıyor kendini sedirden aşağıya, kapının mavi boşluğuna yönelen ok sanki.

“Öyle diyecekler tabii. Gözü kör olsun bu yoksulluğun!”

“Uzatma!” diye bağıyor adam.

Sesi hızla dolanıyor odanın içinde. Raflardaki alüminyum tencereler, kalaylı tepsiler, emaye tabaklar suratlarında bir kırbaç gibi şaklayan bu sesi, değiştirerek gezdiriyorlar evin tozlu boşluklarında. Adamın kocaman elleri üst üste açılıp kapanıyor. Gözlerindeki şimşek kararır gibi olunca da toparlıyor kendini. Sesini yumuşatıyor azıcık:

“Uzatma da, giydir şunları çocuğa,” diyor.

Getirdiği torbayı şiltenin üzerinden alıp öteye, biraz daha öteye, odanın ortasına fırlatıyor. Düştüğü yerde içine kıvrılıp öylece kalıyor torba. Kadın kapıdan çıkarken o tarafa şöyle bir bakıyor, o kadar. Terliklerini ayağına geçirmeye uğraşırken kocasının soluğu patlıyor ensesinde:

“Bana bak! Her şeyi burnundan getirme insanın! Tamam mı?”

Kadın bu söze de aldırış etmiyor. İki evi birbirinden ayıran duvarın boşluğundan süzülüp komşunun avlusuna geçiyor. Kertenkeleler ürküp yer değiştiriyorlar kovuktan kovuğa koşuşarak. Köpek yattığı yerden başını bir kez daha kaldırıyor ve sinirleniyor belli belirsiz. Sardunyalara, fesleğenlere, zambaklara ve begonvillere sürten şalvarının esintisinden kazandığı hızla bahçeye iniyor kadın. Adam arkasından seslenmek istiyor, ancak geç kaldığını anlayınca susuyor. Çarpıntısı büyümeyi sürdürüyor bedeninin derin köşelerinde.

Kadın bahçede dört dönüyor. Ağaçların arasındaki dikdörtgen boşluklarda gezdiriyor bakışlarını. Ortalıkta kimse yok, oğlu da...Yandaki bahçeye, oradan da dere yatağına iniyor. Defne ve hayıt kokan bu yarı karanlık dehlizde irili ufaklı sürüngelelerin, dallarda gezinen kuşların ve kendilerini oradan oraya savuran arıların çıkardığı karmakarışık seslere alışkın olmanın rahatlığıyla yürüyor. Eski günlerdeki gibi incecik bir haykırıyla seslense oğluna, kolayca bulacak onu. Ama şimdi ağzını açacak hali yok. Üstelik sessiz bir arayışı daha çok yakıştırıyor kendine. Ayağına çağırmanın değil, rastgele bulmuş olmanın serinliğini yaşamak istiyor garip bir nedenle. Düşünülmiş, tasarlanmış bir davranış değil bu. Öylesine, kendiliğinden... Yanardağın zirvesinden süzülen ateş macunları gibi nerde rastlarsa orda kapıp... Gerisini düşünmek bile istemiyor.

Adam, dut ağacının dibinde hâlâ... Kısa kesilmiş saçlarını ıslattıktan sonra bir süre çevresine bakıyor. Duvarın üstünde oturulacak bir yer arıyor kendine. Taşlar ısınmaya başlamış. Bu sırada ayakkabılarına takılıyor gözü. Tozun toprağın ve onca dal parçasının arasında gezindikçe derisi çizilen ve burnunun ağartısı her geçen gün daha da artan ayakkabılarına. Bugüne değin boyamamış olmasına hayıflanıyor. Böyle mi gidecek şimdi oraya, bu ayakkabılarla? Evet, böyle gidecek! Art arda dizilmiş bunca ayıba biri daha eklenmiş, ne çıkar! Bir an kendini o rahatsız edici kalabalığın arasında düşünüyor, herkesin gözü ayakkabılarında. Oysa o oğluna bakıyor, yalnızca oğluna ve sonra karısına, ve sonra... İyice soğuyor bu dünyadan. Dalıp gittiği yerden ayırmasa bakışlarını belki bir başka gerçekliğe kopup gidecek. Çıldırarak işten değil. İyi ki kızı çıkıp geliyor bu sırada bir yerlerden, ter içinde...

“Nerdeydin sen?”

“Çitlembik yedim şurada biraz,” diyor kız.

Eliyle arkadaki ağaçları gösterdikten sonra boş bir şişenin bakışıyla bakıyor babasına. Onun duvarın kimsenin oturmadığı bölümündeki bitkin halini çözmek küçücük beynine zor geliyor.

“Abin nerde?”

“Bilmem. Sabahtan beri görmedim onu ben,” diye karşılık veriyor kız.

“Bir yere kaybolma o zaman.”

Sesinde karmakarışık bir tını, bir gürültü...

“Biraz sonra annenle bir yere gideceksiniz. Biz de abinle arkadan geleceğiz, tamam mı?”

“Nereye?”

“Annene sor, o biliyor. Ama gecikmek yok, ona göre...”

“Biri mi öldü?” diyor küçük kız.

Adam kalkıyor yerinden. Bu sorudaki sözcükleri tanımıyor sanki. Boğazına dizilen kupkuru harfleri yüklenip karısının gittiği yönün tersine yürümeye başlıyor. Elinden gelse karşıdaki dağlara kaçacak, gri dağlara, günler sonra bulunup gelmek üzere... Ama bugün ne böyle bir şans var, ne de gücü... Bu kadarını biliyor. Yürüyecek biraz. Evden uzaklaşmak... da denebilir mi buna? Hayır, olsa olsa kendinden uzaklaşmak... Gecedен beri midesinde biriken ve her adım atışta ağdalı bir girdap oluşturan akıntının buharı, zehir yuvasına çevirmiş ağzının içini. Gözlerini nereye çevirse değişiyor coğrafya. Sihirli bir silgi var bakışlarında; renkli bir haritayı siyah-beyaza çevirmenin ustası olmuş çoktandır. Epeyce uzaklaştıktan sonra yolun tekdüzeliğinden bıkmıyor ve yandaki incir tarlasına atıyor kendini. Ağaçlara bakıyor ilk kez görüyormuş gibi; dallarına, oyuklarına, kıvrımlarına...

Kadın döndüğünde evde buluyor oğlunu. Şaşırmıyor hiç, nerde olduğunu da sormuyor. Avluda sunak taşı gibi parlayan bidona yaklaşır o da yıkıyor elini, yüzünü, ayaklarını... Ardından tahta bölmeli odaya geçiyor bastığı yeri sarsan adımlarla. Sandığın üstündeki döşekleri, yorganları, kilimleri tek tek atıyor yere. Kanaviçeli örtüyü de... Kaldırıyor sandığın kapağını, düşmanını duvara yaslar gibi. İçinden çıkardığı elbiselere tek tek bakıp birini fırlatıyor kızının önüne:

“Şunları giy. Çabuk!”

Kızcağz ne yapacağını bilememenin şaşkınlığı içinde. Annesinin davranışları babasının sözlerini tamamlıyor çünkü. Yine de ağzını açmaya korkuyor. Kabaran bir öfkeni altında her an kalabileceğini fısıldıyor ona bir ses. Kısacık yaşamında bu sesi dinlemeyi öğrenecek kadar deneyim kazanmış. Ürkek adımlarla gidip elbiseyi alıyor yerden.

Kadın her şeyi olduğu gibi bırakıp bir kez daha öteki odaya geçiyor. Kocasının bıraktığı torbayı açıyor yırtarcasına. İçinden çıkan beyaz gömlekle, kısa pantolonu şiltenin üstüne serip boyuna bosuna bakıyor.

“Nerdeydin sen?” diyor oğluna farklı bir sesle.

Az önce şimşek gibi oradan oraya saldıran o değil sanki, bir anda değişmiş.

“Gezindik biraz,” diyor çocuk.

Alışılmadık bir sessizlik yükseliyor odanın içinde. Kadın, elindeki giysilerin orasını burasını düzeltiyor sürekli. Cepleriyle, düğmeleriyle, dikiş izleriyle oynuyor. Yeni bir oyalanma biçimi bu. Gittikçe odayı dolduran suskun anafor, bir süre sonra olduğu yerde dönmesine yol açıyor:

“Sen dün denize girdin mi?” diyor oğluna aynı sesle.

“Girdim,” diyor çocuk.

“Tuzunla mı geziyorsun hâlâ?”

“Yoo. Gelirken zeytinli kuyuda yıkandım.”

Zeytinli kuyu! Ne zaman adı geçse, damarlarında dolanmaya başlayan buz ve şerbet karışımı bu şırıltı, kurak bir ovada yol alırcasına akmaya başlıyor içinde. Tazeleniyor azıcık. Çocuk hemen fark ediyor annesindeki bu renklenmeyi. Bir şeyler olacak ama ne? Olup bitenleri anlamış değil henüz. Ortalıkta alışık olmadığı bir ürperti dolaşiyor. Fakat az önce kendiliğinden oluşan aralığı değerlendirmeye niyetli bu kez. Başını sokmak istiyor oradan.

“Bir şey mi oldu anne?”

“Yok bir şey.”

“Nasıl yok?”

“Baban gelince sorarsın nasıl olmadığını...”

“Nerde o?”

“Cehennem dibinde!”

Yollar gene kesiliyor. Zorla düzene soktuğu sözcükler bir bir dağılıyorlar ve bütün eşyalar anlamsız bir örtüye sarınıyorlar yeniden. Ağır bir sis kaplıyor her yeri. Kuruyan dudaklarını ıslatıyor çocuk diliyle. Hem ürküyor, hem de gözlerini annesinden, o gittikçe kızaran ateş tuğlasından ayıramıyor.

Kadın, anne olmanın gücüyle okuyor oğlunun bakışlarını. Davranışını yanlış bulsa da, içindeki yangıyı ancak böyle akitabiliyor. Merkezkaç bir rahatlama biçimi bu. Kimden öğrendiğini kendi de bilmiyor. Bunu düşünmenin zamanı da değil zaten. Yılların öreerek üstüne geçirdiği bu delikli zarfı eskiden beri seviyor her nasılsa. Köşede dizlerini çenesine dayayarak oturmakta olan oğlunun, gittikçe bir dergâh çilekeşini andıran görüntüsü içindeki köpürmeyi emmeye başlayınca içindeki mendireğe çarpan dalgalar geri dönüyor.

“Dışarı gel de şu elini ayağını güzelce yıkayalım.”

Kımıldamıyor çocuk. Ne bir titreşim, ne bir kıpırtı, ne de bir tepki... Yalnızca gözleri... Gözleri zayıf bir kandil, duvarın önünde incecik ışığıyla parlıyor. Bu fersizlik zıvanadan çıkarıyor kadını. Oğlundaki bu sönüklüğün bir karşı çıkma olduğunu seziyor çünkü ve az önce aklından geçenler bir anda siliniyor:

“Canımı sıkma benim. Yürü dışarıya.”

Çare yok. Kalkıyor çocuk oturduğu yerden. Birlikte bidonun başına gidiyorlar hızlı adımlarla. Kadın taşın üstüne çıkarıyor onu. Sert hareketlerle soyup yalnızca donunu bırakıyor üzerinde. Sıyırıcasına sabunlamaya başlıyor derisini. Yüzünden başlayıp ensesini, sırtını, ön taraflarını, kollarını, sonra da bacaklarını... Kocaman maşrapaya suyun dolduğunu görüyor çocuk, ama boşalırken her yer karanlık. Durulanma suyunda çevreyi şöyle bir tarıyor, yoldan gelip geçen var mı diye o kadar. Kimsecikler yok. Seviniyor.

Koşarcasına içeri giriyor sonra. Kurulanırken annesinin seslenişini duyuyor:

“Ayakkabılarını giy, dışarda bekle beni,” diyor kadın, henüz ayarı bozulmamış bir sesle.

Kız bir devin yanından geçer gibi sakınarak atıyor adımlarını. Ayakkabılarını eline alır almaz da kapının önünde buluyor kendini. Babası henüz ortada yok. Nereye gitti acaba bu saatte? Dörtnala koşan bir atın üstünde... Öyle canlandırıyor onu bir an için gözünde. Hoşuna gidiyor bu görüntü. Sağanak bir yağmurun ortasında hızla yol alışını düşünüyor. Kaygan tepelerden, sarp kayalıklardan geçişini, atın rüzgârından otların iki yana yatışını, kuşların savruluşunu; dikenli tellerin, tarlaları ayıran duvarların, yıkılmaya yüz tutmuş köprülerin üzerinden soluk soluğa atlayışını... Her ne kadar sık sık yönünü değiştirse de biliyor ki sonunda gelecek babası. Evdeki bu karmaşayı, bu yıkıklığı silip atacak iri damarlı elleriyle. Küçük kız ona güveniyor.

Ne var ki ondan önce annesi görünüyor kapıda. Bir fırtınakuşu. Kocaman bir çanta geçirmiş koluna;

“Yürü!” diyor sert bir sesle.

Önce dar ve karanlık bir patikaya, oradan da ağaçların arasına dalarak sebze bahçelerinin içinde gözden kayboluyorlar.

Adam tepedeki zeytin ağacının dibinde, yosun tutmuş bir kaya gibi otururken görüyor bu gidişi. Çalılara, sarkan dallara tutunarak ve sanki biraz da hafifleyerek iniyor aşağıya. Üzerindeki yepyeni giysilerle kendisini bekleyen oğlunu görünce yüreğinin yağı eriyor bir kez daha. Kaçırıyor bakışlarını. İçeri giriyor gömleğini değiştirmek için. Fazla kalmıyor orda. Çıkarken bir ağız dolusu duman üflüyor boşluğa, şapkasını kafasına geçirmiş...

“Hadi bakalım, düş ardıma,” diyor oğluna.

“Nereye gidiyoruz baba?”

Duymazlıktan geliyor adam. Merdivenlerden inerken sağa sola bakıyor yalnızca, arkasında bir

ceset bırakarak yola çıkanların merakıyla. Belki de ilk kez, köyün ıssız bir bölgesinde yaşıyor olmaktan sevinç duyuyor. Fakat gölgeli bir sevinç bu. Suskunluğunun yapay olduğunu bilerek yürümek ve çok geçmeden bir başka hırpalayıcı boyuta geçecek zorunda olmanın yükünü taşımak, adımlarını cılızlaştırıyor gittikçe. Mandalından kurtulmuş bir makaraya tutunanların yaşam çizgisi uzanıyor şimdi önünde. Ne halatı bırakması mümkün, ne de bir başka makaraya sarılması. İnecek aşağıya; belki hızlı, belki de yavaş... Aldığı yaraların ne denli çetin olduğunu, ancak yere çarptıktan sonra anlayacak.

Sabahtan beri sıraya soktuğu onca sözcüğün dilinin ucuna yapışmasını engellemeye çalışıyor bir yandan. Öte yandan da boğazını tırmalayan asıl sestten kurtarmaya çalışıyor sözcüklerini. Yoksa soluk bile alamayacak, boğulup gidecek bir kayanın yamacına serilip.

Minik kıvılcımlar yanıp sönmeye başlıyor sırtında. Yutkunuyor birkaç kez. Acımasız yolculuk sürüyor. Arkasından gelen oğlunun kendi yürüyüşünü taklit ettiğini, ayak izlerine basarak yürümeye çalıştığını fark ediyor. Hiç sesini çıkarmıyor, adım atışlarından yükselen ritmik sesin uyumuna bırakıyor kendini. O anda bir başka karar daha veriyor, az ötedeki tepeye ulaşınca konuşacak oğluyla. Böyle arka arkaya değil de, yan yana yürümenin iç rahatlatan serinliğinde dertleşmenin daha kolay olacağını düşünüyor.

Tepe dediği hafif bir yükselti aslında. Çevredeki bahçelere azıcık yüksekte bakan küçük bir ıssızlık... Hayvanlar bekliyor bu ıssızlığın ortasında, kendilerini biraz sonra ağaç gölgesine götürecek olan sahiplerini. Otların arasında çekirgelerin, sürüngenlerin, böceklerin, kuşların hiç bitmeyen telaşları...

“Nereye gittiğimizi merak ediyorsun, değil mi?” diyor adam birdenbire.

“Evet.”

Yeni bir sürüklenme daha. Artık yürüyüş değil bu, adım adım süzülme tepenin eğiminden aşağı, iki ter damlacığı gibi... Adamın dili süngere dönüşüyor yeniden. Çocuk babasına bakıyor hafifçe başını çevirip; her an tedirginliği biraz daha artarak yürüyor babasının yanı sıra.

“Annen sana bir şey söylemedi galiba.”

“Söylemedi,” diyor çocuk.

“Ben söyleyeyim o zaman.”

“Söyle.”

“Oğlum, bugün sünnet olacaksın. Haberin olsun. Şimdi de oraya gidiyoruz..”

Artık geri dönüş yok. Kopup giden bir çılgılığı döndürmenin olanaksızlığıyla baş başa kalıyorlar ikisi de Yalnızca kaçamak bir bakış bundan sonrası, kaygan bir uzaklığı koruma içgüdüleri...

Çocuk bir an adımlarının düzenini şaşırıyor, tuhaf bir zedelenmenin eşliğinde iki-üç kez sendelese de, üstünde gezindiği bu acımasız dünyaya kendini uydurma başarısını çabucak

gösteriyor:

“Ben mi?” diyor yavaşça.

Oradan oraya çarparcasına bir süre dolandıktan sonra en küçük bir iz bile bırakmadan uçup giden sesinin ardından hızlandırıyor adımlarını. Yetiştiriyor babasına. Bir yanıt bekliyor, belki bir gülme sesi, bir şaka esnemesi yüzünde... Hepsi boşuna... Ağaçlar, çalılıklar, taşlar, otlar ayaklanıyor sanki. Hep birlikte yürümeye başlıyorlar sessiz bir rotanın izinde.

“Başka çaremiz yoktu oğlum,” diyor adam. Çocuk tanıyor bu sesi, bu tanıdık bıçağı... Aralarındaki gizli ip tam ortasından kesiliyor. Babasından ağır ağır uzaklaşıyor çocuk. Boşluk büyüyor. Oğlunun yaklaşmasını bekliyor adam. Gittikçe çoğalan uzaklığın daha da açılmasının varacağı noktayı biliyor çünkü. Adımlarını iyice küçültüyor. Karmakarışık bir yürüyüşle yaklaşıyor çocuk.

“Bak oğlum,” diyor adam. “Arkadaşlarının çoğu sünnet oldu. Bu işi fazla geciktirmeye gelmez. Sana onlar gibi güzel bir sünnet düğünü yapmayı biz de isterdik, ama halimizi görüyorsun.”

Bir süre susup oluşan boşlukta kendini toparlamayı deniyor. Tepenin zirvesindeki düzlükte derin bir soluk almanın yeni sözcükler bulmaya yol açacağını düşünüyor. Ve bunun yararı oluyor gerçekten.

“Bilmem daha önce duydun mu? Kimi aileler, kendi çocuklarıyla birlikte bizim gibi insanların çocuklarını da sünnet ettirmek isterler. Dün akşam bize de...”

“Çok acıyacak mı baba?”

Babasını dinlemiyor çocuk. Sözcüklerin derin bir çukura yuvarlanıp orda kendi kendine boğulmaktan başka bir işe yaramayacağı ortada. En seçme olanları bile, gerçeğin hırçınlığını örtecek kadar sevimli değil. Bir çalkalanma daha adamın yüreğinde; aykırı bir ses içinde:

“Dön geriye be! Dön! Dön de ne olacaksa olsun!”

Fakat uzun sürmüyor bu direniş. Başlamış bir yolculuğun ortasından dönmenin saçmalığını kovalıyor aklından bir daha geri gelmemek üzere.

“Korkma. Öyle sandığın kadar çok acımayacak. Ama hiç de haberin olmayacak demiyorum tabii.”

“Kimmiş beni sünnet yaptıracak olan?”

“Sen tanımazsın. Eski bir arkadaşım benim.”

Araya yeni bir suskunluk daha giriyor. Adam, aslında alışkın bu tür suskunluklara. Ama şimdi başka bir suskunluk geçiyor onun gönlünden, harflerin arkasında herhangi bir ejderhanın gizlenmediği suskunluk... Biliyor ki böyle bir atmosferi yaratmak çok zor şu anda, üstelik ikisi de buna hazır değil. Hızlanıp öne geçiyor yeniden. Arkasından sürüklenircesine gelen oğlunun soluk

alıp verişini dinleyerek tüketmeye başlıyor uzayan metreleri.

Ana yola çıkınca bir kez daha deniyor şansını:

“Korkuyor musun yoksa?”

“Biraz...” diyor çocuk.

“Ne kadar biraz?”

“Çok.”

Adam başka soru sormamaya karar veriyor. Çocuğun ağzından çıkan her sözcük bir hançer olup saplanıyor çünkü sırtına. Kurbanlık kuzu gibi ardından tıkırdayarak gelmesinin hüznü yetiyor zaten bu yolculuğun ateşini üfleme. Yeni körüklere gerek yok diye düşünüyor adam.

Mevlit okunuyor ağdalı bir sesle sünnet evinin bahçesinde. Erkekler sofaya toplanmışlar, aralarına hocayı da alarak yapay bir huzur maskesinin önderliğinde dinliyorlar mevlidi. Kadınlar ise evin odalarına dağılmışlar gruplar halinde. Hoparlörden dağılan yanık sesi, zaman zaman dedikodunun bulamacına sarmalanmaktan da kurtaramıyorlar dillerini.

Adam içeriye girmiyor. Kapıda karşılaştığı ev sahibine oğlunu ve elindeki çantayı teslim ederek kenardaki sandalyelerden birisine ilişiyor. Karısı çıkıyor az sonra dışarı. Göz göze gelince ikisi de birbirlerinden kaçırıyorlar bakışlarını. Kadın çocuğu ve çantayı alıp hızla içeri giriyor. Uzaklaşan oğlunun ardından son kez bakıyor adam. Gözlerindeki sulanmayı parmaklarıyla gizliyor kimseye belli etmeden.

Sandalyede oturmak da sıkıyor onu, göz göze geldiği insanların yapmacık selamları da... Kalabalığın baskısından kurtulmak istiyor hemen. Utanmayı falan bir kenara bırakıp oturduğu yerden kalkıyor. Aklına o anda bir şey gelmiş gibi yapıp sofadan aşağıya iniyor. Ağaçların arasındaki ince patikada yürümeye başlıyor, kısa sürede gözden kaybolmak istiyor, bir an önce...

Kadın dışarı çıkıyor bir süre sonra. Kocasını göremeyince telaşlanıyor. Sağa sola bakıyor, evin arkasına dolanıyor, yok adam. Meraklanıyor iyice. Eğilip ağaçların arasına bakıyor uzun uzun. Neden sonra önce ayaklarını görüyor, sonra da kuyunun başında kımıldamadan duruşunu. Hemen o tarafa seğirtiyor.

“Bir delilik yapmadan yetişebilsem şuna,” diyor içinden.

Adam arkadan gelen ayak seslerini duyunca irkiliyor. Hızla çeviriyor başını:

“Ne yapıyorsun burda?” diyor kadın.

Adam yanıt vermiyor. Konuşsa ağzından çıkacak olan o titrek ve boğuk sesin başına ne işler açacağını biliyor. Saçlarını sıvazlar gibi yaparak yüzünü ve gözlerindeki yaşı silmeyi beceriyor.

“Ne oldu?” diyor kadın bir kez daha.

“Yok bir şey.”

Umduğundan daha diri çıkıyor sesi. Seviniyor buna. Kuyuya eğilip suya bakıyor uzun uzun. Karısı ağır ağır yaklaşıyor yanına. Elini sırtına koyuyor:

“Burada böyle durulmaz,” diyor. “Ayıp. Orda mevlit okunuyor, sen burada...”

“Tamam, sen git, ben birazdan gelirim,” diyor adam.

Kadın elini çekiyor. Çekerken de kolundan tutup kocasını yavaşça uzaklaştırıyor kuyunun başından.

“Sıkma canını bu kadar,” diyor. “Biz de düğününü gönlümüze göre yaparız.”

“Yaparsınız,” diyor adam. “Fakat benim o kadarına ömrüm yetmez artık.”

Kadın yan tarafına geçiyor kocasının. Eğilip yüzüne bakacak. Ama adam izin vermiyor buna. Kuyuya eğiliyor bir kez daha.

“O nasıl söz öyle?” diye fısıldıyor kadın. “Ağzından yel alsın.”

Fakat o gün yel de esmiyor.

DİYET

Ömer Seyfettin için...

Evinde kahvaltı yapmazdı hiç; yıllardan beri... Son zamanlarda karısını uyandırmadan yataktan çıkmanın da ustası olmuştu. Bir tavşan sessizliğiyle giyinir ve usulca çekerdi odanın kapısını. Dolapta akşamdan kalan bir şeyler varsa doldururdu sefer tasına; yoksa ne yapalım, Allah kerim! Merdiven boşluğunda yankılanan minik tıkırtıları arkasında bırakarak inerdi aşağıya. Çoğu zaman dudaklarında aynı kıpırdanma: *Yaşlılık kapıya dayandı be oğlum. Koca bir hayat geldi geçti, ellerin bomboş...* Çocukları olmamıştı. (NEDENİNİ DÜŞÜNMEK İNSANIN ÖMRÜNÜ AZALTIR.) Çareyi ceplerinde aradı hemen, sigara ve çakmakta...

Kepengi kaldırdı ağır ağır. Gecenin ayazını hâlâ üzerinde taşıyan kapı kolunu kendine doğru çekip çevirdi anahtarı. Dükkânın içinde hiç eksilmeyen kumaş kokusu zehirli bir gaz gibi saldırdı burnuna. Şalteri açar da açmaz elektrik sobası hafif bir zırlıtyla çalışmaya başladı. Ağır ağır kızaran çubukların aynadaki kışkırtıcı görüntüsüne takıldı bir süre. Ve karısı geldi aklına: *Uyandı mı acaba? Sanmam. Kalkıp da ne yapacak sabah sabah?*

Çayı hazırlamalıydı bir an önce. Lavaboyu gizleyen yeşil örtüye uzandı eli. Aralayıp içine girdi o

daracık bölmenin. Isıtıcının fişini prize taktı. Demliği dünden temizlemişti zaten; güzelce oturttu çaydanlığın üstüne. Camın kenarında bir sabah keyfi sürmeliydi şimdi. Çok değil, birazcık... Olsa olsa iki bardak çay içimi. *Simitçi de gelir şimdi nerdeyse.*

Arkasındaki kapının gıcırdadığını duydu, dönüp bakmadı bile. Bu saatte müşteri falan gelmezdi. Ya simitçi, ya da yandakilerden biri. *Merhaba Murat Abi!* Yanılmamıştı, Erhan'ın sesiydi bu; bitişikteki kırtasiyecisi... Ağır ağır döndü: *Merhaba! N'aber?* Bugün her zamankinden daha da beyazdı sanki Erhan'ın yüzü. *Haberi unuttun mu abi?* dedi heyecanla. *N'oldu ki?* Olduğu yerde kaldı öteki. Gittikçe körleşen gözlerle baktı: *Abi unuttun mu; bu akşam sıra bizde ya.* Küçük bir boşluk... Tanıdık birini anımsama çabası... *Yapma yahu!* Başını salladı Erhan. Sonra da ağız dolusu bir küfür savurdu dişlerinin arasından, evet anlamında.

Sıkma canını oğlum böyle sabah sabah. Dur bakalım, bir yolunu buluruz belki. Geç şöyle. Erhan, bu sözlere tutunup soldaki sedirin üstüne yavaşça çöktü. Çok üşüyordu bugün. Heyecan üşümesi mi, yoksa sabahın serinliği mi yol açıyordu böyle boynunu içine çekmesine, belli değil. *Nasıl buluruz yolunu abi? Herkes kuzu kuzu gidiyor işte.* Bu kez dikkatle baktı Erhan'ın yüzüne. *Peki, gitmesek ne olur?* Erhan burnuyla güldü. *Sen de bu sokağa dün geldin sanki abi! Gitmeyene ceza var, ceza... Haberin yok mu?*

Murat Usta çakırkeyif bir evliyaydı sanki o sabah; sakin ve telaşsız... *O zaman biz de gideriz oğlum, ne yapalım?* dedi bulanık bir sesle. Erhan sinirlendiğini belli etmedi. Yanındaki mezuroyu alıp parmaklarının arasından geçirdi, renkli bir yılan gibi oynadı bir süre onunla, sonra da masanın üstüne attı. *Yengeyi de götüreceksin ama...* İlk kez rahatı kaçtı. *O kadarını biliyoruz herhalde.* Erhan bu huzursuzluğu fark etti hemen, üstüne gitti yaramaz bir çocuk gibi: *Kural böyle biliyorsun; evde kim varsa... Çoluk çocuk...*

Hırsla yerinden kalktı. Örtüyü çekip kaynayan suyun birazını boşalttı demliğe. Çayın buruk kokusu yükseldi dükkânın içinde. *Çocuğumuz yok ya, ille onu söyletecek velet. Dur bakalım, Allah büyük. Seni de görürüz,* diye mırıldandı belli belirsiz. Çaydanlığa biraz daha su koydu. Şekeri dolaptan çıkardı. Süzgeç zaten orda. Her şey tamam. Yerine döndü: *Kaçtaydı bu zimbirtü?* (SESİ NASIL DA SERT!) Erhan ürktü: *Sekizde* dedi yavaşça. Bu kez daha üst perdeye çıktı: *Hepimiz aynı yerde oturalım, tamam mı? Komşulara da söyle. İçinden çıkılmaz bir sessizlik daha...* Erhan kocaman gözleriyle baştan aşağı süzdü Murat Usta'yı, sonra da başını salladı kocaman bir kukla gibi.

Çok geçmeden geldi beklenenler. Önde polis otosu, arkada zabıta kamyoneti; mavi lambalarının ışığını arka arkaya dağıtarak girdiler sokağa. Öteki sokaklardan kazandıkları deneyimi sergilemek için sabırsızlanıyorlardı sanki. Murat Usta fermuarını değiştirmeye uğraştığı pantolonu toparlayıp makinenin altındaki boşluğa tıktı. Cam kenarına doğru yürüdüğü sırada da ilk duyuru yükseldi hoparlörden: "Lütfen dikkat! Halkımızı bilinçlendirmek ve geleceğe hazırlamak amacıyla valilik tarafından bir süredir yürütülen 'global sinema' kampanyamız, bu akşam siz değerli vatandaşlarımızın hizmetinde olacaktır. Daha önce hazırlanan takvim gereği, bu akşam yalnızca sizin için gösterilecek olan bu filmi izlemek zorunludur. Doktor tarafından verilen raporlar ve valiliğimizce verilen izin belgeleri dışında hiçbir özür kabul edilmeyecektir. Her esnaf, en geç saat on sekizde iş yerini kapatacak ve ailesinin yetişkin kişileriyle birlikte saat yirmide Kültür Merkezi'nde hazır bulunacaktır. Bütün kolluk kuvvetleri ve muhtarlar tarafından yoklama yapılacağı ve bu kampanyaya katılmayanların mutlaka cezalandırılacağı önemle duyurulur!"

Lütfen dikkat! Halkımızı...”

Araçların geçişini sessizce izledikten sonra dükkânın içinde şöyle bir göz gezdirdi. Bütün eşyalar biçim değiştirmiş gibi geldi nedense. *Bu günleri de görmek varmış*, deyip aynaya döndü yüzünü. İyice yaklaştı. Kırılan saçları, kırılan yüzü, tombullaşan çenesi başka biri yapmıştı onu son günlerde. *Bundan sonrası da bambaşka olacak*, dedi kendi kendine. *Öyle görünüyor*.

Erhan yeniden belirdi kapıda. Çok önemli bir şey yapıyormuş gibi kafasını durmadan sallayarak... *Hiç çekemem şimdi bunu*, diye düşünmüştü başlangıçta ama sonra sevindi geldiğine. Çalışma iştahını kaybetmişti nasıl olsa; akşama kadar da elinin işe gideceğini sanmıyordu.

Çabuk geldi seninkiler Erhan,dedi gülümseyerek. *Dur bakalım, bu daha birincisi*, diye yanıtladı öteki. *Kim bilir kaç kez daha gelip kafamızı ütülecekler. Yandaki sokakta sabahtan akşama kadar bağırışlardı, unuttun mu?* Bu sırada kapının kolu sertçe çevrildi. Camın arkasında üç karaltı... Önce tuhafiyeci Altan girdi içeriye, peşinden de berber Timuçin’le kasap Fethi... Yağmurdan kaçarken derme çatma bir kulübeye sığınan avcılar gibi yakın duruyorlardı birbirlerine. Üçünün de yüzünde beklenene kavuşmakla korkmak arası bir dalgalanma... *Murat Abi, n’oluyor böyle yahu?* dedi Timuçin girer girmez. *Yok oğlum bir şey. Büyütmeyin öyle fazla. Daha çok gençsiniz de o yüzden zor geliyor size. Biz bunun gibi çok film gördük. Korkmayın, bir şey olmaz.* Fethi kendine Erhan’ın yanında yer açtı, ötekiler de sandalyelere oturdular karşılıklı.

Bakın, şuraya yazıyorum; siz de tanıksınız,dedi Erhan. *Eğer bize de o gıcık film düşerse, ben onu asla seyretmem abicim. Yarısında çıkar giderim. Haberiniz olsun.* Kasap Fethi atıldı yeni bir şey öğrenmenin heyecanıyla: *Hepsi aynı değil mi yahu bu filmlerin?* Erhan bilirkişi tavrına büründü yeniden: *Hayır, dört değişik film varmış, tamam mı? Bunlardan ikisi, hatta üçü neyse de; ama bir tanesi resmen propagandaymış. İşte torbadan o çıkarsa bize, katlanmam ben.* Murat Usta yeni bir çay demlemek için geçtiği örtünün arkasındaydı gene, ordan bağırdı: *Varmış mı öyle senin gibi yarısında çıkıp giden başka babayığit?* Herkes birbirine baktı. *Ben duymadım*, dedi Altan. *Öyle ortada çıkmak varsa, ben de gelirim seninle. Ama buna izin vereceklerini sanmam.* Kısa bir sessizlik oldu. Murat Usta çaydanlığı yıkadı güzelce. Erhan kararlı görünüyordu: *Ben izin falan anlamam. Delikanlı gibi çıkar giderim, ne yaparlarsa yapsınlar.* Altan’ı sıkıntı bastı birden. Dirseğini dikiş makinesinin masasına dayayıp saçlarını karıştırmaya başladı ağır ağır. *Senin için hava hoş tabii. Bekâr adamsın. Biz ne yapalım? Çoluk çocuğun önünde azar mı işitelim bu yaştan sonra?*

Bardakları yıkamaya başlamıştı perdenin arkasında, suyun sesine karışan konuşmalardan gizli bir haz duyarak... Fethi’nin sesi geldi sonra kulağına: *Hadi hanımı götürdük diyelim, çocukları niye götürüyoruz, ben de bunu anlamış değilim anasını satayım.* İçi cız etti birden. Başını kaldırıp duvardaki küçük aynaya baktı. Alnına düşen saçlarını sol elinin bileğiyle arkaya itti. Karısı geldi gözlerinin önüne. Tek başına oturup kendisini bekleyen... Yalnız ve mutsuz... (YATAKTA MIYDI ACABA DAHA?) Orta yaşı geçmiş olmasına karşın hâlâ diriliğini koruyan göğüsleri ve kalçaları... Çabuk toparladı kendini. *Muhtarla polis yoklama yapıyormuş içeride. Evde kim varsa, onla-altmış yaş arası, orda olacaklarmış, eksiksiz...* diyordu Erhan telaşlı bir sesle. On beş gün önce dağıtılan bildirimleri ezberlemişti sanki. Bardakları yıkayıp tepsiye kapattı güzelce. Demliğe çay boşalttı kavanozdan. *Bir çırak olsaydı iyiydi şimdi*, diye geçirdi aklından. *Ya da aslan parçası bir oğlan...*

Dışarı çıkarken örtüyü öyle bir çekti ki, koparacaktı nerdeyse. Erhan'la göz göze geldi birden. Yalnızca onunla... Gülümsedi.

Oysa değişen bir şey olmayacağını biliyordu herkes. Ne kadar konuşulursa konuşulsun, ötekiler gibi kendilerinin de akşam olunca Kültür Merkezi'nin önünde sıraya gireceklerinden emindi sokağın esnafları. Yaptıkları sözel bir rahatlamaydı olsa olsa. Bir tür boşalma...

Gün batımına yakın tülün arkasında beliren polisleri görünce saatine baktı Murat Usta. Altıyı beş geçiyordu. *Hadi bakalım, sen de...* dedi polisin biri kapıyı aralayarak. *Tamam, çıkıyorum.* Bütün hazırlıkları bitirmişti zaten. Ana şalteri kapattı. İçeriye şöyle bir göz atıp asma kilidi aldı eline. Kepengi indirirken Erhan'ın sesi geldi kulağına. Polislerle tartışıyordu belli ki. Hızla o tarafa yöneldi. Tam içeri girecekken iki polisle karşılaştı. *Şunu da götür usta,* dedi öndeki. *Başımıza bela olacak yoksa.* Erhan tezgâhın arkasında oturuyordu. Bakmadı bile o tarafa. Yürüdü. Köşedeki kepenk demirini eliyle koymuş gibi buldu. Olanca gücüyle asıldı kepengin halkasına. Yarıya kadar çekti ve beklemeye başladı. Kimsecikler yoktu sokakta. Bomboş... Ağaçlar, çöp bidonları ve banklar birdenbire büyümüş gibi görünüyordardı bu ıssızlıkta. Hatta başıboş gezinen iki köpek bile.

Koluna girdi Erhan'ın. Yan yana yürümeye başladılar. Köşeyi dönünceye kadar ikisi de konuşmadı. Otobüs durağına yaklaşınca *Saat kaçta buluşalım?* dedi. Derin bir soluk alıp uzaklara baktı Erhan: *Ben gelmeyeceğim Murat Abi.* Sertçe kendine doğru çekti: *Bana bak! Kafanı kırarım senin. Gelip gelmeyeceğini sormadım. Kaçta buluşacağız dedim.* Erhan sendeledi. Yolunu şaşırılmış insanların kararsızlığıyla atmaya başladı adımlarını. Biraz daha yürüdüler. Uzayan sessizlik çoğaltıyordu ayakkabılarının gürültüsünü. Erhan daha fazla dayanamadı bu baskıya: *Sekize çeyrek kala, iyi mi?* diye fısıldadı yavaşça. *İyi,* dedi Murat Usta, *köşede... Trafik lambalarının dibinde.*

Güneş tam bu sırada battı.

Çok kalabalıktı Kültür Merkezi'nin önü. Herkes birbirini arıyordu kuşkulu gözlerle. Yüzler asık, bakışlar tedirgin... Murat Usta da farklı değildi aslında ötekilerden. Karısının kokusu başını döndürmesine karşın dönüp yüzüne bakmak bile gelmiyordu içinden. Bu yüzden kısa yanıtlarla geçiştiriyordu kadıncağızın sorularını. Siyah bir takım elbise vardı üzerinde; içindeyse mavi bir gömlek... Trafik lambalarının ikide bir değişen ışığı vurdukça, adını bilmediği renklere boyanıyordu giysileri. Yüzü ve saçları da...

Erhan fazla bekletmedi. Yokuşun başında göründü çok geçmeden. Hızlı adımlarla geliyordu. *Bu çocuk hâlâ bulamadı mı kafasına göre birini?* dedi karısı, başını azıcık daha omzuna yaslayarak. *Bulamadı,* diye yanıtladı. *Dükkân açmayı becerdi ama yuva kurmada biraz beceriksiz kerata.* Gülümsedi kadın: *Biz bulalım o zaman.* (NASIL DA SEVERDİ BÖYLE ŞEYLERİ!) Sinirlendi ama belli etmedi. Erhan'ın iyice yaklaştığını görünce de bir baba gibi yürüdü o tarafa.

Tam bir kargaşa ortamıydı içerisi. Yerini beğenmeyenler, arkadaşını arayanlar, ne olacağını merak edenler ve bütün bunlara bakıp bakıp sinirlenenler siyah bir örtü gibi kaplamışlardı koltukların üzerini. Hem üniformalı, hem de sivil giyimli polisler cirit atıyordu ortalıkta. Kimisi yardımcı olmaya çalışırken, kimisi de uzak bakışlarla izliyordu olup biteni. Çoğunun gözü saatinde.

Altan'ın sesi geldi orta sıralardan: *Murat Usta! Buradayız!*

Yerine oturunca huzursuzluğu iyice arttı. Çevrede dolanan, içeri girip çıkan, kimi rahatsız; kimi de düğüne gelmiş gibi yapay bir coşkunun içinde çalkalanıp duran insanların gözleyerek zamanın geçmesini bekliyor ve bir an önce bu cendereden kurtulmayı düşlüyordu.

Film başladı. Kulakları sağır eden bir ses ve uyarıcı bir müzikle... Ancak filmin İngilizce olması herkesin canını sıktı. Hafif bir uğultu duyuldu içeride. Altyazıları izlemek onun için de zahmetli işti doğrusu. Acıdı hem kendine, hem de oradakilere. İki polisin art arda çalan düdüklere çabucak kesti bu uğultuyu. Her şey düşünülmüştü belli ki. Film başlangıçta küçük bir ailenin dünyasını anlatıyor gibi göründüyse de, bir süre sonra gerçek yüzünü sergilemeye başladı. İki bir kocaman şirketlerin adı geçiyordu alt yazıda; sonra dünyanın geleceği, yaklaşan savaşlar, mutlu yaşama sanatı, güzel görünmenin sırları... Erhan başına gelecekleri az çok tahmin ettiği için hazırlıklıydı buna. Şaşırmadı. Fakat bir süre sonra iş iyice çığrından çıktı. Açık açık çarpıtılıyordu insan ilişkileri... *Bizim şirket sizin ülkenizi de yönetir, merak etme sen sevgilim*, diyordu adam kadına, sevişmenin en yoğun ânında. *Bu kadarına dayanmam ben*, diye fisıldadı yanındaki Altan'a. *Sakin ol*, gibilerden bir işaretle aldı karşılığını. Sustu. Ne var ki oyuncuların biri, işi gücü bırakıp karşısına oturtulan bir başka oyuncuya ders verir gibi konuşmaya başlayınca ortalık biraz hareketlendi. *Küçük işletmecilik bitmiştir dostum! Ayrı ayrı bilgilerin önemi kalmamıştır gelişen dünyamızda. Bilgilerin tek merkezde birleştirilmesi gerekmektedir*, derken ısıracak gibi gülümsüyordu perdedeki yakışıklı. *Bilgi nasıl küreselleşmenin silahıysa, büyük şirketler de zengin-yoksul ayrımının olmayacağı bir dünyanın ortak gücüdür. Sermayenin tabana yayılmasına gelince; kocaman bir palavradan başka...*

Erhan bu kez Murat Usta'ya döndü: *Abi, ben kaçırım biraz sonra*. Murat Usta *sus* işareti yaptı eliyle ve kafasını çevirdi. Perdedeki adam konuşuyordu hâlâ. İzleyenler de alt yazıdan anlamaya çalışıyorlardı dediklerini. Murat Usta göz ucuyla baktı Erhan'a. O da bundan cesaret aldı hemen: *Maşallah! Ne güzel! Aslanla farenin ortaklığı... Yazın bakalım, yazın!*

Altan'ın canı sıkılmaya başladı. Şu Erhan'ı susturmanın bir yolunu bulmalıydı. Çevresine bakındı. Az ötede iki polisin kendilerini izlemekte olduğunu görünce eğildi azıcık. Elini ağzına siper yaptı. *Bize bakıyorlar. Kapat şu çeneni biraz*. Erhan şöyle bir baktı arkaya doğru. Polisleri görünce oturuşunu değiştirdi ve kendini yeniden filme vermeye çalıştı. Ne var ki çok sürmedi bu suskunluğu. Filmdeki adamın sözlerini okudukça yerinde duramaz oldu. Sağındaki Altan'a da, onun yanındaki Murat Usta'ya da tepkilerini aktaramayınca kendi kendine mırıldanmaya başladı: *Paranın asıl sahibini söylemiyorsunuz, değil mi? İşinize gelmiyor tabii. Siz harcayın; biz kazanalım demeyi bir türlü beceremiyorsunuz...*

Bu sırada arkada belli belirsiz ayak sesleri duyuldu. Biri yavaşça gelip dürttü Erhan'ı: *Kes sesini... Artist orda. Sen konuşacak olan değil, dinleyecek olansın*. Çevredekiler korkuyla çevirdiler başlarını. Erhan bu korkuyu görünce iyice çileden çıktı. Ayağa fırladı. Sıranın başında oturduğu için kolay olmuştur kalkması. *N'oluyor be? Sana ne!* Sesini fazla yükseltmemişti ama salonun sessizliğinde herkes yanı başında söylenmiş gibi duydu bu sözleri. Polisler bile irkildiler. Onlar da beklemiyordu böyle bir tepkiyi... *Otur yerine şerefsiz*, dedi polis, dişlerini sıkarak. *Otur, yoksa ağzını burnunu dağıtırım şimdi*. Bir yandan da omuzlarından bastırıp çökertmeye çalışıyordu koltuğun üstüne. Erhan direndi. Direnince de gizli bir yumruk yedi midesine. Öne

doğru eğildi ister istemez. Bunu fırsat bilen polis saçlarından tutup itti koltuğa doğru. Erhan aradaki boşluğa düştü. Ortalık karıştı. Birkaç kişi yerinden kalktı. Korkudan mı, yardım amaçlı mı belli değil. Bu sırada iki polis daha geldi. Biri arkadaşını alıp uzaklaştırdı, öteki de yerden doğrulmaya çalışan Erhan'ı yakaladı. *Gel lan buraya*, dedi fısıltıyla. Erhan bu kez durumun ciddi olduğunu kavradı ve karşılık vermedi. Birlikte kapıya doğru yürümeye başladılar.

Erhan'ın yanı karanlıkta gözden kaybolduğunu görünce Murat Usta yerinden fırladı. Kapıdan çıkarken yakaladı ötekileri. Ayak sesleri yankılandıkça içeridekiler nefeslerini tutarak bekliyorlardı olacakları. Arkadan Murat Usta'nın yaklaştığını gören polis, durdu birden. *Sen geç yerine*, dedi bağırarak. Ve bunun üzerine bütün lambalar birdenbire yandı. Perdedeki film de kesildi beş-on saniye sonra. *Nereye götürüyorsunuz yahu çocuğu?* Müthiş bir sessizlik oldu salonda. Polisler bile yanıt veremedi ilk anda. *Bırakın beni!* diye bağırıldı Erhan. Ön tarafa doğru koşanlar oldu. Esnaftan bazıları ve en çok da polisler... *Ben bu filmi izlemek istemiyorum.* Salonun tavanında yankılandı Erhan'ın sesi. Polisler bir anda vurmaya başladılar. Murat Usta girdi araya, daha sonra da Altan, Fethi, Osman, Timuçin ve Burhan... Ancak bir türlü ulaşamıyorlardı Erhan'a. Kadınların çığlıkları doldurdu içeriyi. Kimin ne dediği belli olmuyordu artık. Tam bir kör dövüşü...

Çekilin, müdürüme yol verin!Gür bir ses duyuldu sahnenin önünde. Polisler hemen çekidüzen verdiler kendilerine. Ortalık sakinleşti. Karşı kapı açıldı. İki polisin arasında kara gözlüklü, mavi takım elbiseli bir adam girdi içeriye. Burnundan akan kanlı suyu elbisesinin koluna silmeye çalışan Erhan'a doğru yürüdü doğruca. Tam karşısında durdu. Baştan aşağı süzdü tiksinti dolu bakışlarla. *Ne istiyor bu?* dedi buz gibi bir sesle. *Gitmek istiyor müdürüm. Beğenmedi filmi*, dedi biri. Kara gözlüklü müdür yılan gibi gülümsedi: *Peki, başka? Başka var mı bunun gibi?* Kimseden ses gelmedi. Murat Usta işin başa düştüğünü anlayınca elini kaldırdı: *Ben de varım müdürüm.* Polislerin hepsi garip bir ifadeyle baktılar. Müdür bir daha gülümsedi: *Başka?* Bu kez Altan, Fethi, ve Timuçin çıktılar ortaya. Müdür sayının bu kadar çoğalacağını beklemiyor olmalıydı ki; ilk kez yüzü asıldı. *Mikrofonu hazırlayın bana*, dedi yanındakilere.

Göz açıp kapayınca değin hazırlandı ses düzeni. Müdür ağır adımlarla çıktı sahneye. Bütün salonu uzun uzun taradı gözleriyle. Az önceki kargaşa, yerini derin bir kuyunun sessizliğine bırakmıştı. *Üzgünüm, ama ilk kez böyle bir şey oldu*, diye başladı konuşmasına. *Şu gitmek isteyen kahramanlar dışında, herkes yerine otursun bakayım. Hatta bunların yakınları da...* Gizli bir güç dolaştı salonun içinde. Kısa sürede başlangıçtaki fotoğrafa dönüldü yeniden.

Eğer içinizde bunlar gibi gitmek isteyen olursa, bilin ki onlara da izin verilecektir,dedi müdür. *Ama bir şartla... Gitmek isteyenler bunun diyetini ödeyerek çıkacaktır bu salondan.* Bambaşka bir sessizlik çöktü salona. Herkes bu konuşmanın nereye varacağını merak etmeye başlamıştı. *Şartımıza gelince*, dedi müdür; *herkes mesleğine uygun bir eşyayı bu salona diyet olarak bırakıp öyle gidecektir. Neyi bırakacağına da biz karar vereceğiz, tamam mı? Bunu kabul ederseniz, mesele yok. Yolunuz açık olsun. Ama ben razı değilim dersiniz, o zaman da oturup adam gibi izleyeceksiniz filmi. Bizi üzmeden... Takdir edersiniz ki, bizi üzene biz de üzeriz.* ”

Salondan çıt çıkmadı. İlk adımı başarıyla attığını anlayan müdür, alaycı bir tavır takındı birden: *Ee, artık izin verin de kocaman bir isyanın minicik bir cezası da olsun, değil mi?*

Evet, var mı başka gönüllü?Komiserin sesiydi bu. Salon birbirine bakmaya başladı. Arka

sıralardan çelimsiz bir adam yürüdü öne doğru. Müdür yarı yolda durdurdu onu. *Sen de mi gidicisin yoksa kürdan bey?* Adam incecik bir sesle bağırdı: *Evet*. Polislerden kıkırdayanlar oldu. *İyi. Öyleyse senden başlayalım*. Durduğu yeri beğenmeyen birinin aceleciliğiyle yanıtladı adam: *Başlayalım*. Sesinde en ufak bir pürüz yoktu. Şaşırdı herkes. Ne Erhan, ne Murat Usta, ne de diğerleri adamakıllı tanıyorlardı bu adamı. Sokağın öteki ucundan bir elektrikçiymi miydi, neydi? Azıcık bir göz âşinalığı, o kadar.

Sen ne iş yaparsın, dedi müdür. *Ayakkabıcıyım ben*, dedi adam. *İyi. Çıkar o zaman ayakkabılarını. Yalınayak gideceksin evine*. Herkesin şaşkın bakışları arasında inanılmaz bir rahatlıkla çıkardı ayakkabılarını adam, orta yere fırlattı ve yürüdü gitti. Her şey öylesine hızlı olmuştu ki, böylesine bir rahatlığı ne polisler, ne de müdür beklediği için onlar da nefeslerini tutmuşlar, adamın gidişini boş bakışlarla izlemişlerdi. *Bunun yakını var mı?* diye sordu müdür. Kimse ortaya çıkmadı.

Peki, sıra sizde beyler! Söyleyin bakalım, önce hanginiz? Altan bir adım attı öne doğru. *Ben tuhafiyeciyim müdürüm*, dedi saygılı bir sesle. Kendisinden hiç de beklenmeyecek derecede sakin görünüyordu. Müdür güldü: *Ne versin bu?* dedi yanındaki komiser. Komiser, müdürünün kulağına eğilip bir şeyler söyledi. Kıkırdadılar. *Bak! Komiserim donunu versin diyor. Nasıl, iyi mi?* Altan, bir kez daha şaşırttı oradakileri. *Tamam, vereyim. Nerde çıkarayım, siz onu söyleyin*. Herkes donup kalmıştı. Altan bunu da fırsat bildi. Kemerini çözmeye yeltendi. *Hop, hop!* dedi komiser. *Kendine gel. İyice sapıttın bakıyorum. Git şu perdenin arkasında gör işini*. Altan iki adımda sahneye çıktı. Koşar adımlarla perdenin gerisine geçti. Birkaç dakika sonra da elinde külotla görüldü sahnede. *Tamam mı?* dedi sert bir yüzle. Müdür şaşkın bakışlarla Altan'ı bir süre süzdükten sonra: *Bırak şu köşeye*, dedi. Altan denilen yere attı donunu. *Bunlar da eşantiyon*, deyip çoraplarını ve mendilini de bıraktı aynı noktaya. *Gideyim mi şimdi?* Komiser, müdürden önce bağırdı. *Defol! Seni iyi bir ıslatmak vardı ama bu kadar insanı geç bırakmayalım*. Altan uzaktaki kapıdan çıkarken karısına ve annesine çıkmalarını işaret etti. İki kadın süklüm püklüm izlediler onu.

Bu kez Timuçin çıktı öne. *Ben de berberim*, dedi zor duyulur bir sesle. *Sen ne vereceksin bay berber?* Timuçin dudaklarını kıvırdı: *Ben bilmem. Siz seçin*. Çevresindekilere bakarak kararı polislerden birinin vermesini istedi müdür. Kısa boylu biri, *Bizi bedava tıraş etsin bu yıl*, diye fisıldadı. *Olmaz, başka bir şey yapsın*, dedi diğeri. Üç-beş kişi daha karıştı söze ama bir türlü uzlaşamadılar. Sonunda yine müdür buldu orta yolu: *Bayanlar, yanında makası olan var mı?* Kıpırdananlar oldu içerde. Çantalar açıldı kapandı. Bir makas sesi duyuldu arka sıralardan. Müdür yaklaştı Timuçin'e: *Eğil bakalım biraz*. Timuçin kafasını uzattı öne doğru. Kılı bile kıpırdamadı. Müdür, birkaç yerinden makasladı o güzelim saçları. Sonra da saatine baktı. İşin daha fazla uzamasını istemiyordu. *Yarın bana geleceksin. Saçının ve bıyığının hepsini kesmiş olarak. Duydun mu?* dedi dövecek gibi. *Duydum*, diye yanıtladı Timuçin. *Hadi, bas git o zaman!* Kızı ve karısı sahnenin önündeydi zaten. Timuçin atladı aralarına. Apar topar çıktılar.

Müdürüm, bunun kanı durmadı. Önce bunu mu göndersek acaba? Erhan'ı tutmakta olan polislerden biri sesleniyordu merdivenlerin başından. Komiser yanaştı Erhan'a. *Sen kırtasiyeciydin değil mi?* Erhan'ın kılı bile kıpırdamadı. Duymamıştı sanki soruyu. Murat Usta anladı onun kendince bir tepki vermekte olduğunu: *Evet*, diye yanıtladı Erhan'ın yerine. Komiser bu yardımdan hoşnut kaldı: *Usta, istersen bunun diyetine de sen karar ver*, dedi oldukça yumuşak bir sesle. Murat Usta arkadaşlarına baktı teker teker. Hiç düşünmediği bir konuydu bu. Ter bastı

her yanını. *Ben bilmem, kendisi söylesin*, dedi. Müdürün yüzü asıldı birden. Bir kez daha saatine baktı. Sıkıntılı bir sesle döndü arkasındaki polise: *Bak bakalım, kalem var mı şunun cebinde?* Polis, Erhan'ın bütün ceplerini sert hareketlerle yokladı. Işıltılı bir kalem bulunca da sevinçle gösterdi yanındakilere. *Tamam, o yeter*, dedi müdür, *yediği dayacağı da sayarsak ödeşmiş oluruz.*

Sonra Murat Usta'ya döndü. *Hadi bakalım, sen de ver vereceğini; hem kendini götür, hem de bu zibidiyi...* Murat Usta, Fethi'ye baktı göz ucuyla. Onayını aldıktan sonra bir adım öne çıktı: *Ben terziyim*, dedi usulca. Komiser hoşlandı bu meslekten: *O zaman senden de pantolonu rica edelim beyefendi. Hadi bunlar toy; ama sen bu yaşta isyan etmeyi bildiğine göre ceremesi biraz ağır olmalı, değil mi?* Murat Usta karısına doğru baktı, fakat ışıklar gözünü aldığı için seçemedi bir türlü. Aklına Altan geldi birden. Onun gibi davranmalıydı o da. Yalvarmadan, ağlamadan... Her şeyi, herkesi unuttu; geçmiş ve geleceği... Artık bir tek içinde bulunduğu ânı yaşamak istiyordu ve bu ortamdaki çabucak kaçıp kurtulmayı... Hemen çözdü kemerini. Ayakkabılarını çıkarmadan pantolonu ayağından sıyrıp duvarın dibine bıraktı. Komik bir görüntüsü vardı şimdi. Hiç de önemsemedi. *Biz dışarıda bekliyoruz seni*, dedi çıkarken Fethi'ye ve Erhan'ın koluna girip sürüklercesine indirdi onu sahnenin merdivenlerinden.

Fethi tek başına kalmıştı polislerin arasında. O da ancak o zaman akıl edebildi karısına ve oğluna bakmayı. Korkuyla gezdirdi gözlerini izleyenlerin arasında. *Eee, assolist efendi! Söyle bakalım, nedir senin hünerin?* Fethi duruşunu dikleştirdi: *Kasabım ben. Alaylı bir vurguyla sordu müdür: Senin hediyen ne olsun acaba, mahallemizin kasabı? Deminden beri gözünün önünde olan bitenler zaten iyice sinirlerini germişti Fethi'nin. Müdürün sorduğu soru içini yaktı geçti. Bütün bedeni titremeye başladı bir anda. Benim hediyem olmaz*, dedi. *Ben hediye falan vermem. Aslanlar gibi de karımı, çocuğumu alır giderim.*

Sahnedeki soğuk bir rüzgâr esti birden. Kimsenin beklemediği bir yanıttı bu. Oysa o âna değin işler yolunda gitmişti. Şu ufaklık mı kaçıracaktı şimdi işin tadını? Müdür böyle bir olasılığı düşünmek bile istemiyordu. Yapmacık bir kahkaha attı, ama kendi de beğenmedi kahkahasını: *Vay iki gözüm! Maşallah! Eğer diyetini vermezsen, yakınlarını alarak bu kapıdan çıkacağını mı santyorsun?* Birden salona döndü: *Kim acaba bu cengâverin yakını? Köşeden bir el kalktı. Karısı mısın?* diye sordu müdür. *Evet.* Fethi, karısının korku dolu sesini duyunca ağlayacak gibi baktı müdüre. Farkında olmadan başını iki yana sallamaya başladı. Müdür bir adım daha yaklaştı: *Uzatma! Karını da daha fazla rezil etme bunca insanın içinde. Yoksa kasap sen misin, ben miyim gösteririm sana! Kulağını ya da bilmem neyini kesmeden, bırak şuraya bir şey, defol git!*

Fethi çıldırarak gibi oldu. Eli ayağı titriyordu. *Bana bak müdür*, diye bağırdı; *güzel konuş! Adamı günaha sokma.* Salona uğursuz bir sessizlik egemen oldu birden. Kötü şeyler damlatmaya hazırlanan bir yağmur bulutu sanki. Komiser sahnenin uzak köşesinden Fethi'nin üzerine atılmak için hareketlenmişti ki müdür tuttu kolundan. *Dur*, dedi; *dur bakalım, yumurtlasın biraz daha.* Yeniden Fethi'ye döndü: *Ee, sonra? Başka ne var ne yok? Şimdi sen bize bir şarkı bile söylersin. Hazır sazı ele almışken...* Fethi dişlerini kıracak gibi sıkıp haykırdı: *Bak, dalga geçmeyin benimle. Kötü olur. Bırakın bizi gidelim. Kasabım ben! Ne vereceğim size? Kanımı mı, canımı mı? Kafasını bozmayın lan insanın!* Son sözü öylesine bağırarak söylemişti ki, salondakilerin çoğu bakışlarını yere indirdi, olacakları görmemek için. Bu sırada biri hızlı adımlarla sahneye doğru yürümeye başladı. Fethi karısının geldiğini görünce bağırdı: *Gelme! Bekle orda beni.* Kadın zıncık diye durdu. Yaşam da durdu bir an. Yine de kendini ilk toparlayan müdür oldu. (SORUMLULUĞUN SOĞUKKANLILIĞI...) Fethi'ye iyice yaklaştı. Gözlerinin içi alev... Geri

geri gitti Fethi: *Sen de dur orda müdür. Yaklaşma!* Müdür, bir ara duraksar gibi olduysa da sürdürdü ilerlemeyi. Aralarında üç-dört adım kalınca Fethi arka cebine attı elini birden. Kaşla göz arasında kocaman bir çakı çıkarıp açtı keskin yüzünü. *Fethi!* diye bağırdı karısı. Ama hemen karşılığını aldı: *Karışma sen! Çocuğu al, kapıya yürü* . Kadın kıpırdamadı yerinden. Belki korkudan, belki de işleri daha fazla karıştırmamak için. Bu sırada komiserin gür sesi yankılandı içeride. *At onu elinden! Manyak!* Birkaç polis temkinli adımlarla yaklaştılar Fethi'ye. Sahnenin kenarına kadar çekildi Fethi. Polislerin üzerine geldiğini görünce de titremeye başladı. Tutamıyordu kendini. Herkesin kendini seyrediyor oluşu geri dönülmez bir yola sokmuştu onu. Bağırdı: *Gelmeyin! Gelmeyin diyorum lan!* Ama tam tersi oldu. Bu kez bütün polisler yaklaşmaya başladılar. Yalnızca müdür duruyordu olduğu yerde. Komiser, Fethi'nin korkudan ve sinirden bembeyaz kesilmiş yüzünü görünce keyiflendi: *Ver şunu, yoksa gebertirim seni!* Çevresindeki kalabalık gittikçe çoğalıyordu. Yolun sonuna geldiğini düşündü Fethi ve elindeki çakıyı kendisine bir adım daha yaklaşan komiserine olanca gücüyle fırlattı. *Bunu mu istiyorsun? Al o zaman!* İzleyenler ne olup bittiğini anlamadı bile. Az önce Fethi'nin elinde parlarken gördükleri çakı, komiserin göğsünde dikiliyordu şimdi. Kimileri bu kadarını bile fark etmedi. Komiser yere yığılıp da polisler başına üşüşünce anladılar kötü bir şey olduğunu. Yükselen çığlıkların ve uğultunun arasında sahnedeki Fethi. Yangın kapısına doğru koşmaya başladı. *Kaçıyor! Yakalayın şunu!* Arkasından gidenler oldu. Ayak sesleri doldurdu koskoca binayı...

Bir kadın duruyordu köşede, çocuğuna sınımsız sarılmış...

BEBEK

Kapıda zil sesi... Yaşlı bir kadın yalnızlığının ürkütülmesinden rahatsız. Uykuladığı divandan ağır ağır doğruluyor. Dizlerinde onca ağrı... Eşyalara tutunarak kapıya yöneliyor. Gözetleme deliğinden bakacakken vazgeçiyor, merdivenlerin ışığı yanmıyor çünkü. İkinci kez basılıyor zile. Yüreği bir daha geliyor ağızına. Mutfığa geçiyor telaşla, oradan da balkona... Aşağıya bakıyor. Kent ışıklar içinde.

“Kim o?”

Ayak sesi. Bir adam beliriyor yarı karanlığın içinde. Apartmanın giriş kapısından uzaklaşıyor geri geri giderek. Sokağın karşı kıyısına bıraktığı arabaya doğru yürüyor. Yaşlı kadın, arabanın tepesindeki ışıklı tabelâyı fark ediyor bu sırada: “taksi”... Dikiş makinesi gibi çalışmakta olan motorun sesi kulağına doluyor bir yandan..

“Gürcan'ın annesi sen misin teyze?”

“Evet.”

“Açar mısın kapıyı?”

Heyecanlanıyor iyice. Ne oldu ki Gürcan'a? Öldü mü yoksa? Ölüm haberleri böyle verilir zaten. Bunu bilecek kadar ustası yaşamının... Olmadık bir saatte yabancı biri gelir, dayanır kapıya. Yüzü allak bullak... Hırıltılı bir sesle sorar:

“Gürcan’ın evi burası mı?”

“Evet.”

“Size kötü bir haberim var da...”

Konuşmaların gerisi anımsanmaz artık. Yalnızca anılardır o andan sonra yaşama egemen olan.

“Hayrola?” diyor yaşlı kadın.

“Hayırdır. Sana Gürcan’dan selâm getirdim. Bir de emaneti var. Kapıyı aç da teslim edeyim.”

Adamın ses tonunu beğenmiyor kadın. Televizyonda izledikleri, gazetelerde gördükleri ve eşten dosttan duydukları temkinli olmasına yetiyor da artıyor bile. Böyle yapanlar çok. Bir numara uydurup kapıyı açtırıyorlar, içerde ne var ne yok götürdükleri yetmiyormuş gibi, bir de üstüne üstlük...

“Tövbe tövbe, neler geçiriyorum aklımdan.”

Bir kez daha kolaçan ediyor çevreyi. Kimsecikler yok ortalıkta. Oysa vakit erken daha. Kış günü işte; ne olacak, el ayak çekilmiş...

“Kendisi nerde? Neden gelmedi ki?”

“Nerde olacak teyze, Antalya’da. Sen kapıyı aç, yukarıda konuşalım.”

Yüreğine biraz daha su serpiliyor kadının. Adam, en azından Gürcan’ın yaşadığı yeri biliyor. Bu bile yeterli kapıyı açması için. Gidip isteksiz de olsa düğmeye uzanıyor.

Dairenin kapısını da açıyor yaşlı kadın. Tedirgin... Yukarı çıkan adam da öyle... Birbirlerine ne diyeceklerini bilemiyorlar bir an. Ama ikisinden biri konuşmalı:

“Merhaba teyze,” diyor adam.

Gözleri kan çanağı, kıpkırmızı. Saçları birbirine karışmış, sakalı en az üç günlük. Deri kabanının altına balıkçı yaka bir kazak giymiş, değişik bir gülümseyişi var.

“Merhaba oğlum,” diyor yaşlı kadın.

Daha fazla konuşup konuşmamakta kararsız.

“Ben içeri girmeyeyim,” diyor öteki. Elindeki sepeti yavaşça bırakıyor kapının önüne, sonra da kucağındaki bohçayı uzatıyor.

“Ne bu?”

“Gürcan gönderdi teyze. Sana çok selâmı var. Anneme teslim et, dön dedi bana.”

Yaşlı kadın burnuna yaklaşan bohçadaki o değişik kokuyu fark ediyor hemen. Sepete kayıyor bakışları aynı anda. Pırıl pırıl parlayan kumaşların aralığından önce saçlarını görünüyor bebeğin, sonra da ellerini... Uyuyor zavallı, her şeyden habersiz.

“Torununu getirdim sana!” diyor adam.

Yaşlı kadın bütün seslere kapalı artık. Adamın kucağındaki örtüyü biraz daha aralıyor. Alt dudaklarını emerek uyuduğunu görüyor bebeğin.

“Gürcan bugün-yarın arayacak seni. Anlatacak olan biteni. Bu sende kalacakmış biraz.”

Kadının heyecandan dili damağına yapışıyor. Oğluyla on gün önce telefonda yaptığı konuşma geliyor aklına:

“Anne, Cem’i sana bırakalım biraz. İkimiz de iş bulduk. Fakat hiç zamanımız yok, inan ki.. Bakamıyoruz zavallıya. Bir bakıcı buluncaya kadar sende kalsın, ne olur!”

“Olmaz öyle şey. Ben hasta bir kadının oğlum. Kendime bakamıyorum, bebeğe nasıl bakacağım? Millet nasıl yapıyorsa siz de öyle yapın. Beni karıştırmayın bu işe.”

“Anne, bu kadar insafsız olma yahu. Bakıcıya verecek para mı var bizde? Kendimizi biraz toparlayalım, alırsız çocuğu. Şöyle beş- altı ay idare etsen ne var? Hadi üzme beni.”

“Hayır. Sen üç yıldır arayıp sordun mu beni? İzini yolunu bilen yok. Sonra bir gün ortaya ben evlendim diye çıkıyorsun. Onun da ne kadar doğru olduğu belli değil. Şimdi de bebeğim oldu diye haber veriyorsun. Böyle mi olur bu işler? Utanmadan çocuğu benim başıma atacaksınız ha! Sizin karşınızda enayi yok, tamam mı? Ne haliniz varsa görün.”

“Anne, bir dakika be. Sandığın gibi değil bu işler. Azıcık dinle beni.”

“Kesinlikle dinlemiyorum. Sen akıllanmayacaksın oğlum. Bıktım senden. Yüzünü bile görmek istemiyorum. Adam olmaya niyetin yok senin. Başımın belâsı!”

“Anne! Anne!”

Telefonu yüzüne kapatışını anımsıyor. Sonra da dinlenip dinlenip ağlayışını. Ama bak, sonunda yaptı yapacağını gene. Bir oldu bittiye getirmek istiyor belli ki. Bu zavallı bebeği ne yapsın şimdi? Geriye mi göndersin, yoksa adamın kucağından alıp bağrına mı bassın?

“Nasıl da güzel uyuyor,” diye geçiriyor içinden.

Başını kaldırıp bakıyor adama:

“Kendisi niye gelmedi?”

“Teyzecim benden duymuş olma, ama Gürcan’ı içeriye aldılar üç gün önce. Ne zaman çıkacağını da Allah bilir. Belki üç ay, belki altı ay... Karısı ise, düşman başına. Çocuğa bakacak biri değil. O yüzden rica etti bana. Eski arkadaşımıdır kendisi. Al bu çocuğu, anneme götür dedi. Kıramadım ben de... Biliyorum biraz ayıp oldu, fakat sen bizim büyüğümüzün, kusurumuza bakma.”

“O karısı olacak şıfıntı niye bakamıyormuş?”

“Ah teyzem ah! Başka bir şey demeyeyim ben artık. Gerisini sen anla.”

Yaşlı kadının gözleri yeniden bebeğe kayıyor. Yüzü açıkta şimdi. En az dört aylık var, öyle görünüyor. Hangi dönemde olduğunu farkında bile değil. İçinden ılık bir şeyler akmaya başlıyor kadının. Gençliği geliyor aklına. Gürcan’ın bebekliği, aslan gibi kocası... Yaşam işte. Nerden nereye... Şimdi ne o aslan gibi adam var yanında, ne de güzel gözlü bebeği... Her şey yalan, her şey boş.

Sepete uzanıyor yavaşça. Bir bebeğin nasıl tutulacağını unutmuş çoktan. Kırılacak bir eşya gibi dikkatle kavriyor. Ağır ağır yürüyor divana doğru. Usulca bırakıyor kendini. Sepeti de yanı başına... Yeni bir kararsızlık yaşamaya başlıyor. Adamı çağırma mı içeriye, yoksa?

“Hadi teyze, ben gideyim artık. Benim görevim buraya kadar. Bebek sana emanet.”

Üstelemiyor. Sıradan cümlelerle uğurluyor taksiciyi. Balkona çıkıp arkasından bakıyor. Hatta el bile sallıyor kendini tutamayıp. Sonra bebeğe bakıp gülümsüyor. Değişiyor birden. Oğluna olan kızgınlığı, bebeğe olan acıma duygusuyla yer değiştiriyor. Ayaklarının ağrısı azalıyor, karşısına geçip bebeği seyrediyor uzun uzun. Oğluna benzer bir yan bulamıyor, ama bebeğin görünüşünden yola çıkarak annesini canlandırmaya çalışıyor gözünde. Gülümsüyor belli belirsiz.

“Gelinimi göremeden torunumu gördüm. Şu Allah’ın işine bak,” diyor.

Ayağa fırlıyor sonra. Bebeği kapıldığı gibi alttaki komşuya iniyor. Saatin kaç olduğu umurunda değil. Paylaşacak olanları. Sabahı bekleyecek sabrı yok.

Taksicinin dediği gibi üç gün sonra arıyor Gürcan. Binlerce özür, bir sürü yakarma... Bir yanlış anlaşılmaya kurban gitmiş de, içerde fazla kalmayacakmış da, çıkar çıkmaz gelip bebeği alacakmış da, onun hakkını dünyada ödeyemezmiş de... Bir sürü palavra. Bu kaçınıcı artık?

Kadın gün geçtikçe alışıyor bebeğe. Bu arada eski becerisini de kazanıyor yavaş yavaş. Konu komşunun katkısı ise yabana atılır gibi değil. Herkes bir ucundan tutuyor. Apartmandaki genç kızlar nerdeyse kimseye bırakmayacaklar. Bebeğin geliş öyküsü de ilgisini çekiyor insanların. Bir başka iştahla sarılıyorlar bu yüzden.

Aradan aylar geçiyor. Yaşlı kadın öylesine bütünleşiyor ki bebekle, kimi zaman oğlunun gelmesini bile istemiyor. İlk adımları attıran o çünkü, ilk sözcükleri öğreten de... Sağlığı biraz daha iyi olsa kimseye vermeyecek, ama bazı günler korkuyor gözü.

“Biraz daha büyüyüp ele avuca sığmaz olunca bakmam ben buna,” diyor.

Neyse ki, bu kez hesabı tutuyor Gürcan'ın. Birkaç ay sapma ile cezasını tamamlayıp çıkıyor hapishaneden. Soluğu annesinin yanında alıyor hemen. Fakat yine yalnız.

“Hani karın nerde?”

“Onun işi bitti,” diyor Gürcan.

“Nasıl yani?”

“Almanya’da mıymış neymiş.”

“Boşandınız yani.”

“Evlenmemiştik ki.”

Daha fazla üstüne gitmiyor oğlunun. Ve o anda da kararını veriyor, bebeği vermeyecek ona. Bahanesi hazır nasılsa şimdi. Gerçi Gürcan'ın konuşmalarından böyle bir şeye onun da niyetinin olmadığı anlaşılıyor, ama olsun. Bu kez adamakıllı savaşıacak.

Hemen ertesi gün dönüyor Gürcan Antalya’ya. Günler ağdalı ve yapışkan... İnsanın derisini sıyrarak kaçıp gidiyorlar gibi. Gidişinin haftasında arıyor annesini. Fakat nedense sesi tanınmayacak denli kötü. Ağlamayı yeni kesmiş çocuklara benziyor. Çatallı ve boğuk.

“Anne, yarım saat önce buldum onu,” diyor.

“Kimi? Karını mı?”

“Hayır. Bebeği getiren taksiciyi.”

Yaşlı kadın soluğunu tutuyor. Kalbi durdu duracak:

“Dinliyor musun anne?” diyor Gürcan.

“Dinliyorum oğlum. Ama bir şey anlamadım.”

“Sana kötü bir haberim var anne.”

“Ne gibi?”

“Onun getirdiği çocuk Cem değilmiş.”

Küle dönüşüyor yaşlı kadın. Her yeri grileşiyor birdenbire.

“Nasıl yani?” diyebiliyor yalnızca.

“Meğer onun da bir çocuğu olmuş başka bir kadından. Bizim çocuk yerine kendininkini getirmiş sana.”

Düşmeden önce sormak istiyor yaşlı kadın. Dizlerindeki derman kesildi kesilecek:

“Peki seninki?”

Ağlamaya başlıyor Gürcan:

“Bir cami avlusuna bırakmış anne. Sonrasını bilmiyor.”

Çöküyor kadın olduğu yere. Telefonu unutuyor, tüm yaşadıklarını da... Geride kalan anlamsız bir tortu şimdi. Başını koltuğa yaslayıp çocuklar gibi ağlıyor.

Yarım saat kadar sonra bir daha çalıyor telefon.

“İyi misin anne?” diyor Gürcan.

“Nasıl iyi olayım oğlum,” diyor kadın.

Tükenmiş artık, kurumuş... Çürümeye başlayan dilinin son çabasıyla soruyor:

“Nerde o pislik şimdi?”

“Bilmiyorum. Hastaneye kaldırmışlardır herhalde. Ya yaşar, ya yaşamaz.”

“Gürcan!”

“Hoşça kal anne. Kaçabildiğim kadar kaçacağım. Beni affet.”

Kapanıyor telefon. Yaşlı kadının gözleri bir daha kararıyor. Oturmak istiyor, fakat buna bile zamanı yok artık. Olduğu yere yığılıyor.

Bebek izliyor yattığı yerden bu düşüşü. Ne var ki elinden gelen bir şey yok şimdilik onun da.

Adını kimse bilmiyor.

DÖNÜŞ

Ayrılırken öptü beni. Bıyıkları yanaklarıma tatlı bir baskıyla dokunurken camın arkasında sıra dizilmiş uçakları gördüm.

Havalimanının iç hatlar salonundaydık.

Saçımın birkaç teli dudaklarının arasından geçmiş olmalı ki, gelip yanaklarıma yapıştılar. Dokunmadım onlara. O ıslaklığı üzerimde taşımak hoşuma gitti. Oysa hiç böyle şeyler yapmazdı. Değil öpmek, el ele bile tutuşmazdı benimle. Burası tutucu bir kent, öyle her aklımıza eseni

yapamayız, derdi. Bu yüzden duygularımızı kılıfından hiç çıkarmazdık hiç. Zaman zaman kızar, çevreye bu denli aldırış etmesine içerlerdim.

Gövdem gövdesinden ayrıldığında ortaya çıkan sıcaklık yitimi ürpertti beni. Öpmesinden gelen şaşkınlığa, insanların uğultusu da eklenince ne yapacağımı şaşırdım. Anladı içine düştüğüm çıkmazı. Sırtıma dokundu yavaşça. Hadi, dedi; uçağın kalkmak üzere. İyi yolculuklar... Omzumdan kaymak üzere olan çantamı düzeltip gülümsedim. Hoşça kal dedim; arkamı dönüp uzaklaşırken. Dört beş adım sonra dönüp el salladım. Sabaha ayarlanmış kocaman bir saat gibi duruyordu orada. Buruk bir kahkaha atacaktım nerdeyse, zor tuttum kendimi.

Yağmur yağıyordu dışarıda. Damlalar yerdeki su birikintilerine bir mıknaatıs özlemiyle ulaşırlarken ortaya çıkan her kabarcık, aynı zamanda içimde de yer ediniyordu kendine. Yürüdükçe artıyordu doluluğum. Bir türlü alışamamıştım ayrılıklara. Her veda ayrı bir hüznü benim için, hâlâ... Yerle gök arasında günlerdir asılı duran yağmur sicimlerinin yolcu tüneline vurmasıyla oluşan sesler zorlaştırıyordu nedense adımlarımı. Anladım, zor geçecekti bu yolculuk.

Yan koltuktaki adamın saati ötmeye başlar başlamaz uçağımız harekete geçti. Böylesine bir dakikliğe alışkın olmadığım için garipsedim bunu da. Çok geçmeden kent'in ışıkları altımızda birer yıldız gibi kayarak akıp gittiler. Sonra bambaşka bir boşluk... Karanlığı yarıp gittiğimizi biliyor, fakat bunu göremiyorduk. Hız ve yön kavramının ayrımında olmaksızın, ne tarafa gittiğimizi bilmeden, kendimizi uçağın uğultusuna teslim etmiş, saksıdaki çiçekler gibi yan yana gidiyorduk.

Almayı son anda akıl ettiğim kitabı çekip çıkardım çantamdan. Önce arka kapak yazısını okudum, sonra da önsözünü... Bu tür yazıları severim. Bir sıcaklık bulurum onlarda. Kedi gibi yürür giderler yapıtın içine, yumuşacık... Gitmekle de kalmaz, bizi de arkasından sürüklerler. Bu çağrıya bir kez daha uydum. Fakat beş-on sayfa sonra gözlerim ağırlaştı. Dalmışım. Ne kadar uyuduğumu bilmiyorum. Anons sesiyle uyandım. Pilot, Esenboğa'daki yoğun sisin inişe engel olduğunu, bir daha deneyeceğini, olmazsa geri döneceğimizi bildiriyordu huzursuz bir sesle. Şöyle bir dalgalandı yolcular. Ben de yerimde hafifçe doğruldum.

Ankara'ya inemedik gerçekten. Sis, çıkmaz bir sokağa soktu bizi. Terlemeye başladım. Ağzı tıkalı bir testinin içine düşmüş sümüklüböcek gibi hissediyordum kendimi; öylesine vıcık vıcık ve öylesine kaygan... Yanımdan geçen hostes bir isteğim olup olmadığını sordu. Dergi ve soda istedim. Çabucak getirdi. Sodayla birlikte, birbirinden renkli dergilere göz atmaya başlayınca, boğuntum azaldı biraz.

İner inmez bir taksiye atladım. Yağmur hızını oldukça azaltmıştı. Sürücü yaşlı bir adamdı ve hemen tanıdı beni. Sen bizim Hoca'nın hanımı değil misin diye sordu. Eşimi nereden tanıyorsunuz, dedim. Üniversitede yıllarca şoförlük yaptım ben, daha geçen yıl emekli oldum, o yüzden tanımadığım azdır orda, dedi. Bir daha konuşmadık. Tekerleklerin su birikintileri üzerinden geçerken çıkardıkları o güzelim sesleri dinleyerek geçti bu minik yolculuk. Yollar bomboştı, eve kısa sürede geldik. Baktım, bizim katın ışıkları yanmıyordu. Arabamızı da göremeyince hemen kaçmış bu diye geçirdim içimden. Saate baktım, erkendi daha, ona geliyordu. Gelip de beni evde bulunca nasıl şaşıracaktı, kim bilir! Yavaşça açtım kapıyı. Açtım ama, yüreğim ağzıma gelecekti nerdeyse. Banyonun ve yatak odasının ışıkları açıldı. Günahını almışım adamcağızın dedim kendi kendime.

Valizi yere bırakırken, gözlerimin önünde bir alev topu belirdi birdenbire. Sanki birisi kafamı mengeneyle aldı da, sıkıp sıkıp bıraktı. Kocaman bir oyuk açıldı içimde. Ayaklarım bedenimi taşıyamayacak kadar güçsüzleşti. Önümde duran kırmızı ayakkabılardan gözlerimi ayıramıyordum bir türlü. Çömelip elime aldım ikisini de. Yüksek topukları ve son derece göz alıcı parlaklıkları, nefes almamı bile zorlaştırdı. Genzimde yeni yanmış bir kibritin tadı... Ağzımı sürekli açık tutmak istiyor, bayılıp kalacağım diye korkuyordum.

Banyodan gelen su seslerini duyunca ayağa kalktım. İçeri girdiğimi duyan yoktu belli ki. Mutfağa geçip buzdolabından soğuk bir şişe çıkardım. Titreyen dudaklarımdan sızan su, çenemi ve boynumu yalayarak göğsüme kadar indi. Birazını da avucuma döküp enseme, yanaklarımı, saçlarımı sıvazladım.

Ne yapacaktım şimdi? İçerdeki kimdi acaba? Tanıdık biri mi, yoksa hiç bilmediğim bir aşüfte mi? Polise ya da komşulara mı haber vermeliydim yoksa? Oturup bir süre bunları düşündüm. Mantıklı bir çözüm bulamıyordum.

Sonra birden yatak odasına girmeye karar verdim. Banyodaki hangisiydi? Kocam mı, o mu? Hiç olmazsa bunu öğrenecektim. Fırlayıp gittim. Yatak odasının kapısını hızla açtım. Bir an gözlerim görmez oldu. Tanıyamadım karşıdakini. Kısık bir çığlık atarak ayağa kalktı aynanın önünde oturmakta olan yarı çıplak kadın. Bakışlarından bile belli oluyordu satılık olduğu. Öylesine alışkın ve duygusuz bakıyordu insana. Kim olduğumu tahmin etti hemen, toparlanmaya başladı. Soluk yüzünden ve deneyimli davranışlarından tanıdım onu: Her gün köşe başlarında, otel çevrelerinde görmeye alıştığımız yabancı kızlardan biriydi o da. Ve kocam, yani o koskoca profesör, ne olduğu belirsiz biriyle...

Kadın hızla topladı üstünü başını. Çoraplarını, kazağını ve sutyenini çantasına tıktırdı; önümden hızla geçip kapıya yöneldi. Defol, dedim dişlerimin arasından. Defol! Vestiyerden kürklü paltosunu aldı. Kıpkırmızı ayakkabılarını giydi ve tam çıkarken dönüp yüzüme baktı. Özür dilerim dedi son derece kötü bir Türkçeyle. Karşılık vermedim. Merdivenlerden inişini seyrettim, o kadar.

Yeniden yatak odasına gittim. Ağaçtan düşmüş bir kuş yuvası gibi geliyordu artık bana odamız. Yan yatmış, zedelenmiş ve biraz da dağılmış... Oysa her şey yerli yerindeydi. Eşyalar bıraktığım gibiydi. Yatağın örtüsü bile açılmamıştı henüz. Sırtımı dolaba dayayıp yaşlı gözlerle ortalığı seyrettim. Bir buzlu camın ardından bakıyordum sanki dünyaya. Her yerden birer ikişer kıvılcım çıkıyor ve söner sönmez de kararıyordu gözüme çarpan nesnelere... Kendime bir türlü gelemiyordum. Nasıl karşılayacaktım onu şimdi, kör bir matkap gibi kemiriyordu bu soru beynimi. Acaba beni görünce ne yapacaktı? Ne diyecekti?

Banyodaki su sesi kesildi. Heyecanım arttı. Koşup holün ışığını söndürdüm. Yatak odasınınkini de... Gece lambasını yakıp yatağın üstüne oturdum. Nedense bir utanç kapladı içimi. Mutlaka bir yolu olmalıydı bu buluşmayı en az hasarla atlatmanın... Aklıma yorganı kaldırıp yatağın içine uzanmak geldi. Bir bakıma saklanma olacaktı bu ve işimi daha da kolaylaştıracaktı. Hemen yatağa attım kendimi. Her yanıma örttüm iyice. Yüz yüze gelmektense böylesi daha iyiydi. Nefesimi tutup beklemeye başladım.

Az sonra odanın kapısı açıldı. Onu göremiyordum, ama gözümün önündeydi sanki. İçeri girince ilk sözü; ne o, kar mı yağıyor yahu, oldu. Sanki kadın anlayacakmış gibi...

Gözlüklerini masaya bıraktı. Çıkan sestem anladım bunu. Yatağın içinden hiçbir tepki gelmeyince, utanıyor musun yoksa dedi alaycı bir sesle. Kımıldamadım bile.

Yorganın kenarından usulca tuttu. Kalbim yola fırlayan bir çocuk gibi kontrolsüz koşuyordu şimdi. Dudaklarımı ısırmakta olduğumu canım yanıncaya anladım. Yorganı sıyırıp çekti üstümden. Bir ayağını yatağa uzatmak üzereydi ki, o loş ışıkta fark etti beni. Gözlerindeki beyazlığın üst üste birkaç kez yanıp söndüğünü gördüm. Öylece kalakaldı. Ne zaman geldin sen, demeyi becerdi yine de bunca şaşkınlığın arasında. Sonra başı geriye doğru gitmeye başladı ağır ağır. Elimi uzattım fakat dokunamadım bile. Yataktan kayan bedeni gülle gibi bir ses çıkararak yere yuvarlandı.

Çok şeyin bitişiydi bu ses...

Ya da yepyeni bir yaşamın başlangıcı...

KAR

Şener Uğur için...

Bir oğulun ille de yakışıklı olması gerekmez ama, yakışıklıydı benim oğlum. Sessiz ve yakışıklı... Ben yoksullukla besledim onu; küçücük bir dükkânın coşkusu ne kadarsa ancak o kadarını taşıyabildim çünkü evime akşamları. Bu yüzden hem uysal, hem de hırçın kaldı hep arkadaşlarının arasında. Bilirdim o keskin gururunun benden geçtiğini. Belki de bu yüzden onca aldatılmışlığını, onca hakkının yenmişliğini billur bir madalya gibi karşıladık her zaman ikimiz. Dalgın otururken bile içinde gergin bir at barındırdığını bilmenin heyecanıyla bakardım yüzüne.

Bir usturanın insanı kendine zincirleyen egemenliği olmasaydı eğer, izin vermezdim o gün gidişine. Camlardan buğuların henüz kalkmadığı bir saatte gelmişti dükkâna. Sabahın dokuzu... Bir elimde minicik sakalları yalayıp yutan köpük, ötekinde keskin ve ince bir çizginin saltanatı, önümde uyur gibi oturan adamın hisri yüzünden aşağı iniyordum ki, girdi içeri. Kolay gelsin baba! Hiç de beklemiyordum doğrusu. Aynadan bakınca anladım ki, yalnızca kendine ait bir noktadan sıçramak için çıkmış yola. Yağmurlu bir denize hazırlanan balıkçıların inatçı bakışlarını gezdirerek gözdağı veriyormuşçasına oturdu köşedeki koltuğa. Gidiyor musun yoksa? Sehpanın üstündeki gazeteye uzandı eli. Evet, biraz sonra çıkacağım yola.

İşte o zaman doğrultmalıydım belimi, yapamadım. Beni şimdi karanlıktan karanlığa savuran şu gizli manivelayı o anda ayağa dikmeli ve geçmeliydim karşısına. Bu havada yola çıkılmaz oğlum. Otur oturduğun yerde! diyemedim. Belki gene dinlemeyecekti sözümü, belki gene kederli bir sessizlikle bakacaktı uzayıp giden sokağın bildik görüntüsüne, ama ben yine de ısrar etmesini bilmeliydim.

Pusulaların bile yön bulamadığı alışılmadık bir ıssızlıkta, bir babanın dört yol ağzına geldiği günler de olurmuş meğer. Kararan boşluğu sezmekmiş o andaki görevim, farkına varamadım. Yenildim elimdeki usturanın iştahına.

Gitti oğlum. Hepimizden biraz daha uzağa düşerek... Kül rengi bir boşluğun içine, durup durup kuruyan bir ayazın az sonra güneşle yer değiştireceğini umarak daldı. Oysa kimi umutların zamanla içgüdüye dönüşebileceğini ve acemi bir yolcuyu sonu belirsiz bir serüvene çıkarabileceğini söylemeliydin ona. Diyemedim.

Giderken öptüm yanaklarından. Paran var mı? dedim. Yalnızca gülümsedi. Öteki vedalarda hep uzayan, iyice incelen yüzü öyle bir hal aldı ki, gürül gürül bir kahkahayla çıkacak sandım kapıdan. Halbuki her zamankinden daha dikkatli ve daha suskun atmıştı adımlarını plastik bir boya gibi her yeri kuşatan o can alıcı beyazlığa...

Sonra buz kesen bir sessizlik!

Bana kimse yirmi beş demesin bundan sonra. Hatta bütün rakamları silip atın hayatımdan. Yaşanacak yeni günlerle işim yok artık benim. Geriye dönmek ve başı sonu belli o gepegeç ömrün pırıl pırıl tüneline yaşamak istiyorum bundan sonra başıma gelecekleri. Sonlanmış bir hayat gezdiriyorum içimde. İstedğim an beni kucaklamaya ve koca bir dünyayı tersyüz etmeye hazır. Oğlum orda şimdi, o hayatın içinde. Her zamanki ılıkılığıyla karşılıyor beni. Giderken eline tutuşturduğum sefer taşı, nasıl da sıcak ve buğulu. Anne, bezelyeyi ısıttım! Şimdi şuradan bir de buz gibi kar suyu...

Uzun uzun konuşuyorum onunla. Anneler kısa cümleler kurmayı da pek beceremezler zaten. Aklıma ne gelirse artık; bütün bir ömrü baştan başa kaplayan, yalan ya da gerçek ne varsa... Yarım kalmış aşklardan, alacakaranlık ilişkilerden, bir türlü tasarlanamamış düşünlerden ve hiçbir zaman göremeyeceğim çocuklardan...

Hayır, bir düş değil bu. Şu anda yaşananla sonsuzluğa akıp gideni bir potada eritmeyi daha o gün öğrendim ben. Kendi varlığımdan fıskıran binlerce kurgunun, oğlumun göz kamaştırıcı boşluğundan yansıyan görüntülerle kucaklaşıp yepyeni bir anlama bürünmesindeki gizi çözmüş olmanın serinliği olmasa, çoktan eskimiş ve belki de bir köşede yok olmuştum ben de öteki bütün gerçekler gibi. Ama güçlendim onun bırakıp gittiklerine sığındıkça. İlk gülüşü, bir nesneye ilk kez uzanışı, hep birlikte okula başlayışımız ve ilk kez bir kızdan söz edişi...

İnsan kendi doğurduğunu kaybedecek kadar da âciz olabiliyormuş demek. Bunun tek çaresinin sıkıca sarılmak, kopmamacasına tutunmak olduğunu bilseydim, öyle yapardım elbet. Şimdi nasıl kızıyorum büyüklerime bana bunu öğretmedikleri için ve nasıl bağışlıyorum kendimi yaşamdan almam gerekeni yeterince özümsemedim diye.

Biliyorum, bundan sonra sarınacağım tüm yapraklar yarım. Soğuk havalardan her zaman nefret edeceğim yaşadıkça. Dizimi ısıtan soba, yüreğimdeki binlerce kelebeğin havalanıp uçuşması demek bundan sonra. Belki de yapabileceğim tek şey, bu acının girdabında bambaşka kılıklerle

gezinirken, oğlumun ikide bir yarattığı köpüklerle oynamak olacak.

Sonrası buz gibi bir sessizlik!

Kocapınar yolu buradan geçer, benim kahvenin önünden. Kimse bilmez ama, şu dağları boydan boya çizen daracık yolların kendine göre bir dağarcığı vardır ve karlı tipili günlerde öyle kocaman açarlar ki ağızlarını; kaç eşkıyanın ve zeybeğin, kaç çerçinin ve avcının ruhu buluşmuştur bu koyaklarda, hesabı tutulamamıştır bugüne kadar.

Daha önce hiç bilmediğimiz, yüzünü bile görmediğimiz insanların, böyle sisli puslu havalarda kendilerini bu kahvenin kucağına atmasına alışkınız biz. Acı bir savruntunun içinden kolsuz kanatsız çıkar gelirler, şişmiş ve morarmış dudaklarıyla. Yuttuğu her odunu paldır küldür küle çevirirken küçük sarsıntılar yaşayan sobanın başında yer gösteririz onlara. Ağızında diş kalmamış yaşlıların sevecenliği, gençlerin hafif bir küçümsemeyle sorduğu soruları daha anlaşılır hale getirirken, durup durup seyrederek pencereden yağın karı, esen rüzgârı; sobaya nerdeyse yaslanacakmış gibi duran o yeni müşteri...

Kâkülünü sol tarafa yatıran çocuk da böyle bir havada gelmişti işte, dün gibi hatırlıyorum. Bir elinde çanta, ötekinde ise küçük bir koli... Kar ve buz çitirtilerinden yorgun düşen ayaklarının, bir incelikte kalınlaşmış uğultuyu hapsetmekten bitkinleşen kulaklarının son direnişiyle atmıştı adımlarını içeriye. Terk ettiği kasabayı varmak istediği köye bağlayan uzun ve ince çizginin yol göstericiliğine güvenip çıkmıştı yola, bunu daha görür görmez anlamıştık, ancak böyle havalarda kimseye ve hiçbir şeye güvenilmeyeceğini söylemek için birkaç bardak çay içmesini bekledik hep birlikte. Bu dağların yolu senin taş döşeli kaldırımlarına benzemez oğul dedi yaşlılardan biri, azıcık yükselen bulutların aldaticı çağrısına yeniden uymaya hazırlandığını görüp. Yüzüne rastgele dağılan bir gülümseyişle baktı. Yok, gideyim amca. Çocuklar bekler yarın. Sonra başkaları... Sonra ben... Sözlerimizi ne kadar bilersen bileylelim, kanatamadık o yıllar öncesinden pas tutmuş kabuğu. Kahvenin sıcaklığını hiç erimeyecek bir zırh sandı belki, ya da ertesi gün kendisini kapıda bekleyecek olan öğrencilerinin bizim duymadığımız seslerini duydu; orasını bilen yok. Önünde sonsuz bir deniz gibi uzanan karın ışıltılı beyazlığını, kendisini köye tez elden ulaştırarak bir kandil gibi algılayıp girdi o henüz gezilmemiş yörüngeye.

Ve çok geçmeden duyduk radyodan, ertesi gün okulların tatil edildiğini. Bata çıka giden bir gölgenin anısı belleğimizde.

Sonunda buzul bir sessizlik!

Üç gün sonra bulduk onu. Bir tarla kıyısına uzanmış, toprağın derinliklerinden gelen sesleri dinliyordu sanki. Bir yanağıyla başına gelenleri reddediyor, öteki yanağıyla ise kavuşmak istiyordu yeraltına akan o sessiz ırmağa. Geçen üç günde ne kadar yol aldığını, kimlerin konuğu olduğunu ya da hangi duraklarda dinlendiğini anlamak için dikkatle baktım yüzüne. Korkma dedi, epeyce uzaklaştım sizden.

Korkmadım hiç. Gerçekten korkmadım. Yavaşça tuttum omzundan ve çevirmek istedim kendime doğru. Öyle bir döndü ki, bütün bedeniyle devrildi öte yana, tertemiz bir sayfaya düşer gibi...

Köylüler geldi sonra, ardından jandarmalar... İç içe geçmiş onca sorunun hiçbiriyle ilgilenmedim, çöküp bir ağacın altına seyrettim art arda sıralanan çalılıkları.

Komutanın sesini duydum sonra. Yaz diyordu yanındaki askere. Bomboş sayfalarda gezinen kalemin bugünlere ulaşıyordu izi. Yaz! Isınmak için sigara paketini bile yakmış. Yazıyordu asker. Ayrıca çantasındaki giysileri de yakmış donup kalmamak için. Asker her şeyi noktasına virgülüne kadar yazıyordu.

Ve az ötedeki koliyi gösteriyordu komutan. Dönüp herkes oraya bakıyordu:

Ama kitaplarını yakmamış!

----oOo----